

KOROŠKI

fwžinar

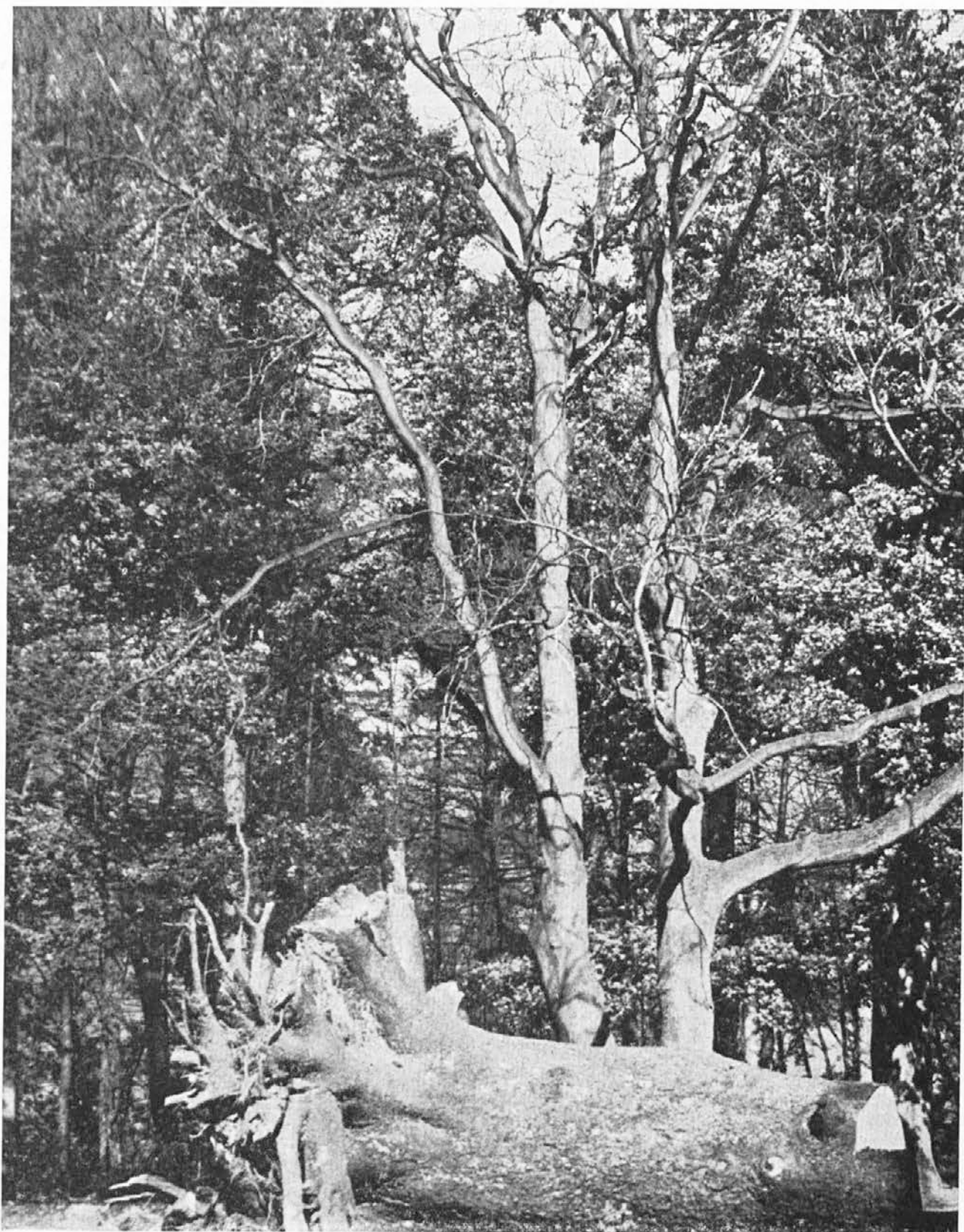
GLASILO MEŽIŠKE DOLINE

Leto XXII

Ravne na Koroškem, 25. avgusta 1972

Št. 3

V naš vsakdan,
v delo,
šolo,
šport,
kulturo
usmerjena
je ta številka

*Padli
velikan*

Gregor Klančnik,
generalni direktor
ZP slovenske železarnice

Iz prvega v drugo polletje

Prvo polletje drugega leta petletnega razvojnega obdobja 1971 do 1975 je za nami. Četudi je družbeni načrt, kateri naj bi usmerjal razvojne tokove naše republike, izdelan šele v osnutku, ki bo med razpravo še pretrpel določene spremembe, že vemo, da mu je za prva leta naloga odredena, in to je stabilizacija gospodarstva. Šele na stabilnem gospodarstvu lahko izpeljemo tudi druge, v osnutku načrta zamišljene razvojne ambicije na vseh področjih družbene reprodukcije.

Stabilizacija gospodarstva sigurno ne pomeni stagnacijo. Zadrževanje proizvodne ustvarjalnosti je najslabša rešitev, kar posebno velja za kapitalno intenzivno, z visokimi fiksnimi stroški obremenjeno črno metalurgijo. Že ob snovanju in sprejemanju gospodarskega načrta za letošnje leto smo se tega zavedali in predpostavljali, da je vsaka tona doma več izdelanega jekla korak k stabilizaciji. V takšni logiki smo si tudi v prvem polletju z več ali manj uspeha prizadevali za njegovo izpolnitev.

Ob tem, da smo pri načrtovanju vedeli, s kakšnimi kapacitetami razpolagamo in kakšne optimalne rezultate v danih pogojih lahko pričakujemo, pa smo na finančno ekonomski strani tavalili v megli in le po občutku izdelali prognozo gibanja našega dohodka.

Delavski svet našega združenega podjetja je zato finančni del gospodarskega načrta za leto 1972 sprejel s pripombo, da bo ta šele po sklenitvi prvega polletja postavljen v realne okvire. Pravilo, da je vsako načrtovanje boljše kot nobeno, se je tudi v tem primeru izkazalo. Ugotovitev, ki smo jo izrekli v gospodarskem načrtu, da se stabilizacije železarji lahko samo veselimo, se je pokazala kot pravilna tudi na finančnem delu njegovega ustvarjanja.

ZNAČILNOSTI IZVRŠEVANJA GOSPODARSKEGA NAČRTA

Osnovna značilnost izvrševanja gospodarskega načrta v prvem polletju letošnjega leta je naslednja:

Polovico letne kvote načrta smo	z dosežkom	ustvarili
v blagovni proizvodnji	301.526 ton	98 %
v realizaciji	1.156,0 milij. din	98 %
v celotnem dohodku	1.306,8 milij. din	99 %
v proizvodnih stroških	850,8 milij. din	97 %
v dohodku	305,0 milij. din	104 %
v bruto akumulaciji	166,8 milij. din	106 %
izplačanih OD bruto	196,5 milij. din	103 %

Zadnji dve postavki sta tisti, ki nas pripadnike teh delovnih skupnosti kot samoupravljalce najbolj zanimata. Medtem ko smo v fizičnem obsegu proizvodnje za na-

črtom zaostali za 2 odst. in enako tudi v prodaji izdelanega blaga, smo seštevek amortizacije, dobička in naših prejemkov bruto z realiziranim zneskom 363,5 milij.

Gimnazijec na praksi: iz šolske klopi za stroj

Foto: Foto krožek Gimnazije Ravne

din za 4,8 odst. prekoračili. V tem je samoupravnost, podjetnost, prizadevnost, gospodarnost in tudi iznajdljivost. Vse te vrline pa so v posameznih organizacijah združenega dela prišle nekje bolj, nekje manj do izraza.

Najbolje se je odrezala Železarna Ravne, ki je v amortizaciji, dobičku in bruto OD zbrala 132,6 milij. din ali 20 odst. več, kot je bilo predvideno, Železarna Jesenice je zbrala 175,9 milij. din ali 6,5 odst. nad načrtom, v Železarni Štore pa je obratno, dosegli so 54,8 milij. din oziroma le 76 odst. predvidene postavke načrta.

Medtem ko smo v prvem polletju lanskega leta imeli izredno izenačenost v dohodku in akumulativnosti, se letos zopet pojavljajo večje razlike. Rezultati prvega polletja sicer običajno še ne dajo objektivne slike, ker šele sklepni račun celega leta v celoti zajame vse nastale stroške in je zato, zlasti še po zadnjem povišanju cen jekla, pričakovati spremembe, pa vendar je že jasno, kakšno nalogo imajo na področju dohodka in akumulacije posamezne organizacije združenega dela.

DELEŽI ŽELEZARN V REZULTATU ZPSŽ

Zanimiv je naslednji pregled deleža posameznih železarn v poslovnem rezultatu prvega polletja celega ZPSŽ.

	Jesenice	Ravne	Štore
Blagovna proizvodnja	59	20	21
Realizacija	54	30	16
Dohodek	47,5	37	15,5
Akumulacija in OD bruto	48	37	15

Ta razmerja so odraz strukture proizvodnje, optimalnosti izkoriščanja sredstev za delo, produktivnosti in organiziranosti proizvodno poslovnega procesa. Največja razlika med deležem v blagovni proizvodnji in bruto akumulaciji je v Štoreh. Delež v skupni akumulaciji v tej železarni znaša le 10,5 odst., na Jesenicah 50 odst. in na Ravnah 39,5 odst., kar je logično zaradi novo zgrajenih proizvodnih zmogljivosti, ki še niso dosegle primerne stopnje izkoriščanja.

Proizvodnim napravam prilagojen asertiment, zadostne proizvodne količine ter ugoden izplen so ob realnem številu zaposlenih glavni smotri, ki peljejo k povečevanju osebnih dohodkov in deleža akumulacije v celotnem dohodku. Zasledovanje teh smotrov je osnovna naloga vodstvenih struktur proizvodnih organizacij. Najlažji del te naloge je povečevanje proizvodnje, saj vemo, da je zniževanje števila zaposlenih težko izvedljivo, sprememba asortimana in povečanje izplena pa zahtevna in zapletena operacija. Da se v vseh treh naših organizacijah združenega dela že vrši premik v smeri optimalnosti izkoriščanja proizvodnih potencialov, nam dokazuje primerjava z dosežki predhodnih let.

Iz lanskoletnih poročil se spomnimo, da smo v ZPSŽ v primerjavi s predlanskim letom napredovali:

v surovem železu	od 169.476 ton	na 181.481 ton	ali na 107 %
v surovem jeklu	od 630.309 ton	na 670.122 ton	ali na 107 %
v blagovni proizvodnji	od 527.450 ton	na 564.780 ton	ali na 107 %
v celotnem dohodku	od 1.774,2 milij. din	na 2.340,7 milij. din	ali na 132 %

ENOLETNI PROIZVODNI PREMİK

Dosežki v prvem polletju proti istemu obdobju lani so bili naslednji:

Surovo železo doseženo	95.725 ton	napredek na 108 %
Surovo jeklo doseženo	342.888 ton	napredek na 101 %
Blagovna proizvodnja dosežena	301.526 ton	napredek na 109 %

V vrednosti prodanega blaga smo napredovali za 18 odst., v celotnem dohodku pa za 19 odst.

V surovem jeklu, ki je pogoj višine celotnega dohodka in dohodka delovne skupnosti, so dosegle Jesenice 235.910 ton ali 100 odst., Ravne 87.665 ton ali 102 odst. in Štore 19.313 ton ali 105 odst. proizvodnje prvega polletja lani. Pri tem smo v elektrojeklu zaostali za načrtom za celih 18.000 t, kar je največja slabost letošnjega prvega polletja.

V blagovni proizvodnji so Jesenice dosegle 176.591 ton ali 103 odst., Ravne 60.873 t ali 104 odst. in Štore 64.062 ton ali 139 odst. proizvodnje prvega polletja 1971.

Celotnega dohodka je bilo doseženega na Jesenicah 736,2 milij. din ali 111 odst., na Ravnah 381,3 milij. din ali 117 in v Štoreh 189,3 milij. din ali 143 odst. celotnega dohodka prvega polletja 1971.

V železarni Jesenice je bila torej na področju surovega jekla stagnacija, v blagovni proizvodnji in realizaciji pa dosežen relativno največji napredek v Štoreh.

Število zaposlenih se je spremenilo, na Jesenicah padlo od 5642 na 5610 ali za 1 odst., na Ravnah poraslo od 3657 na 3742 ali za 2 odst. in v Štoreh poraslo od 2310 na 2368 ali za 3 odst. S tem je zaposlenost v celem ZPSŽ porasla na 11.720 ljudi ali za 1 odst. Iz te ugotovitve logično sledi napredek v produktivnosti.

Ta se je na zaposlenega dvignila: v blagovni proizvodnji od 3,93 na 4,29 ton mesečno ali za 8 odst., v realizaciji pa od 14.170 na 16.500 din mesečno ali za 16 odst.

Tudi v gibanju produktivnosti je dosežek po železarnah različen. Merjena z realizacijo ali izdelanim in prodanim blagom pomeni za Jesenice 18.667 din na zaposlenega mesečno ali napredek za 12 odst., Ravne 15.334 din ali napredek za 15 odst. in v Štoreh 13.000 din ali napredek za 39 odst.

Ob tem, ko so v istem času na zaposlenega dosegli v Štoreh 70 din realizacije, so je na Ravnah dosegli 82 din in na Jesenicah 100 din. Ker na donosnost poleg obsega predelanega in prodanega blaga vplivajo tudi druge poslovne sestavine, kot so stroški poslovanja, produktivnost dela in stopnja plemenitenja vložka, je slika bruto akumulacije v realizaciji drugačna. Ta je v prvem polletju znašala:

na Ravnah 17,3 odst. celotnega dohodka, na Jesenicah 11,3 odst. in v Štoreh 9,0 odst. in s tem v celem združenem podjetju povprečno 12,8 odst.

Zaradi devalvacije in druge inflacije stroškov smo znižanje donosnosti pričakovali, padec na Jesenicah od 12,6 odst. na 11,3 odst. in v Štoreh od 11,1 odst. na 9,3 pa je tak, da zlasti v Štoreh ponovno ogroža reproduktivno sposobnost. V tem je

bil razlog prizadevanja za tako korekcijo cen jeklu, ki bo omogočila normalno poslovanje železarstva. Povišanje za 13,6 odst., doseženo z odredbo zveznega izvršnega sveta z dne 26. 5. 1972, ki je bilo uveljavljeno na začetku julija, bo v drugem polletju vplivalo na spremembo odnosov v donosnosti železarn. Glavno vlogo v povišanju akumulativnosti pa bodo vendar morali odigrati železarji s povišanjem in ekonomiziranjem proizvodnje.

NELIKVIDNOST VSRKAVA AKUMULACIJO

Splošna nelikvidnost je v združenem podjetju tudi v prvem polletju letošnjega leta bila veliko breme in ovira normalnega poslovanja. Le spretnemu skupnemu nastopu se lahko zahvalimo, da smo uspeli železarne relativno tekoče oskrbovati s potrebnimi surovinami, zlasti s starim železom. Kreditiranje proizvodnje sicer ni občutno naraslo — stanje kratkoročnih kreditov se je od 31. 12. 1971 do 30. 6. 1972 dvignilo od 129,3 na 150,5 milij. din ali za 16 odst., ob tem pa se je znižalo kreditiranje za trajna obratna sredstva od 287,4 milij. na 274,4 milij. din ali za 5 odst. in so tako skupni krediti za obratna sredstva na koncu polletja znašali 424,9 milij. din, kar je le 2 odst. več kot na koncu lanskega leta. Ker so v tem času padle naše obveznosti do dobaviteljev, in sicer od 285,2 milij. din na 230,7 milij. din ali za 19 odst., terjatve pa le od 674,2 milij. na 669,5 milij. din ali za 1 odst., je razumljivo, da je večji del bruto akumulacije ostal vezan v financiranju proizvodnje. To pa še dodatno zaradi tega, ker so zaloge surovin, polizdelkov in gotovih izdelkov po tovarnah porasle od 477 milij. na 502,2 milij. din ali za 8 odst., in to na Jesenicah za 13 odst., v Štoreh za 9 odst., na Ravnah pa so padle za 9 odst.

V borbi za likvidnost je bil izdelan skupni program in likvidnostni načrti posameznih železarn. V tej važni prizadevnosti je največ dosegla železarna Ravne, ki je uspela celo deblokirati svoj žiro račun.

IZVOZ REŠUJE LIKVIDNOST

Sortiranje kupcev na dobre plačnike in zlasti orientacija na izvoz sta poleg zoževanja nabav na Ravnah največ pripomogli k ponovni kreditni sposobnosti.

Realizacija prek izvoza se je sicer v celem podjetju občutno povečala. Skupaj z izmenjavo so vse tri železarne plasirale na zunanja tržišča za 5,2 milij. \$, kar je 60 odst. več kot v prvem polletju lani, ob tem pa so še vedno Jesenice dosegle le 65 odst. načrta, Ravne 98 odst. in Štore le 76 odst. Torej v izvozu je še dosti rezerve za našo likvidnost.

Akcija za deblokado žiro računov na Jesenicah in v Štoreh se nadaljuje. Pri tem pričakujemo družbeno intervencijo, ki nam je v obliki odložitve anuitet na kredite, dane iz sredstev državnega kapitala, že pogojno zagotovljena.

Enotna poslovnost slovenskega železarstva v obliki združenega podjetja nam je v kratkem času slabih treh let prinesla izboljšanje ekonomskega položaja, boljše obvladovanje proizvodnega procesa ter dvignila ugled vseh treh železarn in celote. Postali smo faktor, ki je upoštevan pri oblikovanju gospodarstva, naš vpliv pa je prisoten tudi pri urejevanju poslovnosti celotne kovinske predelovalne sfere.

S tem, kar smo dosegli, še daleč ne smemo biti zadovoljni. Enotna proizvodna tvorba slovenskega železarstva, podjetniško povezana s Siskom, mora na renomeju pridobiti, kar je pogojeno z realno vzajemnostjo in večjo organiziranostjo. S skupnimi strokovnimi službami na področju načrtovanja, raziskovanja, projektiranja in razvoja, tj. z inženiringom in konzultantsko organizacijo, moramo v prihodnje povečati učinkovitost naših proizvodnih potencialov in neposredno vplivati na usklajevanje proizvodnje in porabe jekla na Slovenskem. Namesto sedanjih 50 odst. naj bi v naslednjih petih letih 75 odst. jekla železarn ZPSŽ bilo vložek kovinske predelovalne industrije bližnjih porabnikov. Ustvaritev tega smotra je odvisna predvsem od nas, naše samoupravnosti in naše prizadevnosti.

REPUBLIKA NAJ BI POMAGALA

Vodstvo združenega podjetja, sestavljeno iz generalnega direktorja in glavnih direktorjev železarn, se je na sprejemu pri predsedniku izvršnega sveta skupščine SR Slovenije Stanetu Kavčiču obvezalo, da bomo svojo poslovno politiko podredili stabilizacijskim nalogam. V obveznosti je rečeno, da smo poslovno strategijo razdelili na zaporedno osvajanje treh podjetniških položajev:

— deblokado žiro računov organizacij združenega dela,

— optimalno izkoriščanje proizvodnih zmogljivosti in integralno širjenje poslovanja na predelavo in blagovni promet,

— realizacijo srednjeročnega razvojnega programa, rekonstrukcijo tovarn in strukturalnega prilagojevanja proizvodnje in predelave jekla na Slovenskem.

Kljub temu da se posamezne naloge med seboj delno prekrivajo, so kompleksne in rešljive le v naštetem zaporedju. Likvidnost pogojuje optimalnost izkoriščanja proizvodnih zmogljivosti in slednje tako reproduktivno sposobnost, ki bo utrdila mesto in vlogo slovenskega železarstva za večdesetletno obdobje prihodnosti.

Likvidnostni načrt, ki predvideva deblokado žiro računov, pridobivanje kreditne sposobnosti in redno financiranje proizvodnje, je torej prvi strateški cilj delovnih skupnosti ZPSŽ. Nadrobno obdelani likvidnostni načrt predvideva akcijo, v katero vključuje vse zaposlene v železarnah na Jesenicah, Ravnah in v Štoreh. Ravne so medtem ta cilj že dosegle.

Vodstvo združenega podjetja se zaveda, da deblokade žiro računov brez temeljnega deleža zaposlenih ni možno doseči. Ve, da tega zapletenega problema ne more

prepuščati le finančnim službam, temveč da morajo biti v njegovo razreševanje vključene vse strukture proizvodnega procesa. Orientacija oskrbovanja na najugodnejše dobavitelje in še bolj orientacija prodaje na poslovno zdrave kupce sta najvažnejši pogoj likvidnosti. Taka usmeritev zajema v prvi fazi komercialne službe, najtežje zadolžitve pa prepušča glavnini proizvodnega procesa — obratom. Le ob skrajno racionalnem gospodarjenju z razpoložljivimi sredstvi, znižanju nepotrebnih zalog, izboljšanju izplena, splošnem znižanju proizvodnih stroškov in ob pospešenem proizvodnem ritmu ter hitrejšem krogotoku sredstev na področju tehnološkega postopka bo likvidnostno nalogo možno izpeljati in jo tudi zadržati.

Na področju optimalnosti proizvodnje smo priznali, da kljub dejstvu, da sta proizvodnja in produktivnost slovenskih železarn v zadnjih štirih letih v neprestani rasti, še ni možno govoriti, da so obstoječi proizvodni potenciali v celoti izkoriščeni.

KONKRETNE OBVEZNOSTI

Višjo stopnjo izkoristka obstoječih osnovnih sredstev naj bi dosegli:

- z višjo organiziranostjo proizvodnega procesa,
- z rednejšim oskrbovanjem s surovinami in energijo,
- z nadomeščanjem in drobnimi dopolnitvami strojev in naprav,
- z izpopolnjeno kadrovske zasedbo,
- s popolnejšo delitvijo dela,
- s povečano medsebojno, medrepubliško in meddržavno blagovno izmenjavo,
- s širjenjem kroga porabnikov prek meja.

Na tej podlagi, kar bi omogočila likvidnost podjetja, bi se brez večjega investiranja in brez dodatnega števila zaposlenih nominalna vrednost proizvodnje povečala od sedanjih 195 milijonov din na 250 milijonov din mesečno, kar bi pomenilo letno proizvodnjo in prodajo blaga v vrednosti 3 milijard din.

Ob tem, ko smo prosili za delež republike pri deblokadi žiro računov, optimizaciji proizvodnje in izpeljavi srednjeročnega razvojnega programa, smo rekli:

Zavedamo se, da republika s posegi ne more tvegati pri medsebojno neuskkljenih delovnih organizacijah, temveč sme posredovati le na področju večjih ekonomsko enotnih gospodarskih sistemov. Zato se obvezujemo, da bo ZPSŽ:

— postalo ekonomsko s kapitalom povezana proizvodna tvorba, ki bo zagotovila skladen razvoj železarstva in učinkovito strukturalno ubranost s kovinsko predelovalno industrijo;

— v drugem polletju nadoknadilo zaostanek proizvodnje in ustvarilo v načrtu predvideni fizični obseg surovega jekla in blagovne proizvodnje;

— z lastno prizadevnostjo izboljšalo izkoriščanje obstoječih proizvodnih potencialov in z usmerjevanje prodaje že v letu 1972 znižalo terjatve in realiziralo izvoz v višini 15 milijonov \$. Ta obveznost pomeni, da morajo v drugem polletju izvoziti Jesenice za 2,78 milj. \$, Ravne za 3,1 milj. \$ in Štore za 2,7 milijonov \$ kar je 77 odst., 26 odst. oziroma 95 odst. več kot v prvem polletju;

— na podlagi ugodne razrešitve likvidnosti in drugih ekonomskih problemov optimiziralo izkoriščanje obstoječih proizvodnih potencialov in ob širjenju integracije v vertikalni smeri nominalno vrednost izdelanega in prodanega blaga do leta 1974 dvignilo na 3 milijarde din letno;

— svoje razvojne načrte snovalo in izvajalo ob najracionalnejših načelih ob ustanavljanju konzorcijev za sodelovanje s porabniki predvidene proizvodnje in ob angažiranju svetovno priznanih konzalting organizacij.

ZPSŽ je uspešno sklenilo prvi krog integracijske povezanosti. Na podlagi uspehov in skovanega medsebojnega zaupanja je pred vstopom v drugo, višjo fazo integralnosti, v kateri bo večja ekonomska enot-

nost omogočila višje gospodarske dosežke v vseh organizacijah združenega dela in v celotnem združenem podjetju.

Naše obveznosti, od katerih izvrševanja je odvisna tudi izpeljava družbenih posegov, je torej zahtevna. Večji del te — kreditna sposobnost — bo morala biti dosežena in obvarovana že v drugem polletju letošnjega leta. Reševanje te naloge bodo morale prevzeti vse tovarniške strukture, od izpeljave pa je odvisna sedanost in prihodnost celotnega slovenskega železarstva.

Prepričani smo, da imamo zadosti pridnih in zavzetih delavcev v vseh organizacijah združenega dela, zato bomo sprejete obveznosti izpolnili in si odprli zeleno luč za tisto, kar pričakujemo od družbe.

Borci — železarji so zborovali

Člani aktiva ZB NOV, zaposleni v železarni Ravne, so se zbrali 1. julija 1972 na delovno konferenco, na kateri so z referati in diskusijo o svojih problemih ter s krajšim kulturnim programom proslavili tudi svoj praznik 4. julij, dan borca, seznanili pa so se še z delom in gospodarjenjem železarne v prvih petih mesecih letos.

Iz referata tov. Rajka Jelenka povezujemo, da je bil aktiv ustanovljen 1. 1958 in je takrat štel 292 članov. Ves čas svojega obstoja je ob velikem razumevanju podjetja uspešno reševal težave svojih članov, predvsem stanovanjsko vprašanje, ki je danes zadovoljivo rešeno. Se pa število članstva hitro zmanjšuje. Še 1. 1966 je štel aktiv ZB tovarne 260 članov, zdaj pa jih je le še 173.

Inž. Mitja Šipek je v svojem referatu živo orisal navzočim, kako se je skozi preteklih enaintrideset let oblikoval današnji položaj in tisto posebno vzdušje, v katerem živijo nekdanji borci NOV. Rajko Jelenko pa je zgoščeno in konkretno podal njihove poglobljene probleme in predloge, kako bi jih zadovoljivo rešili. Konferenca je po diskusiji odobrila predloženo gradivo, zato objavljamo v celoti referat inž. Šipka in sklepe.

Minilo je 31 let, odkar je bil svet pah-njen v eno najstrašnejših obdobij svojega obstoja in ko je civilizirani človek doživel najbolj ponižano obdobje. Danes, po toliko letih skoraj ni mogoče več doumeti, kaj je človeštvo tisti čas moglo postaviti na tak sramoten nivo, ki bo ostal v zgodovini na večne čase zapisan.

Ker pa kljub včasih varljivemu videzu v naravi vlada neki red, čisto točno določeno ravnotežje, pa so ti težki in sramotni časi rodili ravno nasprotno tudi najbolj svetle in najbolj plemenite dogodke in z njimi ljudi, ki so, čeprav v manjšini, kljubovali zlu, se razrasli v trpljenju in končno zlo tudi premagali.

Ta čas je rodil borce, ki jim v zgodovini ni primera. Rodil jih je čas in ne ljudje. Trideset let borci praznujejo svoj praznik. Danes je ta dan zaznamovan v koledarju, praznujemo ga pa z bolj ali manj skromno proslavo in z delopustom. Spomin na ta dan je ostal le spomin in nič več realnost, saj je mnogo tedaj aktivnih borcev že umrlo tako med vojno kot

pozneje, za njimi je ostala le še mlajša generacija, tedaj mladinci in skojevci, pa njihovi družinski člani, ki nosijo pripoved tistih dni s seboj v ustnem izročilu svojih staršev-borcev.

Mnogo je napisanega o vojnih letih, toda še tako dober in živ opis ne more pričarati tiste strahotne slike, ki jo nosimo s seboj bivši aktivni borci, ki smo ta leta doživljali in ki so marsikomu pomenila njegovo mladost, vso, kar je je imel, saj je bil pred tem še otrok, po tem pa se je moral spoprijeti z življenjem za svoj obstoj, za vsakdanji kruh. Prvi ognjeni krst na bojišču je bil za marsikoga takrat maturitetna valeta in neskončni pohodi po dežju, snegu v nenehnem preganjanju so bili za nas tiste čase maturitetni izlet, s katerega se mnogi niso več vrnili.

Prav je tako, da današnja mladina ni obremenjena z grozotnimi spomini vojne in trpljenja, prav je, da nosi le še pripoved tistih časov, so grobovi prerasli s travo in cvetjem, kjer so ječe in morišča le še muzeji, ki opominjajo in kjer je bojna pesem le še pesem.

Odveč bi bilo natančneje opisovati ta ali oni dogodek vojnih dni, ker jih imamo vsi bolj ali manj žalostne, vmes tudi nekaj lepih.

Bolj važno se mi zdi preleteti vse to obdobje povojnih let, ko so včerajšnji aktivni borci zamenjali puške za plug in lopato in stopili z bojišča na delovna mesta ter z nezmanjšano silo bojevali nov boj za izgradnjo porušenega doma in za novo življenje v svobodni domovini. Kot ni mogoče prešteti vseh naporov borcev med vojno, tako niti približno ni mogoče oceniti vseh prostovoljnih ur in dni, ko so isti borci složno gradili novo Jugoslavijo.

Čas teče naprej, s časom se spreminjajo ljudje, v stare vrste vstopajo novi, eni borcem podobni, drugi pa ne. Iz prvega navdušenja svobode so se porajala prva razočaranja. Tak potek je povsem normalen, saj ni mogoče pričakovati, da so vsi borci sposobni oblikovati svoj borčevski jaz tako, da ga je mogoče prilagoditi novim oblikam življenja v miru, ki nujno nastopijo, kakor hitro se vanj vključijo mlajše generacije.

Nesmiselno bi bilo graditi samo na zasluznih borcih, ki jih je čas prerasel ne

samo po letih, temveč tudi po zahtevah. Mnogi so zaradi vojnih let izgubili večji del možnosti za izobraževanje, mnogi so v prvih povojnih letih morali žrtvovati svoja mlada leta na delovnem mestu, ki so ga takrat obvladali, pozneje pa so mu postali prešibki, zopet tretji so postali delni invalidi in jih je tako življenje potisnilo na stranski tir, le malo njih je takoj po vojni lahko še pravočasno izkoristilo vse možnosti, da se v polni meri lahko vključijo za daljšo dobo v življenje, ne da bi doživeli razočaranje.

Ta dilema je danes prisotna in pereča prav tako kot težavna ekonomska situacija, čeprav lahko trdimo, da živimo vsi mnogo bolje kot pred vojno. Problem borcem danes ni zadovoljivo rešen, ne samo borcev, tudi njihovih družinskih članov.

Ne bi bilo pravilno pa tudi ne vzdržno, da bi borcem pripisovali privilegije samo zato, ker so se aktivno borili, ker življenje ne prenese tega. Na lovorikah ne moremo počivati in se moramo priključiti življenjskemu toku, prav tako pa je zgrešeno potiskati ob stran ljudi iz vrst borcev, ki so danes še polno sposobni in voljni prispevati svoj delež pri premagovanju vsakodnevnih problemov. Ta problem obstaja in ni zadovoljivo rešen.

Vsi pojavi, ki tarejo današnjo družbo in katere imenujemo deformacije ali podobno v veliki meri prizadenejo borce in prav njihova beseda in vpliv bi morala in mogla biti dragocena pri iskanju izhoda. Eden takih pojavov je vse večji prepad med življenjskimi stroški in dohodki. Ta prepad najbolj občutijo skromno situirani. V veliki meri so to borci, ki so svojo mladost žrtvovali v vojnih in povojnih letih in tako zamudili obdobje, ko bi se lahko pripravili za današnji zahtevni dan.

Socialna diferenciacija je soroden problem. Prav gotovo nihče ne odobrava, da bomo vsi enaki, tisti, ki se trudi, in tisti ki drži roke skrižem, to je nemogoče. Mogoče pa je regulirati izpade neupravičenega in špekulativnega pridobivanja sredstev, saj špekulacije gredo večji del na račun delavca, ki je ta sredstva pridelal. Stanovanjski problem je eden akutnih, ki kriči po akciji. Če samo prebiramo časopisje, najdemo vsak dan poročila o neurejenih stanovanjskih razmerah borcev, v rubriki dalje pa podatek, da je v Jugoslaviji 43.000 vikend hišic, ki so nekatere vredne tudi po par sto starih milijonov, nikjer pa še ni bil objavljen spisek lastnikov teh hišic in kako so si te hišice »prijadili«.

Pojavi nacionalističnih izpadov, ki vsaj posredno zadevajo borce, bi prav gotovo izginili, če bi vsi ljudje nosili s seboj borčevsko zavest, ko nam je bilo prav vseeno, kakšne narodnosti in vere je soborec, glavno da se je boril proti skupnemu sovražniku, pa sva bila prijatelja. Borci lahko mirno trdimo, da se nacionalizem lahko poraja le v presitih trebuhih, premajhni zaposlenosti in morda v preveliki demokraciji.

Človek se obnaša tako, kakor se počuti, to je verna slika, ki kaže, kako spoštujemo pridobitve naše borbe. Če se ozremo okoli, ko se proslavlja kak državni ali nacionalni praznik, ki je ozko povezan z našo borbo, bomo iz leta v leto videli vse bolj klavarno udeležbo.

Srečanje mladine, bivših borcev in pripadnikov JLA na Rinskem vreleu na prvo junijsko nedeljo bo marsikomu ostalo v prijetnem spominu. Ta vsakoletna srečanja mladine s pripadniki vojske in bivših borcev so postala že tradicija. Tokrat na vreleu je bilo vreme še posebno naklonjeno. Program je bil pester, saj je sodelovala godba na pihala Svobode s Prevalj ter pevski zbor društva upokojencev z Raven. Tudi tokrat so razdelili priznanja najzaslužnejšim v mladinskih organizacijah občine in njihovim mentorjem. Poseben vtis so napravili kuharji vojaške enote, ko so udeležencem postregli z edličnim vojaškim kosilom. Od tam je tudi naš posnetek

Foto: F. Kamnik

Nihče ne more zahtevati, da delovni človek po trudapolnem tednu opusti svojo prosto soboto in nedeljo za izlet, nikakor, današnji način življenja terja rekreacijo in za to daje tudi možnosti. Upravičeno pa lahko pričakujemo določeno spoštovanje do naše preteklosti in žrtev, ki so nam tak način življenja omogočile.

Če se lahko za dan mrtvih gremo poklonit svojcem na grobove, se bi morali tudi ob praznikih, ki spominjajo na borbo, vsaj tu in tam pokloniti spominu padlih borcev, saj so se njih grobovi komaj poglobili.

Kakšno stališče zavzema mladi rod, ki stopa na krmilo naše bodočnosti, je odvisno od nas samih. Otrok bo odnesel v življenje tiste navade in ponos, ki jih je dobil doma. Če ni dobil nikakršnih, jih bo oblikoval po svoje.

Res je, da borčevska organizacija fizično admira in bo z zadnjim borcem tudi umrla, njeno izročilo pa ne sme nikoli umreti, pretakati se mora kot kri iz roda v rod, da bo bodoča družba vsaj približno takšna, kot smo si jo morda preveč idealistično predstavljali, ko smo se borili za lastno življenje in za obstoj slovenskega naroda.

Borci apeliramo na pristojne, da se resno posvetijo še mnogim nerešenim vprašanjem borcev, da znanamci ne bodo imeli čez leta občutek manjvrednosti, ker so njihovi starši bili v borčevskih vrstah in zato nosijo posledice, temveč da bodo ponosni na živo tradicijo in bodo v svojem standardu gledali tudi njihov prispevek.

SKLEPI

1. Treba se je povezati z obč. konferenco SZDL in mladino, naj se sprejme kot stalna naloga, da se je za 4. julij treba pokloniti spominu vseh mrtvih borcev. Obi-

ščejo naj se grobovi, obeležja, spomeniki in spominske plošče, da se na dan borca oddolžimo spominu mrtvih z enako svečanostjo kot na dan mrtvih 1. novembra.

2. Predloge za dodatek letnega dopusta članom ZB, spremembo priznanj jubileantom dela, spremembo dodatka za stalnost pri OD, predvsem pa devet točk obsegajoči predlog za ureditev odpravnine je treba dostaviti organom delavskega samoupravljanja in DS tovarne v dopolnitev in potrditev.

3. Povezati se je treba z železarnama Jesenice in Štore ter skupno reševati vprašanja, ki se nanašajo na vse tri železarne tudi v zvezi s podanimi predlogi ter izmenjati izkušnje in predloge.

4. Organizirati srečanja v obliki izleta vseh članov ZB, zaposlenih v treh slovenskih železarnah, zaradi boljšega spoznavanja in navezave tesnejših stikov za reševanje skupnih problemov.

5. Dostaviti je treba RIS resolucijo s protestom, naj nadzoruje in ne dopušča prostega divjanja cen ter s tem ne dovolj poslabšanja že itak nizke življenjske ravni borcev.

LE ČEZ BOKE

Filmski igralec Victor Moore je takole opisal svojo montažno hišo:

»Dnevna soba je zelo lepa, le čez boke me malo preveč veže.«

GLASBA

Slavni poljski pianist in skladatelj Moritz Moszkowski (1854—1912) je dejal, da so Francozi rojeni zato, da glasbo komponirajo, Italijani, da pojejo, Nemci, da jo dobro izvajajo, Angleži, da jo poslušajo in Amerikanci, da jo plačujejo.

Miha Potočnik, sekretar ZPSŽ

Samoupravljanje v Združenem podjetju slovenske železarne

UVOD

Namen sestavka je osvetliti funkcioniranje samoupravljanja v ZPSŽ ter še posebej v tovarnah združenega podjetja ter tako prikazati temeljne značilnosti ene ali druge ureditve, opozoriti na dobre ali slabe izkušnje v ZPSŽ oziroma posamezni tovarni, ki bodo lahko služile kot orientacija pri izboljševanju samoupravljanja v ostalih tovarnah. Glede na različno organizacijsko strukturo tovarn so znatne razlike tudi v organizaciji samouprave in pristojnostih posameznih organov širših ali ožjih enot. Glede na specifičnosti razvoja in položaja posameznih tovarn tudi v prihodnje ne bo moglo priti do poenotenja samoupravne strukture v ZPSŽ, kar je povsem umestno. Vendar pa bodo dosežanje izkušnje vsake posamezne tovarne oziroma zbirni pregledi lahko koristen pripomoček ostalim tovarnam pri izboljševanju in večji učinkovitosti dela samoupravnega mehanizma. Tudi na tem področju se medsebojno premalo poznamo, zato je prav, da tudi tu stopimo korak naprej. Predvsem pa je treba zagotoviti tudi na tem področju vsaj približno enak položaj, pravice in dolžnosti vsem delavcem v ZPSŽ.

ORGANIZACIJA SAMOUPRAVLJANJA V ZPSŽ

Organ upravljanja: delavski svet ZPSŽ

Kolektivni izvršilni organ: poslovni odbor ZPSŽ

Individualni izvršilni organ: generalni direktor ZPSŽ

Posvetovalno telo: team direktorjev ZPSŽ

Vodilo pri načrtovanju samoupravne strukture v ZPSŽ je bilo že od vsega začetka, da združevanje tovarn ne sme okrniti samoupravnih pravic delavcev. Kljub integraciji ni prišlo do centralizacije samoupravljanja. Slednje v združenem podjetju povsem izhaja iz samoupravnih struktur tovarn. Tovarne samostojno sprejemajo vse odločitve, razen tistih, ki pomenijo načrtovanje in usklajevanje proizvodnje ter drugih skupnih zadev, za katere se tovarne dogovorijo, da jih bodo le skupaj reševale. Pa tudi glede teh vprašanj poteka najprej razprava po tovarnah, šele nato centralni organ upravljanja dokončno odloča. Pri pripravljalnem delu za centralne

odločitve sodelujejo delavci tovarn skupaj z delavci direkcije in se tako resnično prepletajo naperi vseh, preden pride do skupnih odločitev. To je vsekakor tudi za naprej pravilna pot. Težiti je le za tem, da bi v praksi tako tudi vedno funkcioniralo.

Delavski svet ZP šteje 25 članov; od tega števila jih je 8 iz vsake tovarne, eden pa je član direkcije ZP. Delavski svet ZP je imel od jeseni 1969, ko je bilo ustanovljeno združeno podjetje, pa do sredine leta 1972 devet sej z zelo obsežnimi dnevnimi redi. Sprejel je statut in več splošnih aktov ZPSŽ, odločal o vrsti temeljnih vprašanj poslovne politike ZPSŽ, sprejemal gospodarske načrte, zaključni račun in reševal druge zadeve. Pretežno je obravnaval proizvodno problematiko in se zadrževal na analizi doseženih proizvodnih rezultatov.

Poslovni odbor ZP šteje 7 članov; od tega števila sta 2 iz vsake tovarne ter generalni direktor ZP. Po uveljavljeni praksi sodelujeta na sejah tudi predsednik delavskega sveta ZP in predsednik KO sindikata ZP. Odbor je imel doslej 19 sej, na katerih je urejal tekoče operativne zadeve ter pripravljajl gradiva za seje delavskega sveta ZP.

Generalni direktor ZP kot individualni izvršilni organ tekoče vodi poslovanje združenega podjetja, izvršuje sklepe delavskega sveta ZP in poslovnega odbora ZP, zastopa in predstavlja združeno podjetje, organizira in vodi delo direkcije ter je pri svojem delu izredno aktiven. Zelo aktiven je tudi team direktorjev kot posvetovalni organ generalnega direktorja, ki se sestaja 1—4-krat mesečno in vse bolj predstavlja kolektivno vodstvo ZP.

Premalo medsebojnega zaupanja in resnične zainteresiranosti za boljše delo in rezultate vseh skupaj kot tudi vsake posamezne tovarne do boljšega dela druge tovarne so slabosti sedanje povezave tovarn v združeno podjetje, ki ovirajo večje dosežke. Temu botrujejo subjektivne sile in ne toliko objektivno pogojene okolnosti ali tradicija; nikakor pa to ne odraža pogledov in stališč neposrednih proizvajalcev, kar dokazujejo razprave na organih samoupravljanja ZP ter tovarn. Razen načelne podpore za skupne akcije je bilo konkretno doslej malo storjenega, da se uresniči že sprejeti sklepi ali obvezujoča določila

statuta ZP ali ustanovitvene pogodbe (npr. združevanje sredstev, enotna komercialna politika).

Poglavitna pomanjkljivost v dosedanjem delu organov samoupravljanja združenega podjetja je v tem, da ne obstaja mehanizem, po katerem bi skupaj sprejeti sklepi obvezovali posamezno organizacijo združenega dela, da v praksi postopa skladno z dogovorjenim sklepom. Več primerov neizvršenih odločitev poslovnega odbora ZP (npr. vprašanje medsebojnih dobav med tovarnami, združevanje sredstev na ravni ZP) kaže na to, da razen s ponovno razpravo in s prepričevanjem trenutno ni druge poti, ki bi privedla do realizacije sklepa. Brez prave materialne podlage hkrati s povečano odgovornostjo odgovornih delavcev se samouprava v združenem podjetju ne bo mogla dvigniti z nivoja debatnega krožka na nivo resničnega odločujočega organa s potrebno avtoriteto. Optimalna poslovna politika posamezne tovarne še ne pomeni, da je s tem začrtana hkrati tudi optimalna poslovna politika združenega podjetja kot celote. Zato bi morali — ker smo pač pod skupno streho in v to zavezuje tudi sprejeta odločitev vseh delavcev sedanjega združenega podjetja na referendumu leta 1969 — prvenstveno krojiti s skupnimi močmi optimalno poslovno politiko združenega podjetja in šele v tem okviru optimalne poslovne politike posameznih tovarn, saj le taka usmeritev dolgoročno zagotavlja delavcem socialno varnost in tovarnam zdrav napredek oziroma obstoj.

ORGANIZACIJA SAMOUPRAVLJANJA V DIREKCIJI ZPSŽ

Organ upravljanja: zbor delovne skupnosti

Pri delu samoupravne strukture ZPSŽ je naloga direkcije strokovno pomagati pri uspešnejšem delu organov samoupravljanja ZP. Glede na svojo organizacijo in sprejeti koncept teamskega dela (predstavniki direkcije skupaj s predstavniki tovarn ZP) se delavci direkcije vključujejo v delo samoupravne strukture združenega podjetja in s tem postajajo njen sestavni del.

Delovna skupnost direkcije, ki šteje ob polletju 1972 deset članov, izvršuje svoje samoupravne pravice na zboru, ki se sestaja po potrebi, po dosedanji praksi pa 6—8-krat letno. Sama izvršuje samoupravne pravice oziroma dolžnosti organizacije združenega dela brez svojstva pravne osebe, vendar skladno z ureditvijo oziroma prakso v tovarnah ZP, kar občasno preverja poslovni odbor ZP oziroma delavski svet ZP.

ORGANIZACIJA SAMOUPRAVLJANJA V TOVARNAH ZPSŽ

NA NIVOJU TOVARNE

ZELEZARNA RAVNE

ORGAN UPRAVLJANJA

delavski svet

KOLEKTIVNI IZVRŠILNI ORGANI

poslovni odbor (imenuje 2 svoji komisiji)

odbor za splošne zadeve (imenuje 4 svoje komisije)

ZELEZARNA JESENICE

delavski svet

odbor za poslovno politiko

odbor za splošne zadeve

— odbor za kadre

— odbor za osnovna sredstva

— odbor za plan in finance

— odbor za dohodek in nagrajevanje

ZELEZARNA ŠTORE

delavski svet

ekonomsko-poslovni odbor

odbor za splošne zadeve, informacije in splošne akte

— odbor za kadrovsko-socialne zadeve

ŽELEZARNA JESENICE

ŽELEZARNA RAVNE

ŽELEZARNA ŠTORE

- odbor za življenjske pogoje in rekreacijo
- odbor za varstvo pri delu
- odbor za izume in racionalizacijo
- odbor za tisk in informacije
- komisija za delovna razmerja
- komisija za ugotavljanje kršitev delovnih dolžnosti
- komisija za pritožbe
- komisija za stanovanjska vprašanja
- komisija za varstvo žena, invalidov in mladoletnih delavcev
- komisija za zadeve borcev NOB

- komisija za kadre in delovna razmerja
- komisija za oceno kršitev delovnih dolžnosti in izrekanje ukrepov
- stanovanjska komisija odbora za splošne zadeve
- komisija za zadeve invalidov in borcev NOB odbora za splošne zadeve
- komisija za oblikovanje in delitev OD
- komisija za narodno obrambo in samozaščito
- komisija za osnovna sredstva poslovnega odbora
- komisija za racionalizacije poslovnega odbora
- komisija za varstvo pri delu odbora za splošne zadeve
- komisija za obveščanje in kulturno dejavnost odbora za splošne zadeve

- komisija za delovne odnose in kršitve delovne dolžnosti
- (gl. zgoraj)
- stanovanjska komisija
- komisija za varstvo borcev NOB
- arbitražna komisija

INDIVIDUALNI IZVRŠILNI ORGANI

- glavni direktor
- pomočnik glavnega direktorja za ekonomska vprašanja
- direktor proizvodnega sektorja
- direktor tehniškega sektorja
- direktor sektorja prodaje
- direktor finančno računovodskega sektorja
- direktor sektorja za ekonomiko
- direktor kadrovskega sektorja
- direktor sektorja za tehnično kontrolo in raziskave
- sekretar

- glavni direktor
- tehniški direktor
- direktor finančno računovodskega sektorja
- direktor sektorja za gospodarjenje
- direktor metalurške proizvodnje
- direktor mehanske obdelave
- direktor komercialnega sektorja
- direktor kadrovskega splošnega sektorja

- glavni direktor
- (direktor tehniškega sektorja — vodilno del. mesto)
- (finančni direktor — vodilno del. mesto)
- (kadrovski direktor — vodilno del. mesto)
- (direktor splošnega sektorja — vodilno del. mesto)
- (komercialni direktor — vodilno del. mesto)
- (glavni inženirji proizvodnje — vodilna del. mesta)
- (glavni inženir vzdrževanja — vodilno del. mesto)
- (glavni energetik — vodilno del. mesto)

V DELOVNIH ENOTAH

ORGAN UPRAVLJANJA

- svet delovne enote (talilnice valjarna Bela valjarna Javornik predelovalni obrati vzdrževanje transport energija upravne službe)

- delavski svet enote (enota metalurške proizvodnje — I, enota mehanske obdelave — II, skupni sektorji — III)

- svet delovne enote (metalurška enota kovinska enota enota vzdrževalnih in pomožnih obratov enota uprave in skupnih služb stanovanjsko gradbena enota gostinska enota)

KOLEKTIVNI IZVRŠILNI ORGANI

- komisija za proizvodnjo
- komisija za nagrajevanje
- komisija za kadre in medsebojne odnose
- komisija za varstvo pri delu
- komisija za racionalizacije in novatorstvo
- komisija za ugotavljanje kršitev delovnih dolžnosti

- komisija za varstvo pri delu
- stanovanjska komisija
- odbor za proizvodno komercialne zadeve (le pri enotah I in II)

- komisija za varstvo pri delu
- komisija za kršitve delovnih dolžnosti

ŽELEZARNA JESENICE

V OBRATIH
ŽELEZARNA RAVNE

ŽELEZARNA ŠTORE

ORGAN UPRAVLJANJA

— sveti (le v enoti III)

KOLEKTIVNI IZVRŠILNI ORGANI

- komisija za medsebojne odnose in nagrajevanje
- komisija za varstvo pri delu
- komisija za ugotavljanje kršitev delovnih dolžnosti

- delovne skupine
- referendum

IZKUŠNJE PRI SAMOUPRAVLJANJU
V TOVARNAH

NEPOSREDNO SAMOUPRAVLJANJE

Delovne skupine

Z ustavnimi amandmaji je bila začrta usmeritev, da se v večji meri uveljavlja neposredno samoupravljanje v združenem delu. Tovarne so prav s formiranjem delovnih skupin našle pot, kako bolje informirati delavce o problematiki tovarne oziroma ZPSŽ ter jih aktivno vključiti v neposredno samoupravljanje.

Železarna Jesenice

Železarna Jesenice je s statutarnim sklepom konec leta 1969 kot prva vzpostavila delovne skupine, ki naj pomenijo nov člen v borbi za demokratično sprejemanje odločitev. Prav tu je bil dosežen največji uspeh pri samoupravljanju. Vzpostavljenih je 256 delovnih skupin, ki so jih ustanovili sveti delovnih enot. Načeloma ne štejejo več kot 30 delavcev. Imajo predvsem informativno funkcijo, čedalje bolj pa postajajo soustvarjalci politike tovarne. Skladno s 36. členom statuta tovarne vsak član delovne skupine sodeluje prek skupine v samoupravljanju zlasti z oblikovanjem stališč do določenih vprašanj, z

NEPOSREDNO SAMOUPRAVLJANJE

- delovne skupine
- referendum

izražanjem predlogov in mnenj, s sprejemanjem informacij ter s postavljanjem vprašanj s celotnega področja dela ožjih enot ali celotnega ZPSŽ.

V zadnjem obdobju so delovne skupine v tovarni obravnavale združevanje sredstev v ZPSŽ, razdeljevanje jubilejnih nagrad, predlog novega sistema o nagrajevanju, na zahtevo delovnih skupin bo odslej v predhodni razpravi razdelitev sredstev sklada skupne porabe itd. Večinska stališča delovnih skupin so bila v fazi odločanja na pristojnih samoupravnih organih dosledno upoštevana. Prav razprava o jubilejnih nagradah, kjer je bil predlagani sistem podelitve nagrad na delovnih skupinah zavržen, je opozorila na konstruktivno kritičnost razpravljalcev in moč njihovih odločitev, saj je moral biti na taki podlagi izdelan povsem nov sistem nagrajevanja.

V statutu je precizno vzpostavljen postopek komuniciranja delovnih skupin do ostalih organov ter odgovornost za posledice. V 29. členu je kot skrajna možnost predvidena celo legalna prekinitve dela, če je delovna skupina predhodno izkoristila vse možnosti, da dobi odgovor na postavljeno vprašanje v zvezi s poslovanjem in delom, vendar pa takega odgovora ni dobila. Taka določba je vsebovana samo v sta-

- zbor delovnih skupin
- referendum

tutu Železarne Jesenice. Te določbe ni mogoče izigrati, ker je hkrati zaostrena odgovornost članov delovnih skupin, če zaradi neinformiranosti po lastni krivdi oziroma zaradi neizkoriščanja statutarnih pravic komuniciranja povzročijo tovarni škodljive posledice. To pomeni posebno hudo kršitev delovne dolžnosti in s tem možnost izključitve iz delovne skupnosti. Pripomniti velja, da od uvedbe take statutarne določbe v tovarni ni bilo prekinitve dela. Poostrena pa je tudi odgovornost vodij delovnih skupin za izvrševanje statutarnih nalog (sklicevanje sestankov, informiranje, komuniciranje) ter za posledice zaradi neizvrševanja nalog.

Analiza dela delovnih skupin za leto 1970 je pokazala, da je imela ugodnejši odmev tista problematika, ki je neposredneje in konkretnije vezana na določene koristi, pravice in dolžnosti (pozitivno ali negativno). Delovne skupine so se sestajale bolj redno takrat, kadar je bila problematika posredovana v razpravo v obliki pismene informacije samoupravnega ali strokovnega organa tovarne. V letu 1970 so bili sestanki delovnih skupin 2—6-krat letno. Glede na to, da se nekatere delovne skupine sploh niso sestajale, situacija ni povsod ugodna. Analiza je nadalje pokazala, da odgovorni delavci ali organi ne bi smeli dopuščati, da se delovne skupine ne sestajajo zato, ker na svoja vprašanja niso dobile pojasnil ali se njihovih predlogov ne upošteva. Izobraževanje in izpopolnjevanje vodij delovnih skupin bi nadalje morala postati stalna praksa, saj je le tako mogoče afirmirati samo delo skupin. Prav temu delu so v tovarni ob ustanavljanju skupin posvetili veliko pozornosti in organizirali seminarje za vodje skupin (skripti, konzultacije, test). Le s tako vnaprej dobro pripravljeno akcijo so delovne skupine v praksi lahko zaživele.

Z delovnimi skupinami so vzpostavljeni novi odnosi v samoupravljanju. Ne le, da so delavci prek popolnejših informacij bolj obveščeni, temveč postajajo prav zaradi tega tudi odločujoč faktor, saj se večinska stališča delovnih skupin iz neposredne razprave potem dejansko le še potrdijo na pristojnih organih. Dejansko odločanje je tako preneseno na delavce same.

Železarna Ravne

Delovne skupine so v Železarni Ravne vzpostavljene šele na podlagi sprememb in dopolnitev statuta, sprejetih na zasedanju delavskega sveta tovarne dne 23. maja 1972. Predvidena je podobna ureditev kot

Kamen in les

jo vsebuje statut Železarnice Jesenice. Izpuščeno je le določilo o legalni možnosti prekinitve dela. Odgovornost se v takem primeru presoja glede na takratne konkretne razmere in se šele tedaj oceni upravičenost ali neupravičenost akcije.

Delovne skupine bodo pomenile korak naprej k večji uveljavitvi neposredne samouprave v tovarni, saj se doslej neposredni vpliv delavcev večkrat ni mogel odraziti v zadostni meri. Tudi informiranost kolektiva ni bila vedno zadovoljiva, kar je dokazala prekinitve dela v tovarni sredi februarja letos. Prck skupin bo v prihodnje mogoče v večji meri realizirati družbeno-ekonomsko vzgojo, ko delavci že končajo šolanje.

Železarna Štore

Delovne skupine so predvidene od uveljavitve novega statuta tovarne dalje, to je od konca junija 1970, ustanavljajo se pa od januarja 1972 dalje. V začetku junija 1972 je bilo v tovarni ustanovljenih 87 delovnih skupin, približno 25 pa jih še bo na novo formiranih, predvsem v skupnih službah ter v gostinski in stanovanjsko-gradbeni enoti. Tovarna spremlja izkušnje železarnice Jesenice ter jih prenaša na lastne razmere. Delovne skupine so se doslej sestale vsaka 2—3-krat.

V statutu tovarne so zbori delovnih skupin le na kratko omenjeni in se šele prek lastnih kot tudi drugih izkušenj postopno oblikuje njihova fizionomija. Sestavlja jih 6 do 25 (izjemoma do 30) delavcev.

Poleg informativne funkcije je njihova pristojnost dajanje mnenj o gradivu, ki ga da v razpravo katerikoli samoupravni organ, ocenjevanje uspešnosti poslovanja v obratih, na zborih delovnih skupin pa se delavci lahko pogovore tudi o vseh problemih posamezne skupine. Odgovornost posameznikov za uspešno delo sistema komuniciranja bo urejena v posebnem pravilniku o odgovornosti na delu v tovarni.

Za uspešnejše delo delovnih skupin bo potrebno v prihodnje predvsem usposobiti vodje delovnih skupin prek seminarja. Dosedanji individualni razgovori z večino vodij delovnih skupin so pomenili le začetek njihovega usposabljanja za uveljavitev skupin.

Referendum

V vseh treh statutih tovarn je referendum opredeljen kot oblika neposrednega odločanja delavcev o statusnih in drugih pomembnih vprašanjih, ki so temeljnega pomena za poslovanje in razvoj tovarne. Razen sklepa o združitvi tovarn v ZPSŽ jeseni leta 1969 v tovarnah kasneje ni prišlo do odločanja z referendumom, saj se niso več pojavila vprašanja, ki bi opravičila uporabo tega instituta. V vseh treh tovarnah je za veljavno odločitev predpisana kvalificirana večina (večina glasov vseh zaposlenih v tovarni), pri čemer je v Železarni Ravne ta meja še zaostrena z najmanj dvetretjinsko večino vseh zaposlenih.

SAMOUPRAVLJANJE V OBRATIH

Samoupravljanje na nivoju obratov se ob širokih možnostih neposredne samouprave ni razvilo. Razen treh kolektivnih izvršilnih organov v vsakem od obratov Železarnice Jesenice ter obratnih svetov le v

enoti III na Ravnah drugih oblik samoupravljanja ni. Čeprav so bili sveti v Železarni Ravne predvideni v predlogu sprememb in dopolnitev novega statuta v vseh treh enotah, je razprava pokazala, da glede na dosedanje izkušnje in zaradi specifičnosti dela enot I in II tam ni potrebno formirati teh organov. V enoti III svet po statutu opravlja določene zadeve, ki jih sicer opravljajo sveti delovnih enot tako v tej kot v drugih dveh tovarnah (npr. odločanje o uporabi dela amortizacije, odločanje o prekinitvi delovnega razmerja).

Z vzpostavitvijo delovnih skupin je v Železarni Jesenice opaziti, da kolektivni izvršilni organi bolje delujejo, saj jim delovne skupine dajejo vzpodbudo za njihovo delo, hkrati pa tudi kontrolirajo njihovo delo prek zastavljanja vprašanj obratnim organom. Aktivnost organov je glede na problematiko različna; tako so najaktivnejše komisije za medsebojne odnose in nagrajevanje, saj odločajo npr. o premestitvah delavcev znotraj obrata, o napredovanjih, sprejemajo plan dopustov in odobravajo izredno plačane dopuste za rekreacijo do 7 dni. Komisije za varstvo pri delu, ki nimajo neposrednih zadolžitev in možnosti odločanja, so razumljivo manj aktivne.

Kolikor delavci sami želijo, da samoupravljanje v obratih v večji meri zaživi, je treba dati organom večje pristojnosti in večjo materialno podlago. Z večjo uveljavitvijo delovnih skupin in postopnim uresničenjem temeljnih organizacij združenega dela pa bi bilo mogoče prenesti samoupravljanje v obratih tudi povsem na slednje oblike samouprave.

SAMOUPRAVLJANJE V DELOVNIH ENOTAH

Cilj vzpostavitve samoupravne strukture v delovnih enotah je bil zožitev področja dejavnosti samoupravnih organov tovarne in približanje samoupravljalca problemom. Organi upravljanja so v vseh treh tovarnah podobni (sveti, delavski sveti) ter štejejo 17—35 članov na Jesenicah, 25—31 članov na Ravnah ter 14—20 članov v Štorah.

Pristojnosti posameznih svetov so po tovarnah različno razporejene. Pretežno vsi sveti obravnavajo določena gradiva strokovnih služb ali samoupravnih organov tovarn ter posredujejo svoja mnenja in stališča, nadalje zasledujejo, spremljajo, predlagajo in razpravljajo o rezultatih poslovanja, disciplini itd. Glede njihove pristojnosti odločanja so po tovarnah razlike velike. Sveti po tovarnah:

Jesenice, Ravne in Štore:

— odločajo o ukrepih za izboljšanje proizvodnje oziroma gospodarnem poslovanju enote,

— razporejajo sredstva oziroma odločajo o uporabi dela amortizacije,

— ustanavljajo in odpravljajo delovne skupine,

— volijo oziroma imenujejo člane komisij pri svetu,

Jesenice, Štore:

— sprejemajo splošne akte,

— sklepajo o uvajanju novih meril nagrajevanja,

— odločajo o prekinitvi delovnega razmerja v določenih primerih,

Jesenice:

— potrjujejo spremembe števila delavcev,

— odobravajo denarne in materialne nagrade,

Ravne:

— v okviru globala odločajo o porabi sredstev za investicijsko vzdrževanje,

— odločajo o številu stanovanj, ki pripadajo obratom, oziroma njihovi dodelitvi,

— odločajo o stališčih, vprašanjih, priporočilih in predlogih, ki so bili izoblikovani na sestankih delovnih skupin ali sestankih svetov obratov,

— odločajo o pritožbah,

— sprejemajo ukrepe glede izpolnjevanja pogodbenih obveznosti, zasedenosti kapacitet, kvaliteti proizvodnje in izmečka,

— sprejemajo ukrepe s področja varstva pri delu,

Štore:

— sprejemajo ukrepe za izvajanje sklepov višestopenjskih organov,

— potrjujejo sanacijske programe.

Kolektivni izvršilni organi v delovnih enotah pretežno spremljajo problematiko, obravnavajo, proučujejo, zbirajo pripombe in jih sporočajo pristojnim organom. Nekaj manjših pristojnosti, ki jih imajo, se v glavnem prekriva s pristojnostmi svetov delovnih enot, kolikor glede na značaj njihovega dela ni problematika specifična (npr. komisija za kršitve delovnih dolžnosti v Železarni Štore, ki odloča o ukrepih v zvezi s kršitvami).

Sveti delovnih enot imajo torej statutarne priznane precejšnje pristojnosti, vendar jih v praksi ne morejo v polni meri uveljaviti. Kljub določenim napisanim pristojnostim zaenkrat v praksi s sredstvi ne razpolagajo. Brez materialne osnove pa tudi samoupravljanje ne more dobro zaživi in se na tem nivoju ni uveljavilo. To je delno posledica tudi organizacijskih težav, saj brez strokovnih delavcev, ki so zadolženi za pripravo gradiv, izdelavo analiz delovanja samouprave itd. samoupravljanje ne more zaživeti. Slednje je bolj problematično v Štorah kot na Jesenicah.

Razlike v pristojnostih odločanja prav gotovo niso zgolj rezultat specifičnosti posameznih tovarn, zato je možno v prihodnje v večji meri uskladiti ta določila, s čimer bi bile delavcem priznane podobne samoupravne pravice na podobnih nivojih dela.

SAMOUPRAVLJANJE NA NIVOJU TOVARN

Najvišji organi upravljanja v tovarnah so delavski sveti, ki štejejo v Železarni Jesenice 69 članov, v Železarni Ravne 57 članov in v Železarni Štore 45 članov. Število članov je v statutih fiksirano, razen v Železarni Štore, kjer se voli na vsakih 50 delavcev 1 član, delavski svet pa šteje najmanj 45 članov (kot je to primer sedaj). Mandatna doba članov je povsod 4 leta, pri čemer v Železarnah Jesenice in Ravne nihče ne more biti dvakrat zaporedoma član delavskega sveta (torej le enkrat), v Železarni Štore pa nihče več kot dvakrat zaporedoma (torej dvakrat). Na vsaki dve leti se izvoli polovica članov.

Glede na podobno organizacijsko strukturo samoupravnih organov na nivoju to-

varne so tudi pristojnosti delavskih svetov po tovarnah podobno določene. Vsi trije delavski sveti oblikujejo poslovno politiko tovarne na področju proizvodnje, investicij, razvoja, financ in ekonomike, kadrov, organizacije, nagrajevanja in varstva pri delu, sprejemajo splošne akte tovarne, gospodarski načrt, zaključni račun tovarne, odločajo o statusnih vprašanjih, o katerih se ne odloča z referendumom, volijo in imenujejo, obravnavajo in ocenjujejo. Delavski sveti tovarn prav tako oblikujejo stališča tovarne v zadevah, ki jih delavski svet združenega podjetja daje v razpravo tovarnam.

Zaradi specializacije področij, uresničujejo določila XV. zveznega ustavnega amandmaja, so v tovarnah v večjem obsegu ustanovljeni kolektivni izvršilni organi. Področja dela teh organov se po tovarnah ne prekrivajo, saj je samoupravna struktura izpeljana iz organizacijske strukture tovarn, ki je različna. Odbori kot organi s širšim delokrogom dela in širšimi pristojnostmi štejejo na Jesenicah od 7—11 članov, na Ravnah 9—11 članov in v Štorah 7—11 članov. Komisije kot organi brez večjih pristojnosti odločanja, ki rešujejo predvsem istovrstne zadeve, štejejo na Jesenicah 5—7 članov, na Ravnah 5 članov in v Štorah enako kot odbori 7—11 članov. Mandatna doba članov kolektivnih izvršilnih organov traja v Železarni Ravne in Store 4 leta, v Železarni Jesenice le 2 leti. V Železarni Ravne obstaja nadalje specifičnost v določitvi komisij, saj sta že po statutu določeni 2 komisiji kot komisiji poslovnega odbora in 4 komisije kot komisije odbora za splošne zadeve, kar ni primer v ostalih dveh železarnah, ko so statutarno imenovane le komisije delavskega sveta tovarne.

Kolektivni izvršilni organi so prevzeli del dosedanjih pristojnosti delavskih svetov tovarn. Poleg tega, da obravnavajo predloge strokovnih služb z lastnega področja in jih skupaj s svojimi stališči pošiljajo delavskemu svetu tovarne, sprejemajo tudi poslovne odločitve v okviru začrtane poslovne politike tovarne. Analize po tovarnah so potrdile, da je bila široka delitev ne samo organov, temveč tudi nalog in pristojnosti osrednjega organa upravljanja tovarne pravilna in se je v praksi že uveljavila. Predvsem je bil dosežen osnovni smoter uvajanja številnih kolektivnih izvršilnih organov, da se pospeši delo samoupravnih organov, se dvigne na potrebni strokovni nivo in se s tem racionalizira. Analiza v Železarni Jesenice je dokazala, da se je za delo samoupravnih organov porabilo po novem dosti manj časa, pri tem pa so se vprašanja reševala hitreje, bolj operativno in bolj strokovno.

Z razširitvijo neposrednega samoupravljanja na delovne skupine v vseh treh tovarnah se uveljavljajo tudi v delu delavskih svetov tovarn novi odnosi. To se izraža v največji meri v Železarni Jesenice, ki je delovne skupine prva uvedla in ima tu največ izkušenj. Delavski svet dobiva drugo vlogo:

— vlogo arbitra,

— kontrolira izvajanje sprejete politike.

Člani delavskega sveta lahko torej potrdijo večinsko mnenje delovnih skupin ali ob izenačenih stališčih za in proti vrnejo zadevo v ponovno obravnavo na delovne

skupine z novimi argumenti ali sprejmejo dvojni sklep (za del tovarne oziroma delovnih skupin velja drugačen sklep kot za ostali del, pri čemer pa ne sme priti do prikrajšanja). Možno pa je tudi, da delavski svet kljub večinskemu mnenju delovnih skupin odloči drugače, vendar mora imeti za tak sklep prepričljive razloge, ki bi naknadno prepričali delavce (npr. nova dejstva). Odloča torej dejansko večina delavcev v neposredni razpravi še pred končno odločitvijo na delavskem svetu. Odločujoč faktor postajajo torej vsi delavci — proizvajalci in hkrati upravljalci — ne pa le peščica članov delavskega sveta.

Določena pasivnost članov delavskega sveta na sejah je pogojena prav s poprejšnjo temeljito razpravo v delovnih skupinah, odborih in komisijah, tako da ponovna razprava še na delavskem svetu ob že usklajenih mnenjih ni več potrebna. To je potrdila anketa v Železarni Jesenice med vsemi člani delavskega sveta aprila in maja 1972, ko so člani delavskega sveta sami opozarjali, da aktivnosti ne smemo ocenjevati samo skozi prizmo dejavnosti delavskega sveta, temveč je treba nujno upoštevati samoupravni sistem tovarne kot celote. Delovne skupine, odbori in komisije tovarne (razen redkih izjem) zelo dobro delajo in so diskusije zelo živahne.

V prihodnje bo treba dosedanje prakso novega tipa delavskega sveta uzakoniti še formalno prek splošnih aktov tovarn. Predvsem bi bilo koristno določiti primere, kdaj je delavski svet vezan na stališča delovnih skupin (kakšna večina skupin zadoštuje) ter razširiti primere obvezne obravnave posameznih aktov oziroma predlogov na delovnih skupinah.

TEMELJNE ORGANIZACIJE ZDRUŽENEGA DELA

Novi ustavni amandmaji (predvsem amandma XXVII k Ustavi SRS in amandma XXI k Ustavi SFRJ) so vzpostavili temeljne organizacije združenega dela (TOZD) kot temeljno obliko združenega dela, v kateri delavci na podlagi svojega dela neposredno in enakopravno urejajo medsebojna razmerja pri delu, upravljajo zadeve in sredstva družbene reprodukcije, odločajo o dohodku in o drugih vprašanjih svojega družbenoekonomskega položaja. TOZD postaja torej temeljna samoupravna in ekonomska celica, kjer delavci neposredno izvršujejo vse svoje temeljne samoupravne pravice in dolžnosti. V tovarnah je bila ideja o TOZD sprejeta v tem smislu, da so TOZD ena od oblik in sedanji stopnji samoupravnega razvoja, ki naj v večji meri zagotovi neposredno odločanje delavcev o usmerjanju in uporabi rezultatov njihovega dela. To obliko oziroma novo možnost je treba izkoristiti in ustavne amandmaje čim prej realizirati tudi zato, ker veljajo amandmaji glede uresničitve TOZD neposredno že od 30. junija 1971 dalje.

V vseh treh tovarnah so že vzpostavljene strokovne grupe, ki proučujejo tako ekonomska, pravna, organizacijska, finančna in druga vprašanja s tem v zvezi; na sestanku družbenopolitičnih in vodstvenih struktur celotnega ZPSŽ dne 30. junija 1972 v Ljubljani pa je bila ustanovljena tudi koordinacijska komisija ZPSŽ, ki bo v prihodnje usklajevala delo po tovarnah in

pomagala k uspešnejšemu poteku in zaključku akcije. Izoblikovalo se je že stališče, da je treba ustanoviti v okviru vsake od tovarn več TOZD in to po možnosti do konca letošnjega leta, pri čemer bi moralo biti izhodišče za ustanovitev enotno, tako da bi ne prišlo v eni tovarni do formiranja npr. 2 TOZD, v drugi 40. Nadalje se je že tudi izoblikovalo stališče, da je treba še nadalje krepiti integracijo slovenskih železarn — ZPSŽ ter ustanovitev več TOZD po tovarnah povezati z istočasno akcijo po večji medsebojni povezavi. Večjo povezavo lahko uresničimo le tako, da se predhodno uskladijo interesi vseh nastajajočih TOZD, ki pa se bodo uveljavili na nivoju ZPSŽ že integrirani prek tovarn oziroma njihovih organov. Tovarne naj bi torej tudi po novi ureditvi ostale usklajevalce in usmerjevalce integriranih interesov temeljnih enot — TOZD v ZPSŽ. Pri tem bi TOZD v okviru tovarn vezala popolna subsidiarna odgovornost, v okviru ZPSŽ pa bi moralo priti do delne subsidiarne odgovornosti.

Intencija ustavnih amandmajev kot tudi sedanje slabosti samoupravne ureditve na nivoju obratov in delovnih enot nas prepričujejo, da bi prav ustanovitev več TOZD v okviru vsake tovarne izpolnila praznino v samoupravljanju med zelo aktivnim delom delovnih skupin in organov na nivoju tovarne. Posamezne sedanje delovne enote ali sklopi določenih obratov (oziroma divizije) bi v tovarnah lahko predstavljali osnovo nove samoupravne strukture, katere temelj bi morale še nadalje ostati delovne skupine s svojim vrhom na nivoju tovarn oziroma združenega podjetja kot celote. Pred vzpostavitvijo TOZD bo treba rešiti še vrsto vprašanj, ki posegajo v temeljne odnose, pripraviti osnutke povsem novih aktov — od samoupravnih sporazumov o združevanju dela in sredstev, statutih, pa do raznih pogodb o ureditvi medsebojnih materialnih vprašanj med novimi TOZD. Predvsem pa bo stvar ekonomistov, da najdejo v novi samoupravni strukturi ekonomske vzpodbude za še boljše in učinkovitejše delo vseh TOZD, tovarn ter združenega podjetja kot celote. Tu bodo vsekakor koristne dosedanje izkušnje drugih delovnih organizacij, ki jih bomo izmenjavali. Dne 5. julija 1972 je tako že prišlo do posveta predstavnikov delovnih organizacij črne in barvaste metalurgije Slovenije v Tovarni dušika Ruše, kjer smo ugotovili, da so vse delovne organizacije panoge pred podobnimi problemi in na podobni stopnji uresničevanja ustavnih dopolnil.

Skladno z novimi ustavnimi amandmaji bi bilo treba težiti za tem, da ne le organi na nivoju tovarn, temveč tudi organi ožjih enot (TOZD) v večji meri sodelujejo pri načrtovanju politike ZPSŽ. Po sedanjih statutih so za to pristojni le samoupravni organi na nivoju tovarn. Čeprav bi ostale tovarne še nadalje temeljni faktor integracije v ZPSŽ, pa bi bilo treba težiti, da pride pri vseh pomembnejših predlogih do širše razprave, do novih pobud in s tem do vključevanja večjega števila delavcev v samoupravni mehanizem ZPSŽ.

SKLEP

Z uveljavljanjem pravice in dolžnosti čim bolj neposrednega odločanja delavcev

Libeliče – 50 let v Jugoslaviji

Že mejnike med dvema kmetijama je silno težko prestaviti, kaj šele mejnike med dvema državama, za katere je tekla kri. Pa vendar je to uspelo kmečki vasi Libeliče. Od leta 1920 do leta 1922 je bila v Avstriji, od leta 1922 do danes je v Jugoslaviji.

Kako se je to zgodilo, pripovedujejo Libeličani sami. A najprej — kje so te Libeliče in kakšne so danes, kakšni so tamkajšnji ljudje?

Živijo odrezani od ostalega sveta med Dravo, hribi in mejo kakor v stranski vreči. Z Dravogradom, ki je prvi večji kraj in občinsko središče, jih veže le dotrajana makadamska cesta. Teh osem kilometrov ceste je za Libeliče in okolico življenjskega pomena. Celotno njihovo gospodarstvo in uspevanje je močno odvisno od te edine prometne zveze z našo državo. Če bi bila ta zveza dobra, bi se lahko kmetijstvo močneje razvilo, odvečna delovna sila bi lažje odhajala na delovna mesta izven kraja, k njim bi prihajali turisti, močneje bi se razvil tudi obmejni promet.

Kljub tej odrezanosti od sveta in osamljenosti so se Libeličani trudili in si prizadevali izboljšati razmere. V povojnih letih so z lastnimi silami elektrificirali okoliške zaselke, uredili vodovod, sedaj je pred dograditvijo gasilski dom, ki je zrasel skoraj na lastnih žuljih. Kar je bilo v Libeličah zgrajeno in se gradi, je več ali manj prizadevnost krajanov.

To je sedanost.

Davna preteklost oživi v pripovedi domačina Ivana Ridla:

»Po končani I. svetovni vojni novembra 1918, ko smo se vrnili iz avstrijske vojske, nas je potrebovala nova Jugoslavija. Mladinci iz Libelič smo šli vsak večer v civilu, oboroženi z vojaškimi puškami, v patroljo po terenu. Vodil nas je krajevni orožnik.

Leta 1919, ko se je začela borba za plebiscitno ozemlje, so bili vpoklicani mladinci do letnika 1899. Mlajši udeleženci koroške borbe so bili prostovoljci.

z rezultati lastnega in skupnega dela, hkrati pa z združevanjem vseh delovnih in umskih možnosti bo mogoče ustvariti podlago za bolj smotrno in produktivno delo. To bomo lahko dosegli le tedaj, če bosta potekala oba procesa čim bolj usklajeno in v skladu z interesi vseh delavcev. Razviti samoupravni odnosi pomenijo pogoj za doseganje visoko produktivnega dela, zato je treba temu v prihodnje posvetiti še posebno pozornost. Vse tri združene tovarne so našle svojo specifično pot samoupravljanja, ki zagotavlja neposredno odločanje vseh delavcev na podlagi lastnih spoznanj in interesov, po drugi strani pa prav na taki podlagi tudi boljše ekonomske rezultate. Prikazana primerjalna ureditev ene ali druge tovarne ter ZPSŽ kot celote skupno z izkušnjami bo lahko koristna vzpodbuda za prenašanje izkušenj ter nadaljnjo krepitev in dopolnjevanje načrtane poti samoupravljanja, po kateri stopamo železarji.

Po končani borbi se je začela borba za koroški plebiscit, ki je bil določen za 10. oktober 1920. Hodili smo skoraj vsako nedeljo po Libeličah in okolici navduševati ljudi za našo stvar, nemškutarje pa smo preganjali.«

Libeliški župnik Anton Vogrinc sen. pa je v župnijski kroniki popisal napeto vzdušje tistega časa:

»L. 1920.

Plebiscitu nasproti! Razburjenost občna. Duhovi se ločijo. Agitatorji na delu. Dne 25. julija 1920 naj bi bila manifestacija v Velikovcu. Iz občine Libeliče sta šli 102 osebi. Ko so se popoldne z vlakom od Dravograda do postajice Libeliče—Rabenštajn peljali, zapazi strojevodja železni drog na progi. Bil je naložen, da bi spravili vlak s tira. Vlak stoji, ponesrečil se ni nihče.

Dne 10. oktobra 1920 pri plebiscitu oddanih za Jugoslavijo 387 glasov, za Avstrijo 290, 40 glasov neveljavnih.«

Čeprav so torej Libeličani glasovali za Jugoslavijo, so vendar ostali v manjšini in njihovo glasovanje ni vplivalo na razmejitvene poteke. Toda Libeličani se niso kar tako vdali, niso hoteli biti pod Avstrijo. Že 26. decembra 1918 so ustanovili ljudsko knjižnico, ki je delovala v osnovni šoli do 10. oktobra 1920. Pred zasedbo plebiscitne cone jo je prevzel Ivan Ridl, ki jo je vodil ilegalno do končne osvoboditve, ki pa takrat še ni bila blizu.

Takole modruje nekdanji libeliški knjižničar:

»Po končanem nesrečnem plebiscitu je hotel general Maister zasesti meje plebiscitne cone A s koroškimi prostovoljci, ki pa jih ne bi bilo ravno malo, a kaj, ko je takratna oblast generala upokojila, da ni mogel izvesti akcije.«

Narodna zavest takratnih Libeličanov je bila tako močna, da krivice niso hoteli

sprejeti. Zbirati so začeli podpise, začeli so prirejati pri zavednih slovenskih kmetih v hribih družabne večere na katerih so prepevali slovenske ljudske pesmi.

»Pesmi »Hej Slovenci« in »Lepa naša domovina« sta se peli zmeraj z odkritimi glavami,« se spominja Ivan Ridl in pripoveduje naprej: »Ker so bili naši izobraženci vsi v emigraciji v Dravogradu in Mežiški dolini, smo držali stalne zveze z njimi. Leta 1921 sem napravil provizorično skico kmetov z Libeliške gore, kjer je bil vsak ocenjen po njegovi narodnostni zavednosti. To skico sem izročil tov. Janku Gačniku, upravitelju šole Tolsti vrh na Ravnah.

Naši takratni emigranti so bili:

Anton Vogrinec, župnik, ki je bil začasno v Dravogradu,

Rudolf Mencin, šolski nadzornih na Prevaljah,

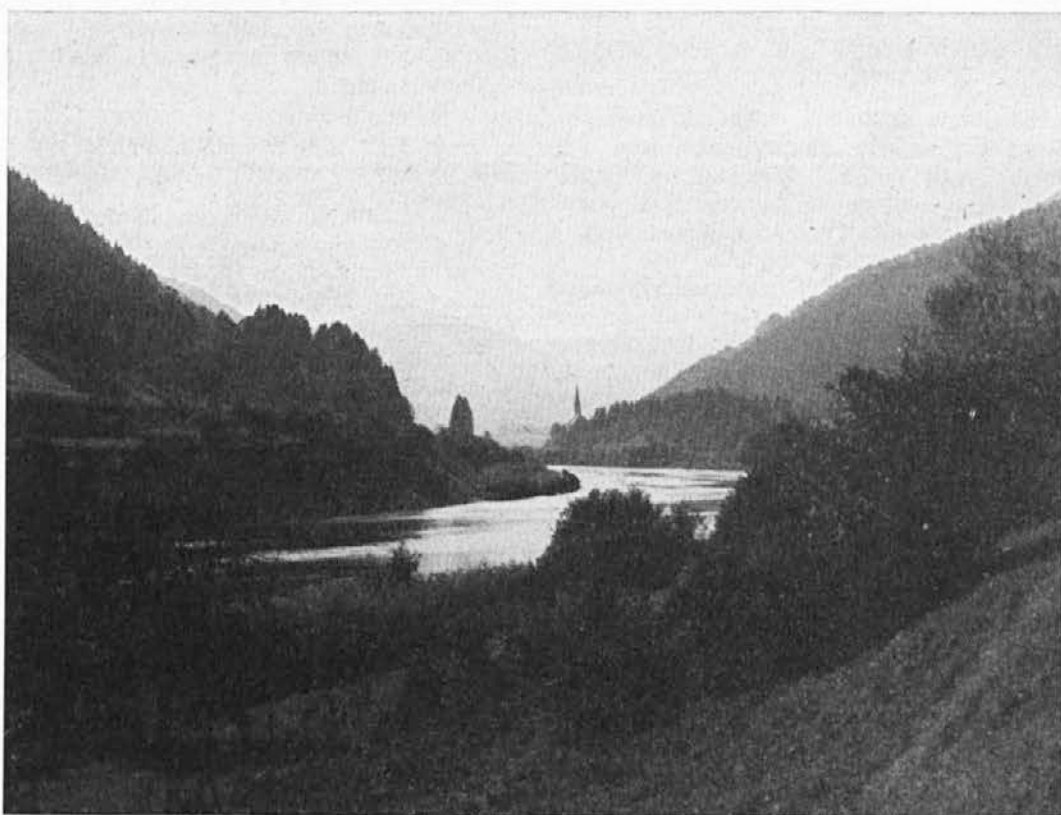
Janko Gačnik, šolski upravitelj tolstovrške šole na Ravnah.

Sodelavec je bil tudi Ivan Lebič, takrat učitelj na Ravnah.

Leta 1922 je bila razmejitvena konferenca v Maribou. Tu so avstrijskega delegata pregovorili, da je pristal na zamenjavo kraja Sv. Lovrenc onkraj Drave za Libeliče z okolico. V Sv. Lovrencu je bilo več Nemcev.«

Tako so torej po dveletnem vztrajnem prizadevanju končno uspeli, čeprav so si s tem za pet kilometrov podaljšali pot do železniške proge in do prvega večjega kraja. Če bi bile Libeliče pod Avstrijo, bi bile tudi sedež občine, kakor so bile to že sto let ter bi obsegale območje do Žvabeka. Takšnega primera, da je bila narodna zavest močnejša kot vse lepe obljube nasprotnikov, ne najdemo zlepa.

Iz ne deset kilometrov oddaljenega Dravograda, pa vendar iz emigracije se je z drugimi vrnil tudi župnik Vogrinc ter takole popisal povratek v kroniki:

Drava

»L. 1922

30. septembra 1922 je naša obmejna straža zasedla Libeliče. V spremstvu okrajnega glavarja gospoda Rudolfa Mencina, ki si je za preložitve meje največ zaslug pridobil, je prišel župnik nazaj.

1. oktobra se je obhajala slovesnost zasedanja. Množica zavednih župljanov je šla za zastavami gostom, med katerimi je bil bivši minister dr. Kukovec, dalje dr. Cukala, župnik v Guštanju Rozman, župnik v Črnečah, zastopnik okrajnega gla-

varstva, veliko čislanih oseb iz vse okolice, nasproti. Ves spreved je spremljala godba. Na vasi je domačin pozdravil goste, potem so govorili gospod dr. Cukala, minister Kukovec, učitelj Dobršek, in se podali na vrh v lepo ozaljšano cerkev, kjer so bile slovesne litanije in Te Deum. Zavedni Slovenci so se obnašali proti nasprotnikom zelo mirno.«

Oktobra letos bo minilo 50 let od takrat.

Marjan Kolar

Jože Rudl

Delo in problematika krajevnih skupnosti v občini Ravne

Dosedanji razvoj krajevnih skupnosti je težil k orientaciji, da so krajevne skupnosti neposredne nosilke razreševanja za življenje občana in kraja ter družbene skupnosti v celoti važnih vprašanj. To so bile: komunalne zadeve (kanalizacija, preskrba z vodo, zunanji videz naselij in dr.), stanovanjske in določene gospodarske zadeve, urejanje in vzdrževanje cest, reševanje socialne problematike (družbena pomoč občanom), otroško varstvo (v sodelovanju s samoupravno interesno skupnostjo), kulturno-prosvetne in športno-rekreativne dejavnosti in dr. V splošno družbenem interesu pa so krajevne skupnosti delovale na področju civilne zaščite in priprav na splošni ljudski odpor.

Ugotovimo torej lahko, da so krajevne skupnosti v svoji pristojnosti reševale mnoge družbene probleme, in da je v okviru samoupravnih oblik dela v krajevnih skupnostih sodelovalo vedno več občanov, ki so s svojim delom v samoupravnih organih ali drugače prispevali k razvoju krajevne skupnosti in urejanju krajevnih zadev.

I. SAMOUPRAVNI RAZVOJ KRAJEVNIH SKUPNOSTI V OBČINI

Krajevne skupnosti v občini Ravne na Koroškem so bile ustanovljene v letu 19° med prvimi v SR Sloveniji. Občinska skupščina je na seji 27. marca 1964 potrdila sklepe zborov volivcev o ustanovitvi krajevnih skupnosti v občini.

Ustanovili smo štiri krajevne skupnosti (in število teh se vse do danes ni spremenilo): v Črni na Koroškem, Mežici, Prevaljah in Ravnah na Koroškem. Po številu prebivalcev so bile to dokaj velike krajevne skupnosti in so šteje:

	v letu 1966	v letu 1971
— KS Črna	4.855	4.525
— KS Mežica	3.853	4.110
— KS Prevalje	6.284	6.649
— KS Ravne	8.210	8.747

Območja krajevnih skupnosti so se skoraj v celoti pokrivala z območji občin do leta 1955: Črne na Koroškem, Mežice, Prevalj in Raven na Koroškem in sedanji območji krajevnih uradov oziroma matičnimi okoliši. Po teritorialni razsežnosti so krajevne skupnosti v občini Ravne na Koroškem med večjimi v SR Sloveniji. Kra-

jevna skupnost Ravne na Koroškem šteje 15 naselij in zaselkov, krajevna skupnost Prevalje 19, krajevna skupnost Mežica 7 in krajevna skupnost Črna na Koroškem 11 naselij in zaselkov.

Krajevne skupnosti so ustanovile 7 vaških odborov:

— krajevna skupnost Črna na Koroškem vaške odbore v Koprivni, Podpeci in Žerjavu;

— krajevna skupnost Prevalje tri vaške odbore: na Lešah, Lokovici in Jamnici;

— krajevna skupnost Ravne na Koroškem pa vaški odbor Kotlje.

Za prvo obdobje dela je značilno, da so nekatere krajevne skupnosti prišle zaradi prevzema aktivne in pasive likvidiranih uprav komunalnih dejavnosti v težave. Prav tako je bilo za to obdobje neurejeno vprašanje ustanavljanja in dela servisov, predvsem komunalnih servisov, ki so bili po dejavnosti nekaki nasledniki uprav komunalnih dejavnosti. Občinska skupščina je že obravnavala razloge za likvidacijo teh servisov. Po preusmeritvi edinega komunalnega podjetja v storitveno dejavnost pa skoraj v celoti komunalno dejavnost (operativno) opravljajo sedaj krajevne skupnosti.

II. DEJAVNOST KRAJEVNIH SKUPNOSTI V PRETEKLEM OBDOBJU

Omenili smo že, da so krajevne skupnosti v občini tako glede na teritorialno območje, kakor tudi po številu prebivalstva dokaj velike. Iz gradiva odbora za družbeno politični sistem in notranjo politiko republiškega zbora o problematiki krajevnih skupnosti (gradivo so obravnavali tudi na posvetovanju v Kranju v letu 1971) predstavnik skupnosti slovenskih občin) lahko vidimo, da imajo krajevne skupnosti v Sloveniji v poprečju 1.700 prebivalcev. Pa še to gre na račun zelo velikih (po številu prebivalcev) v mestih.

Krajevne skupnosti v občini zajemajo na svojem območju urejena urbana naselja, zaselke in naselja, ki so le delno urbano urejeni, in pa raztresene vasi in zaselke. Hitrejši ali počasnejši razvoj posameznih naselij je v mnogočem odvisen od gospodarskega razvoja.

Dejavnost krajevnih skupnosti v naši občini je tako obsežnejša, sklop nalog številnejši in problematika bolj pestra v pri-

merjavi s »čisto mestnimi« ali vaškimi krajevnimi skupnostmi.

Obseg dela krajevnih skupnosti je tudi v preteklem obdobju zajemal:

— preskrba z vodo in vzdrževanje vodovodov;

— vzdrževanje in urejanje kanalizacije;

— skrb za javno razsvetljavo;

— urejanje zelenic in javnih nasadov — parkov;

— vzdrževanje in urejanje krajevnih poti in cest;

— urejanje trgov in ulic;

— zgraditev in popravilo mostov in brvi;

— vzdrževanje in urejanje pokopališč, pogrebno dejavnost;

— skrb za izboljšanje stanja storitvenih obrti;

— skrb za varnost prometa na krajevnih poteh in cestah;

— sodelovanje pri urejanju drugih zadev (postavitve postajališč, avtobusnih čakalnic in dr.);

— sodelovanje pri organizaciji krajevnih praznov in drugih prireditev;

— sodelovanje pri kulturno-prosvetni in športno-rekreativni dejavnosti v kraju;

— sodelovanje pri urejanju otroškega varstva;

— urejevanje skupnih otroških igrišč in igrišč pri stanovanjskih blokih;

— socialno zdravstvene zadeve (dodeljevanje družbenih pomoči);

— priprave na splošni ljudski odpor;

— civilno zaščito in samozaščito.

Sklop nalog, ki so jih imele krajevne skupnosti na raznih področjih, se prepleta s pristojnostmi in nalogami, ki jih imajo za to področje samoupravne interesne in druge skupnosti. Tak je primer z urejanjem otroškega varstva, kjer krajevne skupnosti sodelujejo s temeljno izobraževalno skupnostjo — odborom za otroško varstvo, glede urejanja otroškega varstva, kulturno skupnostjo in dr. Krajevne skupnosti sodelujejo z osnovno zdravstveno službo (primer gradnje ambulante na Prevaljah) in drugimi organizacijami na svojem območju.

Nujna je bila povezanost in sodelovanje z upravnimi odbori skladov: za komunalno dejavnost, za ceste, za elementarne nezgode. Manjša pa je bila v tem obdobju povezanost in sodelovanje s sveti občinske skupščine, ki so kot politično izvršilni organi najvišji organi samoupravljanja za področja, za katera so ustanovljeni. Nedvomno se prav naloge in pristojnosti svetov v mnogočem prepletajo in posegajo v dejavnost in problematiko krajevnih skupnosti (svet za urbanizem, stanovanjske in komunalne zadeve, svet za socialno varstvo in dr.).

Odborniki občinske skupščine z območja posameznih krajevnih skupnosti predstavljajo vez med občinsko skupščino in krajevno skupnostjo. Tako se usklajuje in koordinira dejavnost občinske skupščine z delom krajevnih skupnosti.

V stališčih, ki jih je glede odnosov v krajevnih skupnostih sprejela občinska konferenca ZK Ravne na Koroškem pred leti, je zapisano:

»Za krajevno skupnost so izredno pomembne pristne samoupravne in strokovne vezi z občinsko skupščino, njenimi politično izvršilnimi organi in upravo. Kra-

jevno skupnost je razumeti kot del občinske samouprave in ne nekaj izven nje.

Odborniki občinske skupščine, ki v njej v bistvu predstavljajo krajevno skupnost, morajo iskati veliko več stika z volivci in predstavniki sveta krajevne skupnosti. Posebej velja to za pomembnejše odločitve.

O odnosih na relaciji krajevna skupnost — občinska skupščina in drugi organi ter organizacije je o gradivu občinske konference SZDL ugotovljeno:

»Aktualni in zanimivi so odnosi krajevna skupnost — občinska skupščina, krajevna skupnost — družbeno-politične organizacije in krajevna skupnost — občinska uprava. Tu se namreč pleče vrsta konkretnih razmerij izrednega pomena za kraj in občino.

Mislimo, da bi z udeležbo predstavnikov krajevnih skupnosti na sejah občinske skupščine (zadnja leta so na sejah občinske skupščine predstavniki skoraj vseh krajevnih skupnosti) zlasti še, ko ta obravnava za kraj pomembno problematiko, prihajalo do koristnih odnosov. Odborniki, ki v skupščini ali njenih svetih v bistvu predstavljajo svoje volivce, območje svoje volivne enote in s tem svojo krajevno skupnost, premalo računajo s tem. Največkrat zaradi kratkega časa kljub zavesti in občuteni odgovornosti odborniki svoje naloge ne morejo dosledno izvršiti. Kako naj bi se npr. o predlaganih problemih posvetovali z volivci, če jim ostaja do skupščinske seje največkrat na voljo le 5 ali 6 dni.

Krajevne skupnosti so v zadnjem obdobju opravile res obsežno delo na vseh področjih in v splošno zadovoljstvo občanov rešile mnoge probleme krajev; razgibanost dela v krajevnih skupnostih v prid krajnom je postajala vse večja in naloge — čeprav vse številnejše — so se izvršile. Te pa smo že našli: voda, ceste, kanalizacija... pa vse do socialnega varstva. Občinska skupščina je z odlokom prenesla pristojnost dodeljevanja družbenih pomoči na krajevne skupnosti. Socialno varstvena dejavnost krajevnih skupnosti v naši občini (v taki obliki smo izjema) je s tem dobila konkretne oblike: od priznanja upravičenosti do družbene pomoči (komisije za socialne zadeve) do izdaje odločbe v upravnem postopku. Na predlog republiških organov pa bo potrebno to odločitev še pretehtati.

V tem sestavku ni mogoče zajeti vse delo, uspehe in probleme posameznih krajevnih skupnosti, ker je teh na vseh področjih toliko, da jih je težko resumirati. Omeniti pa je le treba še vse več konkretnih del, ki jih imajo krajevne skupnosti na področju civilne zaščite in pri pripravah na splošni ljudski odpor.

III. ORGANI KRAJEVNE SKUPNOSTI IN NJIHOVA DEJAVNOST

Če izvzamemo zbor občanov (zbor volivcev in vaške odbore), ki je po statutih nekaterih občin v SRS najvišji organ samoupravljanja v krajevni skupnosti, imajo krajevne skupnosti v občini te organe:

- svet krajevne skupnosti, ki je imenoval:
- komisijo za urbanizem in komunalne zadeve,
- komisijo za stanovanjske zadeve,

- socialno varstveno komisijo,
- komisijo za turizem.

Drugi organi:

- poravnalni svet,
 - krajevni štab civilne zaščite,
 - odbor za splošni ljudski odpor,
 - upravni odbor sklada za družbeno dejavnost,
 - uprava krajevne skupnosti.
- Krajevna skupnost Mežica ima poleg vseh organov, ki so že naštetih pri krajevni skupnosti Prevalje, še naslednje organe:
- predsedstvo sveta krajevne skupnosti,
 - podkomisijo za urejevanje parkov in nasadov,
 - komisijo za turizem in gradnjo zimsko športnih naprav,
 - komisijo za ureditev novega pokopališča (začasna).

Krajevna skupnost Črna na Koroškem: razen sveta krajevne skupnosti, predsedstva krajevne skupnosti, komisije za komunalne zadeve in urbanizem ter upravnega odbora sklada za družbeno dejavnost ima krajevna skupnost Črna:

- komisijo za stanovanjske in socialne zadeve,
- komisijo za splošni ljudski odpor in
- občasne komisije.

Krajevna skupnost Ravne na Koroškem je izvolila iste organe kot krajevna skupnost Prevalje.

Sveti krajevnih skupnosti so se v vseh krajevnih skupnostih redno sestajali in na sejah reševali problematiko krajev. Sveti krajevnih skupnosti so glavni nosilci in kreatorji samoupravnega razvoja na svojem območju. V tem času so na pobudo predsedstva in uprav krajevnih skupnosti na sejah uspešno rešili mnoge komunalne, gospodarske, stanovanjske in druge skupne zadeve občanov na svojem območju.

Zbori občanov oziroma zbori krajanov za območje krajevnih skupnosti so obravnavali: poročila o delu krajevnih skupnosti, letne programe dela krajevnih skupnosti, potrjevali finančne načrte, volili člane svetov in drugih organov krajevnih skupnosti ter obravnavali druge zadeve, pomembne za napredek in zadovoljevanje skupnih potreb občanov. Žal udeležba na

zborih občanov ni bila vselej takšna, kot bi morala biti.

Komisije svetov so reševale problematiko na svojem področju. Zlasti delovne in aktivne so bile socialno-zdravstvene komisije.

Poravnalni sveti pri krajevnih skupnostih so rešili mnogo medsebojnih sporov občanov.

V gradivu občinske konference SZDL smo že ugotovili, da so poravnalni sveti izredno pomembni. »Skupno iskanje najboljših poti iz stiske, nastale bodisi v družinski skupnosti ali v drugih odnosih med občani, je v KS izredno pomembno. Doslej so poravnalni sveti že obravnavali več sto primerov in lahko rečemo, da v več kot 85 % uspešno. Poravnalni sveti odstopajo sodišču le zapletenejše zadeve in primere, kadar stranke same zahtevajo, da jih rešuje sodišče.

Gre za to, da delujejo v poravnalnih svetih moralni in ugledni občani, prepričljivi in avtoritativni, saj prihajajo pred poravnalni svet največ preprostejši ljudje, ki so že ob manjšem nesoglasju z okolico v notranji stiski, pred dilemo, ki je sami ne morejo razrešiti. Marsikom je poravnalni svet skrajšal dolgo in največkrat zelo drago pot na sodišče, hkrati pa je pogovor na poravnalnem svetu intimnejši, člani sveta človeka poznajo in lažje svetujejo in odločajo.

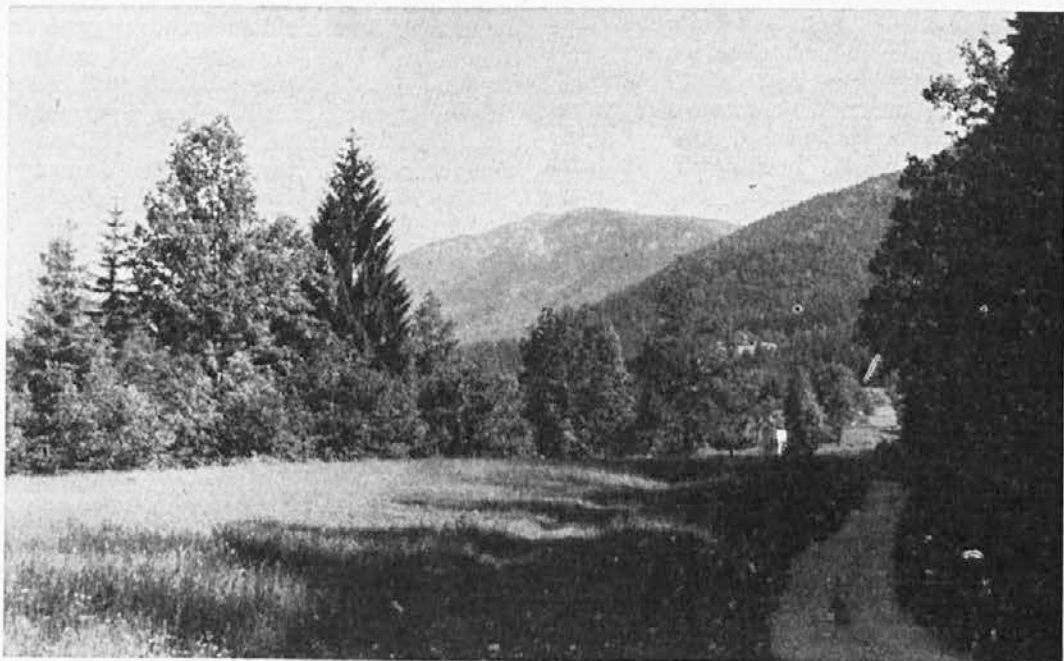
Na splošno pa se v zadnjem obdobju ugotavlja (tudi v SRS) nekoliko zmanjšanje aktivnosti dela poravnalnih svetov pri KS.

Skladi za družbeno (društveno) dejavnost po krajevnih skupnostih so predvsem omogočili dejavnost kulturno prosvetnim in telesno vzgojnim društvom ter drugim organizacijam v KS. S sredstvi, ki so jih prispevale delovne organizacije (čeprav ne vse in ne v celoti), se vendar ustvarja trden temelj za društveno aktivnost v KS in občini nasploh.

Uprave krajevnih skupnosti:

Skupno število redno zaposlenih v upravah krajevnih skupnosti:

- KS Črna na Koroškem 5, od teh v upravi 3,
- KS Mežica 8, v upravi 3,

Proti Gori

- KS Prevalje 28, v upravi 5,
- KS Ravne na Koroškem 29, v upravi 4.

Vidi se, da je v krajevni skupnosti Črna na Koroškem in krajevni skupnosti Mežica več občasno zaposlenih oziroma zaposlenih za določen čas. Krajevna skupnost Prevalje in Ravne pa imata več redno zaposlenih. Upoštevati pa je seveda tudi treba obseg dejavnosti KS. Glede na številne in raznotere naloge, zlasti na komunalno gospodarskem in drugih področjih pa število zaposlenih v upravah KS komajda zmore vse delo. Tako npr. krajevna skupnost Ravne na Koroškem navaja v svojem poročilu:

»Krajevnim skupnostim se nalaga vse preveč in vedno več najrazličnejših večjih in manjših nalog, dolžnosti, pogosto brez temu ustreznih oziroma potrebnih denarnih sredstev. Zaradi pomanjkanja ustreznega kadra in predvsem preobremenjenosti tajnika, ki naj bi bil organizator in kontrolor dela, manj pa »administrator«, naloge pogosto niso pravočasno, kvalitetno in racionalno izvršene.«

Glede opravljanja komunalne dejavnosti pa:

»Če bi občinska skupščina vsakemu urbanemu kraju naše doline mogla zagotoviti najmanj v takem obsegu kot sedaj vsakodnevne komunalne in druge usluge, bi z veseljem podprli skupno težnjo po ustanovitvi komunalnega podjetja posebnega družbenega pomena za območje cele občine ali pa ločeno za Prevalje — Ravne in za Črno — Mežico posebej. Vse dokler takega jamstva kraj nima, je iz izkušenj znano, da si tega ne moremo privoščiti.«

Povsem drugačno pa je stališče krajevne skupnosti Mežica, ki v svojem poročilu pravi:

»Ob ponovno oživiljeni aktivnosti nekaterih krogov pred letom za združitev komunalne dejavnosti (tj. za prenos sedeža in sredstev izven Mežice pod geslom večje strokovnosti in enotnosti) je svet krajevne skupnosti že večkrat odločno protestiral. Trikrat so nam že drugi v 15 letih ukinili komunalno gospodarstvo, vedno pozitivno poslušajoče in odnesli iz kraja vsa sredstva in vsakokrat smo začeli iz nič znova. Ljudje pa so ostajali ogorčeni.

Po ustavi in zakonih ima krajevna skupnost pravico in nalogo te zadeve urejevati sama (seveda, če se za to čuti sposobna). Vedno smo smatrali, da smo s skromnimi sredstvi, in kar je važno, poceni z znatno zastojno pomočjo prizadevnih funkcionarjev in z udarniškim delom krajanov (brez kreditov in skupnih sredstev, ki pa so jih medtem dobivali drugi), uspešno vodili komunalno dejavnost...

Vsaka odtujitev te dejavnosti iz kraja bi pomenila podražitev, manj opravljenega dela in pa odmik od kontrole širše javnosti nad sredstvi, ki jih dajejo prebivalci z vplačili mestnega prispevka in za komunalne usluge. Take tendence odtujitve so seveda tudi v nasprotju z razvojem krajevne samouprave po stališčih, ki sta jih sprejela Centralni komite ZK in Zvezna konferenca SZDL.«

Nedvomno pa bo morala občinska skupščina zavzeti svoja stališča do teh in nekaterih drugih trditev krajevne skupnosti Mežica, kot npr. da problemi drugih kra-

jev, predvsem Raven na Koroškem, zlahka postajajo »občinski« problemi, problemi zopet drugih krajev pa ostajajo vedno na krajevni ravni in občina ostaja ob njih neprizadeta.

IV. SREDSTVA KRAJEVNIH SKUPNOSTI — FINANCIRANJE

Tudi v letih 1970-71 so bili najpomembnejši viri, iz katerih so se krajevnim skupnostim zagotavljala finančna sredstva, naslednji:

- občinski skladi: sklad za komunalno dejavnost, cestni sklad in sklad za elementarne nezgode;
- prispevki DO v sklade družbenih dejavnosti;
- dohodki lastnih dejavnosti in drugi dohodki;
- občinski proračun.

Namensko določena sredstva iz občinskega proračuna so bila predvidena za družbeno denarne pomoči. Poleg tega pa je občinska skupščina vsem krajevnim skupnostim dodeljevala sredstva za upravno poslovanje, in sicer po določenem ključu (glede na število prebivalcev in število vaških odborov) za tajnika in administrativno moč v upravi.

Omenili smo že, da amandma XLI k ustavi SRS našteva vire sredstev za zadovoljevanje potreb krajevnih skupnosti; ti viri bi bili naslednji:

- sredstva, ki jih občani sami neposredno prispevajo s samopriskom ali na drug način;
- z delom dohodka, ki ga za zadovoljevanje skupnih potreb namenijo krajevni skupnosti delavci temeljnih organizacij združenega dela z območja krajevne skupnosti in delavci temeljnih organizacij združenega dela, katerih delavci živijo na območju te krajevne skupnosti;
- z delom davkov, taks in drugih davščin, zbranih na območju krajevne skupnosti, ki jih občina odstopi krajevni skupnosti za uresničevanje njenih nalog v skladu s programi razvoja krajevne skupnosti in občine;
- z dopolnilnimi sredstvi iz proračuna in z drugimi sredstvi.

Financiranje krajevnih skupnosti se le deloma usklajuje z določbami druge in četrte alineje tega amandmaja. Del sredstev za financiranje dejavnosti krajevnih skupnosti prispevajo skladi: sklad za komunalno dejavnost, cestni sklad. Skladi pa so formirani iz sredstev, ki so jih v ta namen prispevale temeljne organizacije združenega dela neposredno in delovni ljudje iz TOZD s prispevkom za mestno zemljišče. Del sredstev pa je prispevala občinska skupščina neposredno iz proračuna.

Večina krajevnih skupnosti ni zadovoljna z višino sredstev, ki jih za financiranje teh daje občinska skupščina bodisi neposredno iz proračuna, bodisi iz skladov. Tako krajevna skupnost Prevalje pravi v svojem poročilu:

»Pomoč občinske skupščine s financiranjem je bila simbolična, vsekakor pa bi morala biti večja pomoč od delovnih gospodarskih organizacij. Delovni ljudje morajo prestopiti prag delovnih organizacij in se aktivno vključiti v delo krajevne skupnosti...«

Tudi konferenca SZDL je pred časom ugotovila, da je financiranje krajevnih skupnosti eno izmed poglavitnih vprašanj, je možno iz več virov, pri tem pa je izredno pomemben samoprisk občanov.

Glede financiranja del je zavzeto stališče, da naj bo to izključno programsko, pri čemer je treba upoštevati prioriteten vrstni red, določen na podlagi programov vseh krajevnih skupnosti. Občinska skupščina naj bi ne prenašala svojih obveznosti na KS brez potrebnih finančnih sredstev. Razumeti je treba, da so problemi KS tudi občinski problemi.

V. PREDLOGI IN ZAKLJUČKI

— Programi dela so eden izmed poglavitnih elementov za uspešnost dela krajevnih skupnosti. Programi dela naj bi zajemali razvoj krajevne skupnosti in kot taki naj bi postali sestavni del programa srednjeročnega načrta razvoja občine.

— V skladu z nadaljnjim razvojem komunalnega sistema, krajevne samouprave in občinske samoupravne strukture bo potrebno dopolniti statute krajevnih skupnosti in občinski statut.

— Odnos na relaciji občinska skupščina — krajevna skupnost mora biti odraz nadaljnjega samoupravnega razvoja. Za krajevno skupnost je pomembna povezanost z občinsko skupščino, njenimi politično — izvršilnimi in upravnimi organi. Krajevna skupnost naj bi postala resničen del občinske samouprave.

Odborniki občinske skupščine, ki v njej v bistvu predstavljajo tudi krajevno skupnost, morajo postati pomembna vez med občinsko skupščino in krajevno skupnostjo.

Sveti krajevnih skupnosti morajo čim bolj sodelovati s sveti kot politično — izvršilnimi organi občinske skupščine, upravnimi organi skladov in drugimi organi.

— Oblikam neposrednega samoupravljanja, zborom volivcev (zborom občanov) je treba še naprej posvečati vso skrb. Samoupravni dogovori občanov naj bi postali oblika dela v KS.

— Vaškim skupnostim bo treba za reševanje njihovih problemov nuditi več pomoči kot doslej.

— Viri sredstev krajevnih skupnosti naj se zagotovijo v skladu z ustavnimi amandmaji.

Krajevni samoprisk naj v bodoče postane pomembnejši vir financiranja krajevnih potreb.

— Krajevno skupnost in družbeno politične organizacije, posebno SZDL v kraju, vežejo skupni interesi, zato naj bo njihovo delovanje medsebojno usklajeno in vsestransko povezano.

— Krajevne skupnosti v občini naj bi same postale iniciator za ustanavljanje organizacij posebnega družbenega pomena. Zadovoljevanje skupnih potreb občanov v kraju naj bo skupna zadeva teh organizacij in krajevnih skupnosti.

— O organizaciji komunalne dejavnosti v občini, ki je osrednja dejavnost posebnega družbenega pomena, izredno pomembna za zadovoljevanje skupnih potreb občanov in organizacij, bo treba zavzeti končno stališče. Pretehtati bo treba razloge, ki govorijo za ali proti ustanovitvi ene ali več komunalnih organizacij v občini,

Delovne nezgode v železarni Ravne v prvem polletju 1972

Z uvajanjem sodobne organizacije dela in tehnologije z namenom, da se dosežejo čim boljši delovni in proizvodni uspehi, se povsod čedalje močneje občuti tudi vedno večji pomen varstva pri delu. Ne gre samo za obvezno izvajanje uzakonjenih predpisov in navodil, ki jih v delovnih organizacijah moramo izvajati, marveč predvsem za potrebo po skupnem reševanju organizacijskih in drugih problemov, pri katerih ima varnost pri delu integralni pomen.

Zavedamo se, da nam delovne nezgode povzročajo velike težave in izgube v podjetju ter sploh v gospodarstvu. Izostajanje z dela po več ur, dni ali mesec zaradi telesnih poškodb ali bolezni povzroča neustvarjanje predvidenega dohodka in dodatne stroške za zdravljenje, hranarine in invalidnine, odškodnine in podobne izdatke, ki bremenijo podjetje in družbo.

V sodobnem znanstvenem, tehničnem in zdravstvenem proučevanju pojavov, ki dovedejo do telesnih poškodb pri delu, pa vemo, da ne nastajajo zgolj slučajno ali da so pogojene z usodo vsakega posameznika, marveč so v povezavi z napakami, ki jih pri organizaciji in izvajanju dela delamo sami. Res pa je, da je dejavnost varstvene preventive silno široka in je zato z dosedanjimi splošnimi organizacijskimi in delovnimi težavami še ne moremo v celoti uspešno izvajati.

Marsikje se borimo še z začetniškimi težavami tehnike in opreme delovnih naprav, ne moremo zagotoviti ustreznih delovnih pogojev glede škodljivosti mikroklima, prahu, ropota ali toplote. Prav tako ne uspešno ustvariti večjega reda na delovnih mestih in večje delovne in tehnološke discipline pri delavcih. Vse te pomanjkljivosti pa nam povzročajo težave pri uresničevanju varstvenih načel za odpravljanje pogostnosti delovnih nezgod.

Zavedamo se, da so mnogi problemi v povezavi z ogromnimi finančnimi sredstvi, zato jih poizkušamo v okviru znanosti reševati z kratkoročnimi in dolgoročnimi programi urejevanja.

Mnogo pa je tudi nedoslednosti, ki se dajo in se morajo dati odpraviti brez dodatnih investicij. Pri tem gre predvsem za doslednejšo odgovornost delavcev ter izpopolnjevanje vsakega delavca v okviru nalog in dolžnosti do varstva pri delu.

Ugotavljamo, da delavci ne le mnogokrat preizkušajo izkoristiti vse svoje pravice, ki so jim sicer zakonsko zagotovljene, premalo pa se zavedajo tudi svojih dolžnosti in odgovornosti do dela. Skrb za varstvo pri delu mora biti skupna naloga

rešitev pa mora biti v skladu s samoupravnimi načeli.

— Združevanje sredstev v skladih za družbeno dejavnost bodisi na občinskem nivoju ali po krajevnih skupnostih naj bi še naprej ostalo temelj financiranja kulturno prosvetne in telesno vzgojne dejavnosti v občini.

vseh in vsakega posameznika, posebno pa odgovornih in vodstvenih delavcev v podjetju. Le na ta način bomo lahko stopali v korak z drugimi industrijsko razvitejšimi državami, kot so Nemčija, Japonska, Rusija ali celo Združene države Amerike, kjer je pogostnost nezgod v primerjavi z našo državo izredno nizka.

Ne moremo trditi, da smo na področju varstvene preventive v našem podjetju storili vse, kar je bilo v naših močeh, gotovo pa smo si tako kot vsa dosedanja leta prizadevali, da bo pogostnost nezgod čim nižja.

Iz statističnega pregleda delovnih nezgod za prvo polletje 1972, ki ga prvič podajamo z novo organizacijsko ureditvijo podjetja, je razvidno, da se je v tem razdobju pripetilo skupaj 119 primerov nezgod. Od teh jih je bilo 105 pri delu v podjetju, 14 pa na poti od doma na delovno mesto in od delovnega mesta do doma.

Preračunani podatki z letno primerjavo v odstotkih na poprečni stalež zaposlenih nam za prvo polletje 1972 izkazujejo znižanje nezgod. Računajoč samo nezgode, ki so se pripetile pri delu v podjetju, zmanjšujejo odstotek nezgod v primerjavi z letom 1971 od 6,29 odst. na 5,66 odst. ali za 0,63 odst.

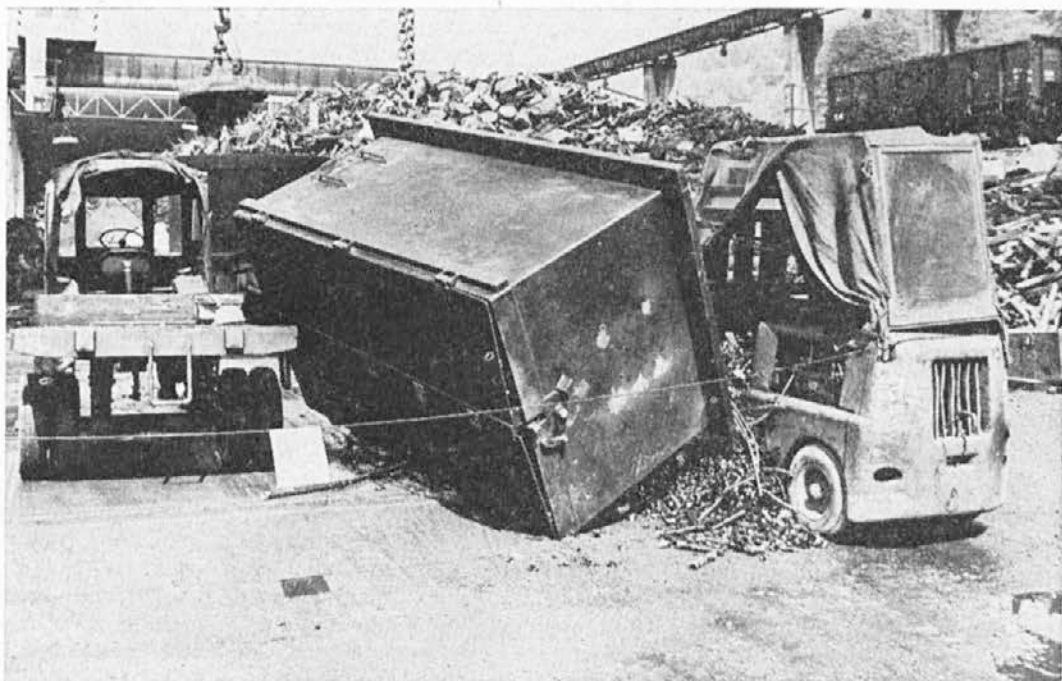
Vse nezgode, v katere so štete tudi nezgode na poti, pa znižujejo odstotek od 6,88 odst. na 6,36 odst. ali za 0,52 odst. V prvi polovici tega leta se je pripetilo razmeroma veliko nezgod na poti, na katere ne moremo neposredno vplivati. Zadovoljiv pa je podatek znižanja nezgod pri delu v podjetju. Primerjava pogostnosti delovnih nezgod med posameznimi obrati nam pokaže, da se ni pripetila nobena delovna nezgoda v skupnih službah enote II, obratu kalilnice, šibkega toka in med pripravniki.

Zelo nizek je odstotek nezgod na stalež zaposlenih v skupnih službah enote I — 0,35 odst., elektro obratu jakega toka — 0,81 odst., energetskega obratu — 1,12 odst., obratu pnevmatičnega orodja — 1,36 odst., skupnih službah tehničnega sektorja — 1,52 odst. in obratu prometa — 1,92 odst. Med obrati, ki so imeli največjo pogostnost nezgod, pa so: jeklovlek — 10,29 odst., gradbeni remont — 10 odst., obrat nožev — 7,14 odst. in kovačnica — 7,02 odst. Po organizacijskih enotah je pogostnost nezgod v odstotkih na poprečni stalež zaposlenih naslednja: enota I — štev. zaposl. 2012 — štev. nezg. 73, odstotek 3,62 odst., enota II — štev. zaposl. 913, štev. nez. 25, odstotek 2,73 odst. enota III — štev. zaposl. 817, štev. nezg. 21, odstotek 2,57 odst.

Iz prikazanih podatkov je razvidno, da je stopnja nevarnosti večja le v enoti I, medtem pa je v enotah II in III približno enaka. Vendar velja pri tem nakazati splošno ugotovitev, da stopnja ogroženosti za poškodbe pri delu ni samo v specifičnosti dela, marveč tudi v organizaciji dela in vzdrževanju potrebnega reda. Z odpravo te osnovne hibe bomo poleg večje varnosti dosegli tudi višjo stopnjo produktivnosti in učinkovitosti dela ter boljšo kvaliteto izdelkov.

Med 119 delovnimi nezgodami, med katere je vključenih tudi 14 nezgod na poti na delo in z dela, sta bila le dva primera poškodb s težjimi posledicami. Vse druge poškodbe so bile lažje narave in niso zahtevale pri poškodovancih zmanjšanja delovne zmožnosti ali invalidnih posledic.

Prva težja delovna nezgoda se je pripetila dne 13. aprila 1972 ob 3,45 uri v obratu vzmetarne na delovnem mestu pri brusilnem stroju za brušenje vzmetnih listov. Pri tej nezgodi se je poškodoval Franc IRŠIČ, polkvalificiran delavec. Poškodoval si je mezinca in prstanec leve roke. Do poškodbe je prišlo, ker je imenovani brusil okroglo palico z namenom, da jo na koncu zažari in si prižge cigareto. Brusna plošča stroja je palico pritegnila v stroj, pri tem pa mu je obrusila dva prsta leve

Okrog 5000 kg težak zaboj z ostružki se je pri tehtnici na pripravi vložka zvrnil s prikolice traktorja in poškodval spremljevalca viličarja tov. Rudija Senico

Pri večjih remontnih delih je treba posebej paziti na osebno varnost. Premik voza pri žarilni peči je povzročil remontnemu delavcu tov. Klančniku težjo telesno poškodbo, ko ga je stisnil v profilu k steni peči

roke. Posledica je bila delna amputacija dveh prstov.

Druga težja delovna nezgoda se je pripetila dne 15. aprila 1972 ob 10.15 uri v oddelku kvalitete kontrole v obratu kovačnice. Pri tej nezgodi si je poškodoval levo roko kvalificirani delavec Ivan KAVŠAK. Do nezgode je prišlo pri odlaganju kovanih dimenzij $120 \times 90 \times 40,9$ mm s pomočjo električnega mostnega žerjava na zložaj. Ena izmed treh palic, ki jih je poškodovani odlagal, se je skotalila na njegovo levo roko in mu težje poškodovala III. IV. in V. prst, ki so mu bili pozneje v bolnici amputirani.

Razen omenjenih dveh primerov težjih delovnih nezgod sta se pripetila še dva težja primera delovnih nezgod delavcev iz drugih podjetij, ki so opravljali delo v prostorih železarne.

Tov. Ivana Klančnika, delavca podjetja »Inštalater« Prevalje, je dne 17. februarja 1972 med remontom žarilne peči v obratu valjarne pri premiku voza peči stisnil ob steno peči. Dobil je težje telesne poškodbe.

Tov. Rudija Senico, delavca »Stavbenika« Prevalje, je dne 17. maja 1972 ob 6.40 uri oplazil okrog 5000 kg težak zaboj z ostružki, ki se je med prevozom na pripravi vložka zvrnil s prikolice traktorja. Dobil je več težjih telesnih poškodb po telesu, zaradi katerih se je dalj časa zdravil v bolnici.

Zaradi delovnih nezgod je bilo v prvem polletju 1972 skupaj izgubljenih 2.823 delovnih dni. Proti istemu obdobju leta 1971 se je število izgubljenih delovnih dni zmanjšalo za 367. Na posamezno nezgodo odpade 23,7 izgubljenih delovnih dni, ker je za 1,6 manj od istega obdobja leta 1971. V povprečju so izostanki z dela zaradi posledic delovnih nezgod še vedno pred dolgotrajnimi, iz česar je moč zaključiti,

da je narava teh zaradi specifičnosti industrijskega dela težja.

Po kvalifikacijski strukturi je bilo v prvem polletju 1972 največ poškodovanih polkvalificiranih delavcev in delavcev z nepopolno srednjo šolo. Teh se je poškodovalo od skupaj 119 primerov kar 45 ali 37,82 odst. Tesno jim sledijo nekvalificirani delavci, od katerih se jih je poškodovalo 43 ali 36,13 odst. Nekaj manj je bilo poškodb med kvalificiranimi delavci, 26 ali 21,85 odst. Pri visoko kvalificiranih so bili le 3 primeri poškodb, med delavci z VSS in VS pa le po en sam primer. Brez poškodb so bili le delavci z srednjo izobrazbo.

Po strukturi zaposlenih je bilo največ primerov poškodb pri delavcih starih od 21 do 25 let. Teh se je poškodovalo 40 ali 33,62 odst. Slede jim delavci stari od 31 do 35 let s 25 primeri ali 21,01 odst., delavci stari do 20 let in delavci stari od 26 do 30 let s 14 primeri ali 11,76 odst., delavci stari od 41 do 45 let z 10 primeri. Le 8 primerov poškodb pa je bilo pri delavcih starih od 36 do 40 let in več kot 46 let.

Iz prikazanih podatkov je razvidno, da so se pretežno poškodovali mlajši delavci, zato je gotovo več vzrokov. Mlajši delavci so manj izkušeni in s svojim lažnim herojstvom prezirajo nevarnosti. Zdi se jim, da s svojim nevarnim ravnanjem uživajo ugled pri sodelavcih. Ne uporabljajo predpisane osebne zaščitne opreme, potrebne za opravljanje svojega dela. Gotovo je za to vzrok tudi v tem, ker mlajši ljudje še nimajo urejenega osebnega življenja, nimajo zadosti počitka pred delom in podobno.

Nezgode po času zaposlitve nam običajno prikažejo večjo frekvenco pri delavcih s krajšim časom zaposlenosti. Upoštevati pa moramo tudi število delavcev, ki so bili v določenem času sprejeti na delo. Poprečje zaposlenih delavcev se je v prvem polletju leta 1972 povečalo od 3.705 na 3.742 ali za 37 delavcev, vendar je bila fluktuacija mnogo večja. V tem obdobju je bilo sprejetih na delo v železarno 186 delavcev, odšlo pa je iz železarne 219 delavcev.

Do 6 mesecev dela se je poškodovalo 16 delavcev ali 13,44 odst., od 6 do 12 mesecev dela 18 delavcev ali 15,13 odst., od 1 do 3 let 32 delavcev ali 26,89 odst., od 3 do 5 let 11 delavcev ali 9,24 odst., od 5 do 10 let 19 delavcev ali 15,97 odst. in nad 10 let dela 23 delavcev ali 19,33 odst.

Pri novo zaposlenih delavcih je riziko za poškodbe mnogo večji pri nekvalificiranih in polkvalificiranih, saj se ti mnogo počasneje prilagajajo zahtevam varnosti in tehnologije v obratih. Pogost pa je pojav, da je pot od sprejema delavca do samostojnosti dela zelo kratka, kar narekuje potreba v obratih in zahteva popolno vključevanje ter sodelovanje vsakega posameznika, da se z osebnim prizadevanjem čim hitreje priuči na delovne in varnostne zahteve. Kvalificirani delavci imajo v svojih učnih programih že v času šolanja vključen predmet zdravstvenega in tehničnega varstva, zato prinašajo s seboj mnogo večje osnovno znanje, ki je za njihovo varnost na delovnem mestu silno koristno.

Med poškodbami po delih telesa je bilo največ primerov na zapestju rok — 51 ali

42,86 odst., slede stopala 15 ali 12,62 odst., oči in ušesa, spodnje okončine in ostali deli telesa s 13 primeri ali 10,92 odst., zgornje okončine s 7 primeri ali 5,83 odst., glava s 5 primeri ali 4,20 in usta — dihalca z 2 primeroma ali 1,68 odst.

Po vrstah poškodb je bilo največ udarcev in zmečkanin — 61 primerov ali 51,27 odst., slede urezi in ubodi — 16 primerov ali 13,45 odst., opeklina — 14 primerov ali 11,76 odst., prelomov — 12 primerov ali 10,08 odst., očesnih poškodb — 11 primerov ali 9,42 odst. in ostalih vrst poškodb — 5 primerov ali 4,20 odst.

Iz obeh navedenih podatkov o poškodbah po delih telesa in vrstah poškodb je razvidno, kako nujno potrebno je pri opravljanju dela upoštevati predpisane zaščitne ukrepe, varnostna navodila in uporabo osebnih zaščitnih sredstev. Če s samo doslednostjo pri uporabi predpisanih in dodeljenih osebnih zaščitnih sredstev bi lahko odpravili mnogo nepotrebnih telesnih okvar.

Navodila v zvezi z osebnimi zaščitnimi sredstvi, pravicami in dolžnostmi delavcev do teh sredstev in druga določila glede uporabe so jasno zapisana v samoupravnem pravilniku o varstvu pri delu. Premalo pa se je do sedaj ukrepalo v zvezi z nošenjem teh sredstev v obratih. Za izvajanje teh zahtev so v obratih neposredno odgovorni delovodje, zato ob tej priložnosti ponovno opozarjamo na njihove najvažnejše dolžnosti.

Delovodje so odgovorni in dolžni za neposredno vodstvo dela in za nadzor nad delavci v času dela, delavce sproti opozarjati na pravilno uporabo in ravnanje z osebnimi zaščitnimi sredstvi pri delu, za odstranitev delavca z dela, ki noče upoštevati navodil za varno delo ali noče uporabljati predpisanih in dodeljenih sredstev za osebno varnost.

Bremena je treba vedno odlagati na stabilne in trdne podloge. Pri obdelavi ali predelavi materiala nestabilne podloške pogostokrat odpovedo in povzročajo peščodbe na nogah

Pri analiziranju vzrokov in virov delovnih nezgod, ki so se pripetile v prvem polletju 1972, smo ugotovili, da je najpogostejši vzrok nesmotrn in nezanesljiv način dela pri posamezniku. Teh primerov je bilo kar 43 ali 36,13 odst. Nepravilen način odlaganja materiala pri ročni manipulaciji bremena ali s pomočjo dvigalnih naprav je bil vzrok v 10 primerih ali 8,41 odst. Nepravilno dviganje ali spuščanje bremen s pomočjo žerjavov in spolzka tla so povzročila 9 primerov nezgod ali 7,56 odst. Nepravilno prijemanje in uporaba orodja ter neuporaba osebnih zaščitnih sredstev je bila vzrok v 7 primerih ali 5,89 odst. Zaradi motenj v tehnoloških postopkih, neustreznih ali dotrajanih zaščitnih sredstev in neupoštevanja varstvene discipline so bili po 4 primeri nezgod ali 3,36 odst. Zaradi slabe organizacije skupinskega dela so bili 3 primeri nezgod ali 2,52 odst.

Zaradi nepravilnega ročnega dvigovanja materiala, ker stroji niso brezhibno delovali, in nevarnega dela posameznika sta bila po dva primera nezgod ali 1,68 odst. Po en vzrok ali 0,84 odst. pa je nastal zaradi slabe osvetljenosti delovnega mesta in pomanjkljive varnostne zaščite na delovni pripravi. V vseh ugotovljenih primerih ni nobenega vzroka, ki bi nastal nepričakovano ali po višji sili.

Povsod gre le za pomanjkljivosti slabe organizacije, vzdrževanja, vestnosti in prizadevnosti delavcev samih, nedosledno izvajanje varstvenih predpisov, ukrepov ali uporabe osebnih zaščitnih sredstev, ki bi se morale v večji meri odpraviti.

Analiza nezgod po zunanjih vzrokih ali virih nas za prvo polletje 1972 opozarja na najpogostejše primere padcev predmeta na človeka, ki jih je bilo kar 23 ali 19,33 odst.

Delovni stroji so bili viri nezgod v 14 primerih ali 11,76 odst., slede vdori ali priletki tujih teles v oko in njegovo okolico — 13 primerov ali 10,92 odst., padci oseb na istem nivoju in ostri materiali po 12 primerov ali 10,09 odst., motorna vozila na cestah javnega prometa in v tovarni 8 primerov ali 6,72 odst., ročno in mehansko orodje 7 primerov ali 5,89 odst., padec oseb z enega nivoja na drugi in mehanizirano orodje po 5 primerov ali 4,20 odst., acetylen, kisik in drugi plini ter ročni transport materiala po 2 primera ali 1,68 odst. Proti istemu obdobju v lanskem letu smo občutno znižali vire padcev predmeta na človeka, in sicer od 34 na 23 ali v odstotkih od 26,97 odst. na 19,13 odst., to je za 11 primerov ali 7,84 odst.

Delavec, ki dela pri neki napravi, postopku, z orodjem obdeluje raznovrstne materiale, nadzira postopke del s povečanimi nevarnostmi za življenje in zdravje, je vedno v povezavi z nekim rizikom nevarnosti in v situaciji, ki ga lahko dovede do nezgode. Zato je v delovnih, tehnoloških in produkcijskih procesih zelo važno, kako imamo urejen strojni park, naprave, orodje, zložene materiale, transport, prehodne poti, dostope k raznim varnostnim stikalom, aparatom in podobno. Tem problemom urejenosti delovnega mesta, ki zagotavlja pogoj za večjo delovno storilnost

Pri določanju tehnoloških postopkov in pripravi dela je treba upoštevati varnostne normative. Nepravilen način brušenja vzmetnih listov na stabilnem brusilnem stroju je povzročil več obrusnin na prstih delavcev

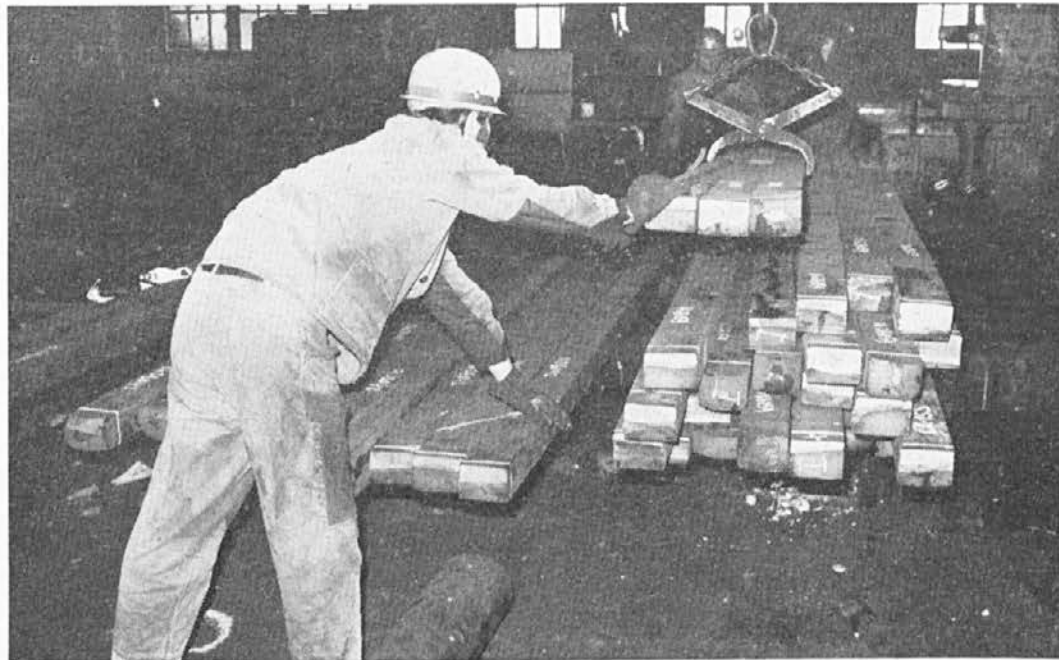
in varnost moramo v bodoče posvetiti še večjo pozornost.

Oddelek za varstvo pri delu in pristojna inšpekcija dela sta opravila prav o teh

STATISTIČNI PREGLED DELOVNIH NEZGOD ZA PRVO POLLETJE 1972

Obrat	Število nezgod po koledarskih mesecih						Zbirni podatki za I. polletje 1972			
	januar	februar	marec	april	maj	junij	poprečje staleža	štev. nezgod	odst. za I. p.	letna primerjava
Uprava	2	—	+1	—	1+2	2	385	5+3	2,08	4,16
Skupne službe enote I	—	+1	—	—	—	—	288	+1	0,35	0,70
Topilnica	3	1	1	3+1	2	4	254	14+1	5,91	11,82
Livarna	3	2	1	2	1	1	453	10	2,21	4,42
Valjarna	1+1	—	3	4	3+1	3	336	14+2	4,76	9,52
Kovačnica	4+1	—	4	2	1	4	228	15+1	7,02	14,04
Jeklovlek	2	1	+1	1	—	2	68	6+1	10,29	20,58
							2012	64+9	3,62	7,24
Skupne službe enote II	—	—	—	—	—	—	230	—	—	—
Kalilnica	—	—	—	—	—	—	47	—	—	—
Obrat nožev	1+1	—	1	1	1	—	70	4+1	7,14	14,28
Obrat pnevmatičnega crodja	1	—	—	1	—	—	147	2	1,36	2,72
Obrat strojev in delov	1	2+1	2	4	2	1+1	322	12+2	4,35	9,70
Vzmetarna	1	—	—	2	—	1	97	4	4,12	8,24
							913	22+3	2,73	5,46
Skupne službe teh. sektorja	—	—	—	1	—	+1	132	1+1	1,52	3,04
Energetski	1	—	—	—	—	—	89	1	1,12	2,24
Jaki tok	—	—	—	1	—	—	123	1	0,81	1,62
Sibki tok	—	—	—	—	—	—	32	—	—	—
Strojni remont	4	—	—	2+1	3	—	266	9+1	3,76	7,52
Gradbeni remont	1	—	1	—	1	2	50	5	10,00	20,00
Promet	—	—	—	1	1	—	104	2	1,92	3,84
Pripravniki	—	—	—	—	—	—	21	—	—	—
							817	19+2	2,57	5,14
Skupaj	25+3	6+2	13+2	25+2	16+3	20+2	3742	105+14	2,83*	5,66*
									3,18	6,36

Opombe: Poprečje staleža leta 1971 3.705, število nezgod 233+22, odstotek na nezgodo 6,88 ali *6,29 + pomeni nezgoda na poti od doma do delovnega mesta in od delovnega mesta do doma
* pomeni odstotek nezgod, ki so se pripetile samo pri delu v tovarni (brez nezgod na poti)

Transport materiala s pomočjo dvigala zahteva od privezovalca dosledno upoštevanje varnostnih navodil. Vsak nepreviden premik bremena lahko povzroči poškodbo.

vprišanih več obhodnih pregledov po obratih in na napake in pomanjkljivosti posebej pismeno opozarjala. Od odgovornih oseb v obratih pa bo potrebno več razumevanja in vztrajnega prizadevanja, da se napake in pomanjkljivosti tudi odpravijo, saj gre pri tem za ustvarjanje takih delovnih pogojev, v katerih bodo delavci delali z boljšim počutjem in večjo varnostjo, z manjšim številom delovnih nezgod ter z večjim učinkom in stabilnostjo.

Razen že do sedaj obravnavanih 119 primerov delovnih nezgod, ki so se pripetile v prvem polletju 1972 in so zahtevale v poprečju na vsako izostanek 23,7 dni, je bilo v postaji prve pomoči železarne Ravne opravljenih še 14.080 storitev prve pomoči. Od tega 3540 storitev za mini poškodbe in 10.540 za obolenja. Delavci so po sprejeti prvi pomoči nadaljevali z delom na delovnem mestu in smo si tako prihranili mnogo delovnega časa.

Ob zaključku prvega polletja 1972 lahko ugotavljamo, da smo dosegli na področju varstva pri delu dobre rezultate. V poprečju smo znižali odstotek delovnih nezgod proti letu 1971 od 6,29 na 5,66 odst. ali za 0,63 odst. Število izgubljenih dni na posamezno nezgodo se je zmanjšalo od 25,3 na 23,7 ali za 1,6 dni.

S sodobno organizacijsko ureditvijo podjetja se je povečala skrb za delo in počutje zaposlenih na vseh delovnih mestih. Varstvo pri delu si je pridobilo še večji skupni prostor v sestavnem delu delovnih, produkcijskih in tehnoloških procesov. Skupno z zdravstveno službo, kadrovske socialno in tehničnimi službami so se napravili vidni koraki pri izboljšanju preventive, ki ima primarni pomen za dobro poslovanje podjetja. Skrb za dobro počutje in varnost zaposlenih delavcev pa mora postati tudi v bodoče naša skupna naloga, v katero mora vsak na svojem delovnem mestu dati svoj prispevek.

Številni dosedanji primeri delovnih invalidov zaradi nezgod in poklicnih obolenj nas resno opozarjajo na ogromno ekonomsko škodo, ki jo utrpi zaradi njenih posledic podjetje in celotna družba. Ekonomska računica varstva ljudi pri delu res vedno bolj opozarja tudi pri nas v podjetju. Vedno resneje se zavedamo tistih obveznosti, ki nam jih je kot osnovo postavila temeljna varstvena zakonodaja in smo si jih določili tudi s svojimi samoupravnimi akti, na nas samih pa je odgovornost, da jih čim hitreje in dosledneje izvedemo v življenju.

Franc Čegovnik

Dr. B. Koroušič, dipl. inž., Metalurški inštitut, Ljubljana

Razvoj in perspektive postopka za elektropretaljevanje pod žlindro

Internacionalni kongres o specialni elektrometalurgiji v Kijevu 1972

Svetovno znani inštitut za varilno tehniko v Kijevu, ki nosi ime slavnega akademika E. O. Patona, organizira vsako drugo leto internacionalni kongres o specialni elektrometalurgiji. Čeprav obstaja v svetu vrsta podobnih kongresov in simpozijev, pa izzivajo po mnenju številnih strokovnjakov kongresi v Kijevu največje zanimanje. To je tudi razumljivo, saj je ravno SZ s številnimi inštituti in močno industrijo ena od najmočnejših dežel na svetu na področju specialnih postopkov v elektrometalurgiji.

Na kongresih v Kijevu ima posebej pomembno mesto postopek za elektropretaljevanje pod žlindro (v nadaljnjem tekstu EPŽ-postopek). Tudi drugi t. i. »sekundarni postopki«, kot so pretaljevanje v vakuumu z elektronskim curkom in plazmatično obločno pretaljevanje, predstavljajo interesno področje kongresa.

Ker je od vseh omenjenih postopkov le EPŽ-postopek in dosežki na tem področju zanimivi za slovensko metalurgijo, zlasti za Železarno Ravne (Železarna Ravne je kupila opremo in »know-how« tehnologijo v Sovjetski zvezi za proizvodnjo vrste visoko

kvalitetnih jekel), se bom v nadaljnjem poročanju omejil le na EPŽ-postopek.

RAZVOJ EPŽ-POSTOPKA

V povojnem času je hitri razvoj industrije, zlasti vojne in raketne tehnike, narokoval potrebo po novih materialih in po izboljšanju tehnološko mehanskih lastnosti že obstoječih konstrukcijskih materialov.

Klasični postopki za proizvodnjo visoko kvalitetnih zlitin in ultra čistih kovin kljub znatnim tehnološkim izboljšavam niso mogli v večini primerov zadovoljiti naraščajočih zahtev po kvaliteti.

Pot za uspešno reševanje zastavljene naloge so metalurgi videli v iskanju in razvoju principialno novih postopkov. Tako se je z razvojem postopka za obločno pretaljevanje pod vakuumom (VOP-postopek) pričela era specialnih postopkov za izboljšanje kvalitete kovin in zlitin.

Nekaj let za tem (1952—1953) so strokovnjaki inštituta za varilno tehniko v Kijevu razvili principialno novi postopek, pri katerem je vakuumsko obločno pretaljeva-

nje nadomeščeno s pretaljevanjem pod tekočo žlindro.

Naslednjih 20—25 let je razvoj specialne metalurgije šel v ZDA po poti vakuumskega obločnega pretaljevanja, medtem ko je SZ vso pozornost posvetila razvoju EPŽ-postopka. Po podatkih iz 1967 leta so ZDA proizvajale okrog 210.000 ton visoko kvalitetnih kovin in zlitin po VOP-postopku na leto. V to produkcijo niso bile vključene specialne vakuumске peči za sekundarno pretaljevanje titana in njegovih zlitin, namenjene predvsem za vojno in raketno industrijo.

Prva poročila o rezultatih pretaljevanja jekla in posebnih zlitin po EPŽ-postopku, ki so začela prihajati iz SZ, niso vzbudila posebno velikega zanimanja med metalurškimi strokovnjaki. K temu so prispevali tudi nekateri komentarji, da pretaljevanje pod žlindro ne predstavlja nobene tehnične novosti. Izkazalo se je namreč, da je že 1939. leta ameriški inženir R. K. Hopkins dobil prvi patent za postopek pretaljevanja kovin pod tekočo žlindro. Poskusi Hopkinsa kljub nekaterim pozitivnim rezultatom niso vzbudili večjega zanimanja in so kmalu nato šli v pozabo.

Razvoj EPŽ-postopka v SZ je potekal popolnoma neodvisno od Hopkinsovega dela in je zrastle kot logična posledica razvoja postopka za elektrovarjenje pod žlindro — izredno pomembnega dosežka akademika Patona in njegovih sodelavcev, po katerem je njegov inštitut zaslovel v cellem svetu.

Raziskave so namreč pokazale, da je kvaliteta zvara, izdelanega pod žlindro, praviloma boljša kot kvaliteta osnovne mase, kar so pojasnjevali z izredno ugodnimi pogoji, ki veljajo pri varjenju pod žlindro.

Na podlagi teh ugotovitev je prišel genialni Paton na idejo, da izdelava poseben talilni agregat, v katerem bi se kovina odtaljevala pod delovanjem električnega toka v tekoči, kemično agresivni žlindri. Tako je nastal EPŽ-postopek, ki bo v naslednjih 15 letih zrastel v vodilni postopek za pridobivanje visoko kvalitetnih kovin in zlitin.

Z razvojem EPŽ-postopka in njegovo aplikacijo v industriji je uspelo SZ v kratkem času nadoknaditi izgubljeno prednost, katero so imele ZDA pri razvoju VOP-postopka. Zgovoren dokaz za to trditev so podatki, katere smo prevzeli iz revije »The Magazine of Metals Producing«, da je SZ v letu 1970 proizvedla okrog 400.000 ton kvalitetnega jekla po EPŽ-postopku, medtem ko na ves ostali svet odpade le okrog 116.000 ton.

Poznejše primerjave kakor v ZDA tako tudi v SZ in drugih državah so pokazale, da EPŽ-kovina v nobenem primeru ne zaostaja po kvaliteti za VOP-kovino in je zaradi svoje enostavnosti, velike prožnosti in ekonomskih ugodnosti EPŽ-postopek veliko privlačnejši za jeklarsko industrijo kot VOP-postopek.

Po letu 1967 je prišlo do pravega »bojoma« pri uvajanju EPŽ-tehnologije v jeklarne s kvalitetnejšim programom v vseh industrijsko razvitih deželah Evrope, Amerike in Japonske.

DOSEŽKI IN PERSPEKTIVA EPŽ-PROCESA — POROČILO S KONGRESA

Namen tega poglavja je na podlagi kongresnega materiala orisati sedanje stanje razvoja in dosežke ter v kratkih črtah podati perspektivo nadaljnjega razvoja EPŽ-tehnologije, posebno glede na njeno aplikacijo na področju proizvodnje visoko kvalitetnih jekel.

Osnovne tendence v razvoju sedanje EPŽ-tehnologije lahko sumiramo takole:

1. Izboljšanje že obstoječe tehnologije izdelave manjših ingotov (teže 1—4 t) iz visoko-ogljčnih jekel (jeklo za kroglične ležaje in jekla, odporna na obrabo, brzorezna in utopna jekla).

2. Osvajanje proizvodnje velikih ingotov in slabov iz avstenitnih in feritnih jekel teže 10—20 t po bifilarni shemi z eno ali večdelnimi kristalizatorji.

3. Izdelava velikih ingotov teže 200 do 350 ton in premera do 3,5 m za izdelavo velikanskih rotorjev za turbogeneratorje in atomske centrale.

4. Razvoj nove tehnologije t. i. elektrolitja pod žlindro (ELPŽ-postopek) za izdelavo fazonskih ulitkov, valjev, debelostenih kotlov itd.

5. Razvoj posebnih postopkov, pri katerih je porabna elektroda nadomeščena s kombinacijo elektroda/prah ali direktno tekoča kovina.

Izdelava manjših ingotov teže 1—4 t po EPŽ-postopku pokriva zelo zahtevno področje visoko legiranih konstrukcijskih, brzorezanih, utopnih in drugih jekel. Žal je ravno to področje, z izjemo jekel za krog-

lične ležaje, v literaturi in kongresnih temah manj zastopano.

Skoraj polovica predavanj na kongresu je bila posvečena fundamentalnim reakcijam, ki potekajo med kovino in žlindro ter procesom kristalizacije kovine. Največja pozornost je bila posvečena kemičnim reakcijam, odstranjevanju nekovinskih vključkov iz jekla na različnih reakcijskih površinah ter odstranjevanju plinov, zlasti vodika. Za doseg brezdefektne makro- in mikrostrukture z visoko homogenostjo in gostoto je zelo važno poznavanje odvisnosti med temperaturnim poljem in parametri kristalizacije. Tej temi je bila posvečena velika pozornost, ker igra pomembno vlogo zlasti pri izdelavi velikih ingotov.

Proizvodnja velikih ingotov in slabov iz avstenitnih in feritnih jekel je po konvencionalnih metodah vezana na številne težave, ki se kažejo v visokih stroških izdelave, predvsem kot posledica slabega izpleta.

Aplikacija EPŽ-procesa je omogočila odstranjevanje številnih tehnoloških problemov, zlasti kar se tiče izboljšanja čistoče jekla, povečanja njegove plastičnosti med vročo in hladno predelavo, povečanje izpleta, ki popolnoma kompenzira stroške pretaljevanja in večjo zanesljivostjo proizvodnje. Za proizvodnjo široke pločevine in cevi iz nerjavčevega jekla je aplikacija EPŽ-procesa prinesla številne prednosti. Zato predstavlja osvajanje EPŽ-tehnologije za proizvodnjo avstenitnih in nekaterih feritnih jekel velik interes za proizvajalce teh jekel.

O tej temi so poročali predvsem sovjetski strokovnjaki, ki so pri tem razvoju najdalj prišli.

Postopek izdelave velikih ingotov teže 200—300 t in premera 3,5 m s točno predpisanimi mehanskimi lastnostmi je s tehnološkega in gospodarskega aspekta komaj izvedljiv. Strokovnjaki inštituta za varilno tehniko v Kijevu so razvili popolnoma nov način izdelave velikih ingotov. Princip postopka je v tem, da z obstoječo EPŽ-tehnologijo izdelajo velike ingote teže 60—100 t in jih potem s posebno tehniko odtaljevanja elektrod iz istega materiala med seboj povežejo. Ta tehnologija ima silne prednosti, ker omogoča izdelavo homogenih blokov z brezdefektno strukturo. Praktično ni nobenih omejitev glede teže »sestavljenega bloka«.

Tehnologija »elektrolitja pod žlindro« je popolnoma nov postopek, ki omogoča izdelavo kompliciranih konstrukcijskih delov,

Detajl

kot so fazonski ulitki, matrice, votli ingoti, valji, kotli za visoke pritiske idr. Ta postopek predstavlja kombinacijo treh simultano potekajočih procesov: litja, pretaljevanja z rafinacijo in varjenja.

Aplikacija tega postopka v livarnah jeklo litine nudi neslutene možnosti. Osnovne ovire predstavlja konstrukcija kristalizatorjev. Za Železarno Ravne je posebej zanimiva aplikacija te tehnologije pri izdelavi novih in popravilu starih valjev s površinskim nanašanjem jekla (kompound valji).

Belgijska firma Arcos je razvila nov postopek, pri katerem je glavna zanimivost v tem, da je porabna elektroda nadomeščena s sestavljeno elektrodo: žica ali pločevina + kovinski prah (v razmerju 20 : 80).

Prednosti tega postopka so v izogitvi tehnologije izdelave porabnih elektrod, veliki fleksibilnosti procesa, možnosti legiranja med procesom itd.

Zelo zanimiva je tudi konstrukcija peči, ki omogoča uporabo tekoče kovine namesto uporabne elektrode. Ta postopek je namenjen predvsem za rafinacijo barvnih kovin, čeprav tudi na področju železa in jekla predstavlja veliko zanimivost.

IZ ŽELEZARSKEGA ZBORNİKA

Heribert Sidan, dipl. inž.
Jože Rodič, dipl. inž.

IZBIRA IN TOPLOTNA OBDELAVA JEKEL ZA IZDELAVO ORODIJ V INDUSTRIJI UMETNIH MAS

(Železarski zbornik 1972 — VI. št. 2 str. 65—84)

Uporaba umetnih snovi za predmete splošne in tehnične uporabe od najmanjših delcev v masovni izdelavi do največjih kosov neprestano narašča. Vloga industrije umetnih mas v našem gospodarskem

življenju je iz leta v leto pomembnejša, posebno pomemben faktor v tej industriji pa so orodja, ki so večinoma zelo komplicirana, splošno problematična in zato tudi zelo draga.

V uvodnem delu članka je prikazan razvoj svetovne proizvodnje umetnih mas, pri čemer že samo naraščanje količin potrebne naprave močan vtis, še bolj zanimiva pa je ogromna raznolikost lastnosti teh snovi in razširjenje uporabe na področja, ki so bila doslej strogo rezervirana za druge materiale, predvsem kovine. Največ-

krat pridemo do napačne predstave o prodoru umetnih snovi, saj večinoma te ne nastopajo kot konkurenti, ampak kot zelo pomembni dopolnilni materiali.

Za spoznavanje področja so prav kratko podane osnovne lastnosti umetnih mas, nato pa so v šestih podpoglavjih obravnavane različne skupine jekel, ki pridejo v poštev za izdelavo orodij. Podane so tudi glavne lastnosti, ki odločajo o izbiri, in značilnosti, ki odločajo o pogojih toplotne obdelave orodij.

Glavna zanimivost pri tem članku je sodelovanje Železarne Ravne z avstrijsko firmo Steirische Gusstahlwerke AG — Judenburg pri izmenjavi izkušenj in informacij na področju nekaterih raziskav. V okviru tega sodelovanja smo prejeli od avtorja dipl. ing. Heriberta Sidana zelo obširno dokumentacijo v zvezi z orodji za industrijo umetnih mas. Ta zbrana dokumentacija je plod dolgoletnega dela. Avtor in omenjena firma sta nam dala dovoljenje, da iz dokumentacije povzamemo to, kar je za nas in za jugoslovansko industrijo umetnih mas interesantno, da izdelamo skupni članek, v katerem bodo obravnavana orodna jekla iz našega proizvodnega programa in uporabljena raziskovalna dokumentacija lastnosti naših jekel.

Tako je nastal članek, ki nam lahko precej olajša delo na področju osvajanja jekel za potrebe orodij v industriji umetnih mas. Prav tako lahko to gradivo uspešno uporabljamo za informacije strokovnjakov v tej industriji, ki se bodo lažje odločali o izbiri jekel iz našega proizvodnega programa. Področje, ki ga članek obravnava, je izredno široko, v članku pa ni mogoče obravnavati specifičnih podrobnosti iz ozkih specialnosti, ki so večkrat na posameznih področjih odločilnega pomena. Zato je podan obsežen pregled literature.

Povzetek izdelal: Jože Rodič, dipl. inž.

Franc Uranc, dipl. inž.

ZILAVOST ORODNEGA JEKLA KOT STATISTIČNO ZANESLJIVA SREDNJA VREDNOST

(Železarski zbornik 1972 — VI. št. 2 str. 93—98)

Sodobnejše metode vrednotenja zahtevajo pomoč statistike tudi pri tehnoloških preizkusih. Ker tehnika kljub vsej eksaktnosti ne more doseči popolne enakosti posameznih artiklov iste vrste, so nujne umetno postavljene meje, znotraj katerih imamo izdelke za enake. Podobno kot pri izdelkih tolerance mer so pri rezultatih tehnoloških preizkusov pomembne poleg tolerance mer še tolerance, znotraj katerih se pojavljajo izračunane srednje vrednosti, da jih lahko imamo še za nebitveno različne.

Nasploh lahko rečemo o statističnem določanju natančnosti merjenj to, da nam v primeru normalnosti pojava nastopa znotraj območja standardnega odklona 68,3 % od vseh nastopajočih ali možnih vrednosti meritev. Pri tem lahko normalnost pojava imenujemo lastnost, ki ni odvisna od nekaterih izrednih vplivov, kot je nastop višje sile, zlom orodja, pojav velike votline v jeklu in podobnega. Drugi pojem, ki ga pri določanju natančnosti potrebujemo, je

standardni odklon, standardno odstopanje, ki pove, kolikšno je poprečno odstopanje vseh vrednosti enakovrstnih meritev od izračunane srednje vrednosti.

Vedeti moramo, da nam nikoli niso znae prave srednje vrednosti in tudi ne prava standardna odstopanja od teh srednjih vrednosti, temveč le računski približki k temu. Kajti popolno sliko narave dobimo le ob zelo zelo velikem številu ponovitev istega predmeta ali pojava ali meritev tega predmeta ali pojava.

V članku se pokaže, kako lahko za vsako standardno odstopanje od srednje vrednosti izračunamo zgornjo in spodnjo mejo pri določenem statističnem zaupanju, izraženem v odstotkih. Na podlagi domačih diagramov (rezultatov preiskav) so izbrisani drugi diagrami, iz katerih se lahko vidi, kako zelo velika so lahko odstopanja izračunane srednje vrednosti meritev od dejanske srednje vrednosti, če smo izračunano srednjo vrednost dobili iz manjšega števila meritev.

Resnost tega izračuna se vidi že tedaj, če predpostavimo, da dobimo z meritvami na petdesetih enakih izdelkih resnično srednjo vrednost ter nato jemljemo manjše skupine meritev, izračunamo njihove srednje vrednosti, vzamemo malo večje skupine, nato še malo večje in iz vseh teh izračunamo srednje vrednosti ter nato primerjamo te srednje vrednosti z »resnično srednjo vrednostjo«. Na natančnost srednje vrednosti veliko bolj vpliva število meritev kot pa njihova velikost, vsaj kar se je lahko ugotovilo pri določanju žilavosti.

Diagrami v literaturi kažejo širino pasu, v katerem je možno premikanje zgornje

meje srednje vrednosti, prav tako spodnje meje. Ta račun je pri nas prvič prikazan.

Za prikaz navedenih izračunov natančnosti srednje vrednosti so se uporabili rezultati žilavostnih preizkusov in so se pri tem upoštevala nihanja srednje vrednosti zaradi širine standardnega odstopanja.

Kar zadeva tehnologijo žilavostnih preiskav in samo žilavost, je ugotovljeno, da se z zadovoljivo varnostjo ločijo med seboj srednje vrednosti žilavosti žilavih orodnih jekel za hladno delo in enako tudi hitroreznih jekel, če imamo na razpolago 10 do 17 paralelnih prob. Poskusi s probami, ki imajo plitvo zarezo s polmerom zaokrožitve $r = 10$ mm, so glede na poskuse s probami brez zarez za okoli 30 % natančnejši, kar je ugotovljeno s primerjavo preizkusov jekel Č. 3840 (merilo) in Č. 6440 (merilo ekstra). Pri drugih jeklih pa mila zareza natančnost še bolj poveča.

Razlika med probami brez zarez in probami z zarezo se v rezultatih kaže skoraj enaka razliki med 95 in 99 % statistično varnostjo za meje zaupanja. Razumljivo je, da sta pasova statistične varnosti razmeroma širša in bolj narazen pri zelo majhnih vrednostih, saj ne moremo pričakovati, da bodo zelo majhne vrednosti zelo natančne. Vedeti moramo, da je v pojmu »žilavost« zajetih precejšnje število tehnoloških lastnosti materiala hkrati z različnimi napakami. Podoben postopek določanja števila potrebnih meritev, kot je prikazan v članku, se lahko uporabi povsod, kjer nam gre za čim popolnejšo izločitev napak, ki nastopajo zaradi odstopanj izračunanih vrednosti od neznanih pravih vrednosti.

Povzetek izdelal ing. Uranc Franc

Zorko Kotnik

Spomini na pomlad leta 1941

Zadnja leta pred drugo svetovno vojno sem moral skoraj vsako leto na orožne vaje v Dravograd, ker sem bil dodeljen 2. četi 2. posadnega bataljona. Ti bataljoni so imeli namreč nalogo, da bi v primeru nenadnega napada zadrževali sovražno silo toliko časa, da bi se ostala vojska zbrala na svojih mestih. V letih 1940 in 1941 pa sem bil od decembra do marca na orožnih vajah v Črni na Koroškem, nakar so me odpustili domov, ker bi moral nadzorovati šole v gornjegrajskem okraju. Toda bil sem samo en dan doma in že so me ponovno poklicali na orožne vaje, takoj po 27. marcu 1941. Četa je bila nastanjena v gradu grofa Thurna na Ravnah.

Vse je ugibalo, kaj se bo zgodilo, kajti vsi so bili prepričani, da bo Hitler zaradi 27. marca nekaj ukrenil. V soboto pred 6. aprilom smo se oficirji z Guštanja in Prevalj zbrali zvečer pri Ahacu na Prevaljah. Dolgo v noč smo se pogovarjali o tem in onem, največ o vojni. Ker na Ravnah ni bilo tisto noč nobenega oficirja, sem se jaz samoiniciativno iz varnostnih razlogov odpravil na Ravne. Neki aktivni podporočnik je prišel domov šele malo pred četrto uro zjutraj, seveda močno pod »gasom«.

Ob 6. uri zjutraj me je zbudil grofov šofer in povedal, da se je vojna z Nemčijo že pričela. Vest je slišal pri poslušanju radia. Takoj sem vstal, pa tudi moštvo je bilo že pokonci. Povedal sem, kaj se je zgodilo. Vse je bilo nekam razburjeno. Hitro sem šel buditi podporočnika, toda dolgo se mi ga ni posrečilo zbuditi. Ko pa je prišel k sebi, je mahnil z roko, češ da mu je vseeno, če pridejo Nemci. Sploh se je nekam čudno obnašal. Enako so se obnašali tudi nekateri, doma iz Dravske doline.

Takoj po zajtrku sem se ob 7. uri s svojim vodom odpravil v trg Guštanj, kjer sem vojakom razdelil municijo, orodje ter drugo. Takrat pa so v zraku že letele štupe proti Zidanemu mostu. Zatem smo odkorakali proti Dobrijam in zasedli meni določen rajon za obrambo. Kako presenečenje! Braniti sem moral svojo rojstno vas Dobrije. Obrambna linija je tekla od prvega do zadnjega bunkerja na ozemlju Dobrij. Ko sem vojake porazdelil po bunkerjih in med vmesnimi prazninami, sem se okoli poldneva odpravil v vas ter obiskal brata in bratranca, posestnika na Dobrijah. Kosilo sem imel pri bratu Andreju, p. d. Juriču. Spremljal me je zvesti kurir

Jože Prislán, doma iz Gornjega grada, po poklicu učitelj. Žal so ga Nemci leta 1942 v celjskem piskru z bratom vred ustrelili kot talca. Bil mi je res tovariš v pravem pomenu besede. Pred vojno je nekaj let služboval v Črni, zato je menda bil dodeljen posadnemu bataljonu.

Po kosilu pa sva se s tovarišem Prislánom zopet vrnila na teren in pregledala, kako so se vojaki namestili in pripravili zaklone med posameznimi bunkerji. Bojna črta se je vlekla na desnem bregu reke Meže, tako da so Dobrije ležale med to črto, železnico in cesto. Ko sva se okrog 16. ure vračala skozi vas, sva bila zelo presenečena. Vas je bila prazna. Ljudje so se z živino umaknili na štajersko stran, ker so se bali, da se bodo na mojem odseku vneli boji. Brat Minej, p. d. Županc, je v hlevu pustil kravo s teličkom. To je imel na skrbi hlapec Bavče, ki je edini ostal v vasi. Pa je mož priliko izkoristil in se zalival s sadjcem, da je bilo kaj. Po krajšem razgovoru z njim sva se podala v veliki bunker, kjer je bilo moje komandno mesto. Noč od nedelje na ponedeljek je mirno minila. V ponedeljek dopoldne pa se je pojavil pri bunkerju neki kapetan. Spremljal ga je moj bratranec Rajko. Kapetanu sem raportiral o stanju na mojem odseku. To je bil komandir graničarjev Mežiške doline. Isti dan mi je bil dodeljen tudi del graničarjev s Strojne in drugod in pol jurišnega voda. Ko sem stal pred kapetanom, sem imel občutek, da mi ta ne zaupa preveč. Spraševal me je to in ono, toda dobival je le kratke odgovore, ker me je jezilo, ko me je spraševal o zadevah, ki ga pravzaprav niso brigale. Hotel je vedeti o mojem prepričanju, kaj sem po poklicu, kje sem doma in drugo. Vprašal je bratranca Rajka, če sem človek, kateremu lahko zaupa. Rajko se je široko nasmejal in mu povedal, da sva si v sorodu in da celo branim svojo rojstno vas. Takrat pa mu je postalo nerodno in se je takoj poslovil. Nisem ga več videl.

Bunker, v katerem sem se nastanil, je bil eden največjih v Mežiški dolini. Do strelnih lin je vodilo nad 20 stopnic. V njem bi morali biti trije lahki mitraljezi, dva težka in protitankovski top. Toda bila sta samo dva lahka mitraljeza, eden od teh neraben, ker je bila udarna igla zlomljena. Municije je res bilo dovolj, toda večina ni ustrezala za lahki mitraljez. Kakšna sabotaža!

Na srečo je vodovod dobro deloval, tako da smo bili z vodo preskrbljeni. V Guštanju sem poslal kurirja z nalogo, da poizve, kakšna je situacija. V ponedeljek še ni bilo nič posebnega.

V torek sem v spremstvu kurirja pregledal naše položaje. Opazil sem, da je nekaj vojakov zbežalo. Toda kam? Pozneje sem izvedel, da so šli nasproti Nemcem in se jim vdali. Toda ti jih niso smatrali za svoje in so jih poslali v ujetništvo. Jasno je bilo, da sem pošiljal patrolje na vse kraje proti meji. Proti Guštanju, na Šteharški vrh in proti Sv. Križu nad Dravogradom. To delo so večinoma opravljali graničarji, saj so bili najbolj preizkušeni in fizično utrjeni. Seveda so nazaj prihajali precej utrujeni in lačni. Na srečo je dovoz hrane dobro potekal. Založeni smo bili z govejim mesom, kruhom in ostalim.

Še v torek popoldne so nam pripeljali iz Guštanja nad sto hlebov kruha. Mesa pa smo imeli tudi kar dovolj, saj mi je brat Minej na položaj prinesel okrog trideset kilogramov svinjskega mesa in klobas, brat Andrej pa kar dve posodi vina, katerega mu je pred dnevi poslal bratranec Janko, tedaj kaplan pri Št. Jurju pri Ščavnici. Minej mi je tudi rekel, da naj vzamemo iz hleva teleta in ga zakoljemo, če bi nam zmanjkalo hrane, če pa bi se dalj časa zadržali na tem mestu, pa tudi kravo.

Presenetilo nas je streljanje iz bratove žage, ki je stala onstran Meže. Ko streljanje le ni prenehalo, sem z jurišnim vodom krenil proti Meži, da bi ugotovil, kaj se dogaja. Ko sem skočil iz zaklona in pozval može, da mi sledijo, me je podnarednik zagrabil za plašč in me potegnil nazaj v zaklon. Rekel mi je, da morajo vojaki biti spredaj, ne pa jaz. Videli smo, da se v žagi nekaj giblje. Žal se je že mračilo, zato nismo mogli ugotoviti, kdo bi to bil. Začeli smo streljati v žago in kar hitro smo zagledali, da beže proti železnici in grmovju oziroma gozdu neki oboroženi ljudje. Nemci to niso bili. Pozneje pa sem se pripričal, da so to bili zopet ubežniki iz naše čete, ki so se tako hoteli prikupiti Nemcem. Ko so se Nemcem predali, so jih takoj odpeljali v ujetništvo. Izdajstvo so tudi Nemci sovražili. Nekateri od teh ubežnikov so prišli šele po dveh letih iz ujetništva. Saj so si to tudi zaslužili!

Proti večeru se je vrnil moj kurir iz Guštanja. Prinesel mi je cigarete, katere je kupil še pri Cvitaniču. Nemci še do takrat niso prišli do Guštanja, pač pa jih je že mnogo bilo na meji. Drugo jutro, to je v sredo, pa je začelo močno pokati pri Dravogradu, pa tudi strelji iz smeri Prevalj so postali glasnejši. Naše patrolje sem poslal v tri smeri, kurirja pa še enkrat v Guštanj, da poizve, kaj se tam dogaja. Ko je streljanje s topovi pri Dravogradu vedno bolj naraščalo, sem se podal s spremstvom mimo Leskovca, Zagernika na Selovec, odkoder sem videl ves položaj. Nemci so onstran Drave streljali na bunker nad dravograjskim kolodvorom, naši pa so jim krepko odgovarjali z višin nad Šempetrom na Kronske gori. Kakor sem pozneje zvedel, so naši razbili pontonski most pri Dravogradu in precej Nemcev je utonilo v narasli Dravi. Naš bunker nad kolodvorom pa so Nemci v polno zadeli. Ko sem se vrnil nazaj na svoje mesto, se je tovariš Prislán že vrnil ter poročal, da se naši s Prevalj že umikajo proti Guštanju. Večina naših je odšla prek Uršlje gore in Kotelj na Štajersko, pač domov. Tovariš Prislán je med potjo srečal tudi mojo svačkinjo Lojzko, ki je nesla Jugovega novorojenčka od krsta nazaj v neko bajto na Zelovcu, kamor so se Dobrijčani že v nedeljo umaknili pred Nemci.

Sedaj pa je bilo treba biti previden, da nas Nemci ne bi presenetili. Malo pred poldnevom se mi je javil pred mojim bunkerjem bivši šolski upravitelj v Guštanju Maks Tomažič v uniformi poročnika ter prosil, da ga vzamem v sestav svojih ljudi. Dogovorila sva se, da bo prevzel bunker, ki je bil nad Župančevim mostom vštric Blatnika. Bil je zelo nervozen. Takega še nisem videl, kljub temu da sem ga poznal še iz dijaških let v Mariboru. Ko sem po

Poročnik Zorko Kotnik l. 1941

kosilu pregledal teren, sem opazil, da pri Blatniku nekaj ni v redu. Nad hišo ob železnici se je gibalo več ljudi. Nekaj so morali delati; onstran pri bunkerju pa ni bilo videti nobenega človeka, pa tudi bunker je bil prazen. Ko sem po povratku poslal tja patroljo, ta ni našla že nobenega človeka več. Pač pa so našli dve tračnici ob cesti, katere je dal tovariš Tomažič odstraniti. Tako so jim povedali Blatnikovi.

Po streljanju sodeč so se Nemci bližali Guštanju. Kazalo pa je tudi, da so Nemci pri Dravogradu že prestopili Dravo, kajti topovi pri Šentpetru so utihnili. Okrog 15. ure se je prikazal mlad vojak nad našim bunkerjem. Ko so ga stražarji pripeljali do mene, je preplašen povedal, da ga pošilja njegov komandant s prošnjo, da mu pojasnim, kakšen je položaj in kaj mu je storiti.

Imel je na Gruberjevem vrhu cel letnik neke podoficirske šole. Poslan je bil na ta kraj brez vsakih navodil, brez vsake hrane. Tam je bil že dva dni, a ni dobil nobenega povelja, kaj naj stori. Njegovi vojaki so bili že tretji dan brez hrane. Fantu sem povedal, kje se nahaja naš bataljonski komandant, obrne se naj nanj, morda mu bo lahko kaj nasvetoval. Dal sem mu tudi dva hlebca kruha in klobaso. S kakšno hvaležnostjo je to sprejel in kako se je zahvaljeval za vso to malenkost. Vrnil se je na Grubarjev vrh. Skoraj isti čas se je vrnila patrolja graničarjev. Toda kakšni so bili ti možje! Rokave zavihane, pa vsi krvavi in oškropljeni s krvjo. Ko sem jih vprašal, kaj naj to pomeni, so se samo spogledovali in skomigali z rameni. Povedali so samo to, da so prišli do neke cerkve in se spopadli z nemško patroljo. Če je bilo to res, je bilo srečanje samo pri Sv. Križu nad Dravogradom ali pa pri Črnečah. Bolje jih je bilo pustiti pri miru, kajti vsak dan so bili v patrolji in seveda zaradi tega utrujeni, pa slabe volje.

Vedel sem, da bo ta noč odločilna, zato sem storil vse, da ne bi doživeli kakega presenečenja. S tovarišem Prislánom in mojim »posilnim« s mo se podali proti Blatniku, vendar česa sumljivega nismo opazili. Bil sem zelo utrujen, ker pač že par noči nisem zatislil oči. Ta dan je po Mežiški dolini skoraj ves dan bobnelo, da je bilo kaj. Naši so spuščali mostove v zrak.

Tako so spustili tudi železniški most pod našim bunkerjem. Zakadilo se je, most pa dvignilo nad pol metra visoko in šele takrat se je prelomil na dvoje. Nastala je huda vročina. Moj brat Minej je imel vzporedno z železniškim mostom preko Meže majhen lesen most. Ta je od vročine na površju v debelosti dveh prstov kar zoglenel.

Nekako okrog 20,30 so pripeljali pred mene kurirja našega bataljonskega komandanta. Izročil mi je pismeno povelje, kjer v njem pravi, da se naj s svojimi ljudmi umaknem proti Šoštanju—Celju, toda ne prek Slovenj Gradca, katerega bodo Nemci vsak čas zasedli. Na mestu naj pustim zaščitnico, z ostalimi pa se naj čimprej umaknem, kajti tudi Kotlje so že zasedli Nemci. Ni mi kazalo drugega, kakor to storiti. Razdelil sem hrano, kruh in meso ter uredil za pohod vse potrebno. Ostalim sem opisal pot, po kateri se naj za nami umaknejo proti Šoštanju. Poslovali smo se.

Meni je bila pot poznana, saj sem bil domačin, obenem pa sem dobro poznal tudi Mislinjsko in Šaleško dolino že iz mladih let. Vse vojake razen onih v bunkerjih sem vzel s seboj. Korakali smo mimo Potočnika na Dobrijah ter preko Brdinj mimo Mlateja in Nacestnika, tako da smo se Kotelj izognili. V Kotljah so imeli še luči in kakor sem pozneje izvedel, so bili v njih že Nemci. Tamkaj jih je ves pijan čakal oni podporočnik, ki se na cvetno nedeljo ni hotel prebuditi. Povezan je bil baje s peto kolono. Meni se ni zdel pravi. Družil se je dosti z guštanjskimi nemčurji. O tem sva govorila tudi z rajnim Jankom Rožmanom, ki je bil uslužben pri grofu Thurnu na Ravnah. Tudi on je bil istih misli kot jaz.

Ko smo se približali kmetu Dularju, smo videli, kolikor smo lahko zaradi teme, na cesti kovčke, krušnjake in drugo robo, v gozdu pa zaslišali šepetanje in premikanje od smreke do smreke. Ko sem se oglasil in vprašal, kdo je tam, me je tovariš Tomažič spoznal in vsi veseli so prišli iz gozda na celto. Tomažič se mi je oprostil, da me je popoldne zapustil. Prvo me je prosil, da gremo kar naprej, kajti Nemci so že v Kotljah, in če pridejo za nami, nas še lahko zajamejo. Potolažil sem ga, da ponoči Nemci ne gredo radi naprej, temveč prodirajo lepo podnevi. Še prej pa mi je rekel, da je pri Blatniku dal odstraniti tračnice in jih zvaliti na cesto. Bil je ves iz sebe. Od Dularja smo krenili desno proti Selam. Gredoč smo pod nekimi kozolcem malo počili, ker pa je bilo mrzlo in je pihal močan veter, smo krenili na Sele in se v gostilni pri Klančniku ustavili. Gospodarja smo zbudili. Sprva se ni upal odpreti, ko pa sem mu rekel, da sem Župančev najmlajši, ki se umikam s svojimi vojaki pred Nemci, je odprl in nam nudil vse, kar so si ljudje želeli. Seveda proti plačilu. S tovarišem Prislantom sva si naročila čaj, tovariš Tomažič pa tega ni hotel, temveč si je izbral žganje. Tudi jesti ni hotel in postal je vedno bolj živčen. Trdil je, da zagotovo ve, da so granate s Prevalj zadele staro šolo pri cerkvi v Guštanju in da so otroci in žena mrtvi. Ko sem mu pojasnil, da to ni mogoče, je postajal še bolj občutljiv. Pred odhodom si je kupil še pol litra žganja za na pot. To sem mu odsvetoval

in mu svetoval vino, a pomagalo ni nič. Po treh urah počitka smo se podali okrog 3. ure zjutraj na pot. Ker pa za pot v Podgorje, kjer je župnikoval moj brat Šimen, nisem točno vedel, sem se oglasil pri pisatelju in dekanu Mešku na Selah, da mi je natančno razložil pot. Najin razgovor je opisal tudi v svojih spominih (glej Izbrano delo IV. 295).

Tu se je od mene poslovil moj »posilni« Franc Razgoršek, p. d. Vahtar iz Starega trga pri Slovenj Gradcu, drugače po rodu iz Podgore pri Kotljah. Zaprotil me je, če ga lahko odpustim, da bi šel domov. Vedel sem, da je imel precej otrok, vedel pa tudi, da je vse izgubljeno, pa sem mu ustregel. Opozoril sem ga, da naj pazi, da ga Nemci ne dobe, posebno ker je oborožen. Puško naj vrže stran ali pa jo tako skrije, da nihče razen njega ne bo vedel zanjo. Morda bo še kdaj prav prišla. Ne vem, kaj je naredil, vem le, da se je zvito nasmehnil in jo urnih korakov mahnil proti Staremu trgu.

Pred 6. uro smo prišli v Podgorje. Tu nam je v Zgornjem Podgorju tedanji cerkveni ključar dal mleka, čaja in konjaka. Nameraval sem v župnišče, da bi obiskal brata in se od njega poslovil, ker sem vedel, kaki časi nas čakajo, vendar smo pri gostilni Rogina zagledali, da se pomika iz smeri Slovenj Gradca gruča oboroženih vojakov. Bila je nemška patrolja. Mi pa smo jo raje mahnili prek hribov proti Šoštanju. Mene so Bosanci pravzaprav nesli, ker sem bil preveč utrujen, snega pa je bilo tam skoraj do kolen. Prišli smo v Velunjski graben in po daljšem času v Šoštanj. Tu nam je gospa, ki je imela tedaj sedanji hotel »Kajuh« v lasti, dala skuhati prežganko, poleg pa kruha in piva, kolikor ga je kdo hotel, nas pa je bilo še okrog 60 mož. Zaradi preutrujenosti sem začel pri mizi dremati, naenkrat pa je šel krožnik s prežganko na dvoje, kajti zadel sem ga s šlemom, katerega sem imel za vsak primer na glavi. Ko so člani RK v Šoštanju videli, kako sem zdelan, so mi ponudili, da me z avtom RK popeljejo domov. Tega nisem mogel in hotel storiti, ker moštva samega nisem smel pustiti na cedilu. Nekaj domačinov vojakov se je že prej poslovilo od mene, ostali pa so bili večinoma iz južnih krajev.

Zadnji vlak, sestavljen iz živinskih vagonov, je odpeljal iz Šoštanja proti Celju. V Šmartnem ob Paki je postal za dobro uro. Tu smo se pri Mavcu dobili učitelj Oskar Hudales, lesni trgovec Radotič in jaz. Povedala sta mi, da je vse drugo že včeraj in danes bežalo proti Celju, bližnji seveda tudi domov. Tovariš Hudales mi je tudi povedal, da se je učitelj Stane Terčak dopoldne peljal skozi Šmartno. On je imel rajon Guštanj—grad Thurn—Sv. Barbara.

Od onih vojakov, ki so se nam pridružili v gozdu pri Kotljah, sem gredoč izvedel, da je padel pri sv. Barbari pri Prevaljah podporočnik Peter, doma iz Srbije; podporočnik Marjan Jerin, poznejši komandant Kozjanskega odreda, pa je bil na Prevaljah ujet. Zvedel sem tudi, da je precej naših prešlo na nemško stran. No, pa ni nič pomagalo, Nemci so jih smatrali za ujetnike in tako so morali na delo v Nemčijo. Pravično plačilo!

Ko smo se odpeljali proti Celju, smo slišali dva močna poka. Nemci so streljali s

topovi. Pripeljali smo se v Celje. Na postaji ena sama velika zmešnjava. Vojaki in civilisti so zahtevali, da naj pelje vsaj en vlak proti Ljubljani, drugi pa proti Brežicam. Jaz sem izročil moštvo tovarišu Tomažiču, toda ta je bil ves iz sebe. Malo boljše volje je postal, ko je koj nato srečal na kolodvoru svojega mlajšega brata. S Prislantom sva bila namenjena na vojni okrug, toda na ulici sva srečala bivšega celjskega župana gospoda Mihelčiča. Ta nam je povedal, da je vsega konec in da narediva najbolje, če jo takoj mahneva domov, kajti Nemci bodo jutri zasedli Celje. Ker sva bila v uniformah, sva šla v poslopje Mohorjeve družbe, kjer sva se oblekla. Prislantu je obleko posodil Fric Mikeln, meni pa je svakinja Rezi dala bratovo obleko. Hlače so mi segale do prsi, klobuk do ušes, toda kaj, samo da sva se znebila uniforme. Ker pa nisva vedela kam z orožjem, je najine puške, bombe in municijo nesla zvečer proti Savinji tovarišica Nata Remše, uslužbenka Mohorjeve, in vse skupaj vrgla v narastlo reko.

Podala sva se v mesto in pogledala tudi na kolodvor, a ta je bil popolnoma prazen. Vlaki z vojaki in civilisti so odpeljali proti Zidanemu mostu. Midva pa sva prenočila v hotelu. Zgodaj zjutraj sva odšla peš proti Zgornji Savinjski dolini. Komaj sva prišla iz mesta prek mostu pri Medlogu, sedaj je tam nov razširjen most, so se nama pripeljali nasproti nemški motoristi. Na levi strani mosta je tedaj stala borna hišica—in glej, da je že imela okenska okrašena z nemškimi hitlerjanskimi zastavicami. Iz hiše pa je neka nemčurska baba pozdravljala Nemce in vpila: »Heil Hitler!« Toda vojaki se zanj še zmenili niso. Po daljšem pešačenju sva prišla po progi na Polzelo, kjer sva pri mostu krenila v znano gostilno Orešnik. Tam je bilo že precej Zgornjesavinjčanov, ki so se vračali iz vseh strani proti domu. Po krajšem postanku smo se podali proti Letušu. Med potjo pa smo že zagledali, kako so korakale čete nemške vojske po cesti Šmartno ob Paki, Podvin proti Polzeli. Vsi smo imeli srečo, da smo jo pravočasno mahnili iz Polzele. Od Letuša do Mozirja me je peljal s svojim konjem in vozom tovariš Matija Petrin iz Sp. Pobrežja pri Rečici ob Savinji. V Mozirju smo pri Goričarju počivali. Ko je žena zvedela, da se nahajam v Mozirju, je prosila tovariša Antona Turnška, trgovca iz Rečice, da sta šla z avtom pome. Tisti čas pa sem se jaz že peljal proti Rečici. Ko je tovariš Pajk, fotograf v Mozirju, videl, da težko hodim, se je sam ponudil, da me popelje domov. V avtu nas je bilo več. Sofer, tovariši Prislant, Alojz Bitenc, Maks Štiglic in jaz. Vsi smo se namreč vračali proti domu. Čez par minut sta se iz Mozirja že tudi pripeljala žena in Turnšek. Bilo je veselo svidenje, čeravno v žalostnem času. Res pravi veliki petek!

Pozneje sem zvedel, da je bil Tomažič še vedno pod vtisom, da so mu Nemci ubili ženo in otroke. Ko so z vlakom prišli do Zidanega mosta in tam dalj časa čakali na vlak za Ljubljano, se je odstranil in ga niso več videli. Drugi dan so ga domačini našli obešenega na drevesu za kolodvorom. Imel je preslabe živce, zato ločitve od žene in otrok ter propada države ni mogel prenesti. Drugače pa je bil dober učitelj in vzgojitelj, pa tudi tovariš.

Po vojni mi je brat Andrej pravil, kako je bilo na Dobrihah, ko smo se mi umaknili. Ko so naši slišali, da smo mi na višje povelje zapustili položaje, so se vrnili z vsem na svoje domove. V četrtek je nekaj čet nemških vojakov taborilo na Dobrihah. Neki major je prenočeval pri Juriču. Rekel je bratu, da so že v Pliberku vedeli, da imam položaj na Dobrihah in koliko vojakov in bunkerjev imam pod svojo komando. Torej je guštanjska peta kolona sijajno obveščala! Rekel mu je tudi, da se naj ljudje nemških vojakov ne boje, boje pa

tistih, ki pridejo za njimi, tistih, ki imajo pritrjene mrtvaške glave na svojih kapah. Ko sta z bratom Andrejem tako govorila, mu reče brat po nemško: »Ich habe gewusst, das Jugoslawien siegen wird, aber dass habe ich nicht gewusst, das wir ganz Deutschland dazu bekommen werden.« (To sem vedel, da bo Jugoslavija zmagala, toda tega nisem vedel, da bomo celo Nemčijo zraven dobili.) Takrat pa se je major začel na ves glas smejeti in tolči po kolnih. Rekel je, da še kaj takega ni slišal.

Taki so bili dnevi tedaj, ko je Hitlerjeva

horda poplavlila našo deželo. Žalostno je bilo takrat in še pozneje. Skoraj tako hudo mi je bilo, ko takrat, ko so mi lastno mater zagreblji v črno zemljo. Zato pa sem po končani vojni lahko rekel nemškemu oficirju, ki mi je dejal, da si ne morem predstavljati, kako je človeku, ki izgubi svojo domovino. Odgovoril sem mu, da si jaz to pač lahko predstavljam, saj se mi je isto zgodilo pred štirimi leti, toda na veliko hujši način.

Zato pa čuvajmo svobodo, kajti ta je samo ena, slovenska, jugoslovanska!

NAŠA GIMNAZIJA

daje poročilo za šolsko leto 1971-72

SVET ŠOLE

V svetu šole so bili naslednji člani delovne skupnosti: Mrdavšič Janez (predsednik), Krivograd Alojz, Sušnik Anton, Šuler Marija, Filipančič Jožica, Kodrin Mihael, Vevar Danijel, Vučko Stanko. Kot predstavniki javnosti so bili v svet šole imenovani: Britovšek Tone (občinska skupščina Slovenj Gradec — do smrti marca tega leta), Borštner Ruža (občinska skupščina Ravne na Koroškem), Dolar Jože (občinska skupščina Dravograd), Rac Maks (občinska skupščina Radlje ob Dravi), Suhodolčan Marija (starši), Fijačko Maks (starši), Močnik Vojko (aktiv ZMS gimnazije), Sterže Branko (dijaška šolska skupnost gimnazije).

POSLOVNO FINANČNA KOMISIJA

Filipančič Jožica (predsednica), Burg Metka in Kožar Jernej (člana).

KADROVSKO DISCIPLINSKA KOMISIJA

Kodrin Mihael (predsednik), Komprij Vinko in Kotnik Janko (člana).

ŠOLSKI DELAVCI

(Naziv, rojstno leto, začetno leto službovanja, od kdaj je na gimnaziji Ravne, stroka, kaj in kje je učil, zadolžitve; navajamo stanje, kakršno je bilo v IV. redovalni konferenci; PZ — praktična znanja.)

I. REDNI UČITELJI:

GOLČER Anton; ravnatelj (profesor, 1931, 1956, 1956, Bio): bio: 1a, 2a = 5 ur

BURG Metka (profesorica, 1941, 1963, 1963, An, Fr): an: 1c, 1č, 2b, 2d, 3a, 3c, 4a; PZ-an: III, IV = 22 ur; urednica jutranjih oddaj

DELAČ Majda (profesorica, 1940, 1964, 1970, Ma, Fi): ma: 1d, 2b, 2č, 3b = 13 ur; skrajšan delovni čas

FILIPANČIČ Jožica (predmetna učiteljica, 1933, 1958, 1963, Te): te: 1a, 1b, 1č, 1d, 2a, 2b, 2c, 2d, 3a, 3b, 3c, 4b, 4c = 28 ur; varuhinja učil za dekliško telovadbo, mentorica športnega društva za dekleta

IVARTNIK Anton (rezervni oficir, absolvent VPS, 1935, 1959, 1964): obrambna vzgoja: 3a, 3b, 4a, 4b, 4c; umetnostna vzgoja (glasbeni del): 1a, 1b, 1c, 1č, 1d, 2a, 2b, 2c, 2č, 2d; pevski zbor = 24 ur; varuh kabineta za predvojaško vzgojo

KACL Gvidon (prof. priprav., 1945, 1969, 1971, Ma, Fi): ma: 1c; fi: 2b, 2c, 2č, 4a, 4b, 4c; PZ-fi: IV. = 22 ur; varuh fizikalne učilnice in zbirke učil za fiziko

KODRIN Mihael (profesor, 1924, 1956, 1962, Bio): bio: 1b, 1c, 1č, 1d, 2b, 2c, 2č, 2d, 3a, 3b, 3c; PZ-bio; IV = 28 ur; varuh zemljišča, biološke in geološke zbirke, mentor biološkega krožka in RK, urednik urnika

KOMPRIJ Vinko (predmetni učitelj, 1939, 1964, 1964, Teh. vzg): teh. vzg.: 1a, 1b, 1c, 1č, 1d, 2a, 2b, 2c, 2č = 28 ur; organizator proizvodnega dela, varuh ozvočevalnih naprav,

delavnice za tehnično vzgojo, fotolaboratorija in mentor fotoamaterskega krožka

KOTNIK Janko (profesor, 1939, 1963, 1963, Te): te: 1a, 1b, 1c, 1č, 2a, 2b, 2c, 2č, 3a, 3b, 3c, 4a, 4b, 4c = 30 ur; varuh učil za fantovsko telovadbo, mentor športnega društva

KOŽAR Erna (profesorica, 1942, 1965, 1965, An, Ne): an: 1a, 1d, 2a, 4c; ne (I.): 1č, 4b; ne (II.): 1b, 1c, 3b, 3c = 27 ur; mentorica šolske skupnosti

KOŽAR Jernej (profesor, 1940, 1966, 1969, An, Ne): an: 1b, 2c, 2č, 3b, 4b; ne (II.): 1a, 2a, 2b, 4c; PZ-an: III. = 26 ur; varuh učil za nemški in angleški jezik, mentor ZMS.

KRIVOGRAD Alojz (profesor, 1934, 1962, 1962, ZG): zg: 1a, 1b, 1č, 2a, 2b, 2c, 2d, 3a, 3b, 3c, 4a, 4b, 4c = 30 ur; varuh učil za zgodovino

KRIVOGRAD Irena (profesorica, 1937, 1961, 1962, Umet. zg. Zg): prva tri redovalna obdobja je poučevala zgodovino in umetnostno vzgojo; v četrtem redovalnem obdobju na porodniškem dopustu

LODRANT Stanko (profesor, 1927, 1950, 1950, Ke): ke: 1a, 1b, 1c, 1č, 1d, 2a, 2b, 2c, 2č, 2d, 3a, 3b, 3c = 28 ur; varuh kemijskega laboratorija

MEDVED Drago (profesor, 1931, 1953, 1961, Ze): ze: 1a, 1b, 1c, 1č, 1d, 2a, 2b, 2c, 2č, 2d, 3a, 3b, 3c, 4a, 4b, 4c = 29 ur; varuh učil za zemljepis in mentor kluba OZN

MRDAVŠIČ Janez (profesor, 1928, 1957, 1957, Sl): sl: 1a, 2b, 2č, 3c, 4c, psi: 3a, 3b, 3c = 25 ur; mentor recitacijskega krožka in proslav, poverjenik za Prežihovo značko

MRDAVŠIČ Vera (profesorica, 1933, 1958, 1962, Sl, Sh): sl: 1b, 1d, 2a, 3b, 4b; knjižničnica 5 ur = 25 ur; varuhinja knjižnice in učil za slovenski jezik, poverjenica za Prežihovo značko

SUŠNIK Anton (profesor, 1932, 1957, 1961, Sl, Sh): sl: 1c, 1č, 2c, 2d, 3a, 4a; PZ-sl: III./IV. = 25 ur; mentor literarnega krožka in šolskega glasila, šolski kronist, poverjenik za Prežihovo značko

URAN Terezija (profesorica, 1935, 1960, 1964, Ma): ma: 1b, 1č, 2c, 2d, 3a, 4b, 4c; PZ-ma: III., IV. = 27 ur

VEROVNIK Antonija (prof. priprav. 1946, 1971, 1971, Fil, Soc): fil: 4a, 4b, 4c; soc: 3a, 3b, 3c, 4a, 4b, 4c; PZ-soc: III. = 20 ur; mentorica marksističnega krožka

VEVAR Danijel (profesor, 1934, 1959, 1962, Ma): ma: 1a, 2a, 2č, 3c, 4a; fi: 2a, 2d, 3a, 3b, 3c = 26 ur; varuh učil za matematiko in urednik urnika

VEVAR Jerica (profesorica, 1940, 1964, 1964, Fr, It): fr: 1č, 1d, 2c, 2č, 2d, 3a, 4a, 4b = 27 ur; varuhinja učil za francoski jezik

VUČKO Stanko (strokovni učitelj, 1942, 1964, 1964, Ke): asistent za kemijo, obrambna vzgoja: 3c, 4bc; tehnična vzgoja - ke: 2a, 2c, 2č = 12 ur

II. TAJNIŠTVO

MEISTERL Anica, tajnica (učiteljica, 1917, 1937, 1956)

GARB Marija, materialni knjigovodja (1932, 1949, 1962)

III. POMOŽNI IN TEHNIČNI DELAVCI

DROFELNIK Helena (snažilka, 1922, 1961, 1961)

LESJAK Matilda (snažilka, 1916, 1954, 1954)

PEČOVNIK Anton (hišnik, kurjač, 1925, 1949, 1953)

PEČOVNIK Marija (snažilka, 1931, 1962, 1962)

PERIČ Pavla (snažilka, 1936, 1956, 1956)

PODGORŠEK Martin (honorarni delavec — upokojenec)

ŠULER Marija (snažilka, 1922, 1955, 1955)

VERČKO Angela (kuharica, 1931, 1951, 1969)

IV. SPREMEMBE NA ZAVODU:

Prišla: BATIČ Ivana (prof. priprav., 1948, 1972, 1972 — 16. 5. 1972, Ma, Fi)

Odšel: KOŠUTA Josip — nadaljuje študije — 1. 9. 1971

DIJAKI

I. Statistični pregled:

a) število in uspeh dijakov: ob zaključku šolskega leta je bilo na šoli 157 + 296 = 452 dijakov; razred je izdelalo (računano po delno opravljenih popravnih izpiti) dijakov 4. letnikov v junijskem roku) 398 (88,05 odst.), od tega je bilo 49 odličnih, 142 prav dobrih, 189 dobrih, 18 zadostnih; popravne izpite ima 37 dijakov, razreda ni izdelalo 17 dijakov, neocenjen je 1 dijak

b) socialni sestav dijakov: 199 delavskega porekla, 26 kmečkega, 215 uslužbenskega in 12 obrtniškega porekla; zaposlena oče in mati 42 odst., v tujini 2,5 odst.;

c) štipendisti: 162 (35,8 odst.), od tega RIS 117, Rep. zavod za zaposlovanje 22, JLA 2, TIS Ravne 17, Dravograd 3, Slovenj Gradec 1, Radlje 0;

č) dijaki po občinah: Ravne 244 (54 odst.), Slovenj Gradec 83 (18,3 odst.), Dravograd 58 (12,8 odst.), Radlje 65 (14,5 odst.), od drugod 2.

II. Imenik dijakov:

(pri imenih je v oklepaju naznačen dijakov domači kraj).

I. a (15 + 15 = 30)

Razrednik: Janez Mrdavšič

ODLIČNI: 1 + 2 = 3

Letonja Sašo (Ravne)

Ginter Hermina (Ravne)

Mager Helena (Stražišče)

PRAV DOBRI: 4 + 8 = 12

Bevc Dušan (Ravne)

Filipančič Igor (Ravne)

Lužnik Marjan (Slovenj Gradec)

Zupančič Darko (Slovenj Gradec)
Borovnik Anka (Dobja vas)
Grajner Irena (Ravne)
Kodrun Mateja (Črna)
Metelko Marjana (Prevalje)
Picej Renata (Ravne)
Tomba Silva (Slovenj Gradec)
Veršnik Zdenka (Mežica)
Vesnik Nevenka (Vuzenica)

DOBRI: 8 + 5 = 13

Fortin Marjan (Črna)
Hribernik Simon (Dobja vas)
Kotnik Benedikt (Ravne)
Kozlar Danilo (Ravne)
Krebl Dušan (Mežica)
Kukovič Marjan (Vuhred)
Lukner Vojko (Radlje)
Stern Ivan (Prevalje)
Osojnik Metka (Prevalje)
Pratnekar Ivanka (Mežica)
Predikaka Elica (Prevalje)
Rezar Ivanka (Črna)
Tiršek Irena (Slovenj Gradec)

ZADOSTNI: 1 + 0 = 1

Kozelj Andrej (Slovenj Gradec)

POPRAVNI IZPIT IMA: 1 + 0 = 1

Dretnik Bojan (Slovenj Gradec): ma

IZSTOPILO: 1 + 0 = 1

Rudl Jože (Dobja vas) 20. 12. 1971

PREŠOLALA SE JE: 0 + 1 = 1

Kladnik Marjana (Ravne) — v Kamnik —
3. 12. 1971

I. b (14 + 14 = 28)

Razrednik: Stanko Lodrant

ODLIČNI: 1 + 2 = 3

Plevnik Enriko (Ravne)
Pušnik Danica (Ravne)
Šurc Marta (Črna)

PRAV DOBRI: 8 + 3 = 11

Andrej Hinko (Slovenj Gradec)
Bukovec Gorazd (Ravne)
Horvat Andrej (Vuhred)
Janet Evgen (Ravne)
Javornik Janez (Slovenj Gradec)
Novak Albin (Vuzenica)
Planinšek Darko (Mežica)
Pačnik Viktor (Prevalje)
Čevnik Majda (Leše)
Kohlenbrand Danijela (Dravograd)
Zdove Irena (Slovenj Gradec)

DOBRI: 4 + 6 = 10

Gregor Danilo (Črna)
Jurjec Branko (Slovenj Gradec)
Robar Jani (Prevalje)
Šisernik Branko (Črna)
Florjančič Elza (Dravograd)
Lapanja Metka (Mežica)
Logar Marjana (Ravne)
Novak Zdenka (Slovenj Gradec)
Pušnik Janja (Slovenj Gradec)
Štifter Ivanka (Črna)

POPRAVNI IZPIT IMA: 0 + 1 = 1

Stern Irena (Prevalje): ma

NISO IZDELALI: 1 + 2 = 3

Kumprej Franc (Leše)
Jegovnik Anika (Mežica)
Turšič Darinka (Mežica)

IZSTOPILO: 1 + 1 = 2

Kremljak Janez (Radlje): 1. 10. 1971

Repanšek Alenka (Črna): 26. 5. 1972

I. c (0 + 28 = 28)

Razrednik: Gvidon Kac!

ODLIČNI: 0 + 4 = 4

Čerče Alenka (Slovenj Gradec)
Šterdin Tatjana (Muta)
Šerbak Zdenka (Pameče)
Zohar Tatjana (Mislinja)

PRAV DOBRI: 0 + 7 = 7

Brundula Sonja (Vuzenica)
Gostenčnik Nada (Otiški vrh)
Grizold Marta (Radlje)
Hajtnik Lilijana (Pameče)
Penšek Janja (Slovenj Gradec)
Poberžnik Tanja (Dravograd)
Praprotnik Petra (Vuzenica)

DOBRI: 0 + 14 = 14

Cizerl Sonja (Vuzenica)
Fijauž Lidija (Prevalje)
Gril Marjana (Slovenj Gradec)
Gril Tatjana (Slovenj Gradec)
Hace Simona (Dravograd)
Jeromel Zvonka (Dravograd)
Juvan Andreja (Dravograd)
Kotnik Erna (Ravne)
Ošlak Alenka (Ravne)
Pečoler Marija (Pameče)
Rebernik Ema (Stari trg)
Štern Marija (Črna)
Šušel Nevenka (Črna)
Tratnik Vlasta (Muta)

ZADOSTNA: 0 + 1 = 1

Slamay Tatiana (Slovenj Gradec)

POPRAVNI IZPIT IMATA: 0 + 2 = 2

Prosenc Frančiška (Prevalje): ma
Rudolf Anka (Trbonje): an

1. e (17 + 17 = 34)

Razredničarka: Metka Burg

ODLIČNI: 2 + 1 = 3

Gams Ivan (Šmartno)
Grešovnik Dominik (Prevalje)
Gerold Irena (Zg. Vižingaj)

PRAV DOBRI: 4 + 6 = 10

Gostenčnik Danilo (Dravograd)
Ocepek Miran (Prevalje)
Petrič Vladimir (Prevalje)
Plaznik Vojko (Slovenj Gradec)
Gradišnik Sonja (Slovenj Gradec)
Gradišnik Suzana (Slovenj Gradec)
Okrogelnik Francka (Vrata)
Rac Vesna (Radlje)
Šumah Vida (Prevalje)
Žigart Amalija (Josipdol)

DOBRI: 6 + 8 = 14

Glazer Franc (Radlje)
Hancman Franc (Prevalje)
Komprij Marjan (Črna)
Kopmajer Beno (Dravograd)
Vidmar Dragomir (Mežica)
Žunko Zlatko (Ravne)
Breznik Ida (Mežica)
Čužič Ljiljana (Vuzenica)
Geržak Slavica (Prevalje)
Grudnik Cvetka (Šmartno)
Jovan Mira (Prevalje)
Pažek Zdenka (Radlje)
Veselko Tatjana (Mežica)
Vevar Marjeta (Mežica)

NISO IZDELALI: 4 + 2 = 6

Gostenčnik Jožef (Dravograd)
Koren Danilo (Vuhred)
Kovač Viktor (Prevalje)
Pirtovšek Miran (Dravograd)
Jandrišič Nada (Črna)
Sgerm Ivana (Vuzenica)

NEOCENJEN: 1 + 0 = 1

Drevenšek Alfonz (Radlje)

1. d (0 + 26 = 26)

Razrednik: Drago Medved

ODLIČNI: 0 + 2 = 2

Smonig Polonca (Slovenj Gradec)
Urh Erika (Vuzenica)

PRAV DOBRI: 0 + 12 = 12

Ban Silva (Stražišče)
Filej Nataša (Slovenj Gradec)
Grubelnik Nada (Sv. Vid — Vuzenica)
Hartman Anica (Brdinje)
Kolar Irena (Dobrije)
Lah Jožica (Brdinje)
Merkač Amalija (Stražišče)
Rečnik Anica (Dravograd)
Šegovec Danica (Ravne)
Šteharnek Dragica (Ravne)
Urbancl Renata (Dravograd)
Vrhnjak Zvezdica (Muta)

DOBRI: 0 + 10 = 10

Firšt Zvonka (Ravne)
Jamer Irena (Kotlje)
Janežič Anita (Prevalje)
Kovačič Marinella (Ravne)
Mulalič Ramiza (Ravne)
Rotovnik Alenka (Slovenj Gradec)
Rudl Bernarda (Prevalje)
Srebotnik Jožica (Dravograd)

Verčkovnik Olga (Ravne)
Stumberger Dušanka (Ravne)

POPRAVNI IZPIT IMA: 0 + 1 = 1

Zrim Sonja (Črneče): an

NI IZDELALA: 0 + 1 = 1

Jeseničnik Franja (Ravne)

IZSTOPILO: 0 + 1 = 1

Delalut Zvonka (Prevalje): 16. 6. 1972

2. a (18 + 14 = 32)

Razredničarka: Vera Mrdavšič

ODLIČNI: 0 + 2 = 2

Müller Manica (Ravne)
Viltušnik Janja (Brezno)

PRAV DOBRI: 4 + 5 = 9

Ajd Zlatko (Dravograd)
Janko Gorazd (Ravne)
Kotnik Andrej (Ravne)
Mlinar Peter (Ravne)
Kotnik Cvetka (Slovenj Gradec)
Mikec Anastazija (Slovenj Gradec)
Potušek Vera (Slovenj Gradec)
Prelog Darja (Slovenj Gradec)
Sekirnik Živka (Slovenj Gradec)

DOBRI: 9 + 6 = 15

Gabrovec Alojz (Vuzenica)
Golob Andrej (Stari trg)
Klavž Franc (Mežica)
Kodela Janez (Ravne)
Komprij Janez (Javorje)
Laznik Dušan (Dravograd)
Miklavc Bojan (Muta)
Verbole Branko (Prevalje)
Zih Marjan (Prevalje)
Jakop Dragica (Radlje)
Košak Aleksandra (Ravne)
Kuhar Danica (Slovenj Gradec)
Martinc Majda (Šentilj)
Verdnik Manica (Radlje)
Verdnik Mira (Šentjanž nad Vuzenico)

ZADOSTNI: 0 + 0 = 0

POPRAVNE IZPITE IMAJO: 5 + 1 = 6

Borštner Marjan (Ravne): an
Kert Jože (Ravne): ma, ke
Kočivnik Jože (Podlipje): ma
Krenker Ivan (Golavabuka): an, ma
Remic Janez (Dravograd): ma
Berdnik Milena (Muta): ma

2. b (14 + 16 = 30)

Razredničarka: Majda Delak

ODLIČNI: 2 + 1 = 3

Mravljak Anton (Vuzenica)
Skutnik Andrej (Črneče)
Britovšek Cvetka (Ravne)

PRAV DOBRI: 5 + 6 = 11

Hölbl Roman (Ravne)
Potočnik Edvard (Zagrad)
Pušnik Stanko (Mežica)
Verčko Ivan (Ravne)
Zavrl Darko (Ravne)
Japelj Nada (Slovenj Gradec)
Kohlenbrand Nevenka (Dravograd)
Lah Marta (Brdinje)
Longar Jožefa (Prevalje)
Praper Danica (Ravne)
Sekavčnik Vlasta (Slovenj Gradec)

DOBRI: 5 + 5 = 10

Budna Peter (Slovenj Gradec)
Draksler Ivan (Ravne)
Krivograd Dušan (Ravne)
Pungartnik Gregor (Mežica)
Selič Boris (Vuzenica)
Brezovnik Darja (Šmartno)
Dihpol Bernarda (Prevalje)
Smrečnik Marjeta (Ravne)
Šotl Marija (Mislinjska Dobrava)
Weber Nevenka (Slovenj Gradec)

ZADOSTNI: 0 + 3 = 3

Kerec Marlena (Muta)
Seničar Alenka (Slovenj Gradec)
Štifter Dragica (Črna)

POPRAVNI IZPIT IMATA: 1 + 1 = 2

Jurjec Mitja (Slovenj Gradec): ma
Škorjanec Dušanka (Prevalje): fi, bio

NI IZDELAL: 1 + 0 = 1

Pogladič Roman (Prevalje)

IZSTOPILA: 2 + 0 = 2
 Kamnik Alojz (Ravne): 8. 5. 1972
 Ogrinc Zoran (Radlje): 18. 4. 1972

2. c (12 + 14 = 26)

Razrednik: Alojz Krivograd

ODLIČNI: 1 + 2 = 3
 Sterže Branko (Črna)
 Hartman Darinka (Šmartno)
 Mihev Angela (Šmartno)
 PRAV DOBRI: 3 + 5 = 8
 Čepin Peter (Prevalje)
 Gorenšek Silvo (Brdinje)
 Jezernik Bojan (Ravne)
 Britovšek Sonja (Slovenj Gradec)
 Brumen Irena (Žerjav)
 Kramaršek Vanda (Slovenj Gradec)
 Mališnik Ida (Mežica)
 Puc Tatjana (Slovenj Gradec)

DOBRI: 4 + 4 = 8
 Čeh Zmagoslav (Dravograd)
 Dolar Dušan (Dravograd)
 Duh Otmar (Slovenj Gradec)
 Fras Konrad (Ravne)
 Božiček Erna (Podpeca)
 Hermonko Mojca (Mežica)
 Mastek Dragica (Mežica)
 Smolčnik Nevenka (Mežica)

ZADOSTNA: 0 + 1 = 1
 Kamnik Darja (Ravne)
 POPRAVNI IZPIT IMAJO: 2 + 2 = 4
 Dervodel Branko (Ravne)
 Klemen Branko (Vuzenica)
 Havle Alenka (Ravne)
 Komar Frančiška (Mežica)

NISTA IZDELALA: 2 + 0 = 2
 Potočnik Janez (Prevalje)
 Zlatoper Marjan (Slovenj Gradec)

IZSTOPILO: 3 + 0 = 3
 Baškovič Marjan (Slovenj Gradec) marca 1972
 Jaušnik Peter (Slovenj Gradec) feb. 1972
 Rac Miran (Radlje) 5. 4. 1972

2. č (0 + 24 = 24)

Razrednik: Mihael Kodrin

ODLIČNI: 0 + 1 = 1
 Volmajer Vera (Vuhred)
 PRAV DOBRI: 0 + 5 = 5
 Komar Ana (Leše)
 Miklavc Irena (Radlje)
 Rode Vanda (Brezno)
 Štumberger Silva (Šentjanž)
 Zorman Irena (Turiška vas)

DOBRI: 0 + 8 = 8
 Boh Silva (Radlje)
 Fajt Ivanka (Žerjav)
 Pungartnik Ida (Legen)
 Juvančič Dragica (Prevalje)
 Ranc Vida (Ravne)
 Smodiš Marija (Prevalje)
 Srfel Danica (Radlje)
 Založnik Henrika (Legen)

ZADOSTNI: 0 + 5 = 5
 Fajmut Irma (Črna)
 Gajšek Majda (Ravne)
 Pavlič Anka (Dravograd)
 Robač Marjana (Ravne)
 Slatinšek Milena (Ravne)
 POPRAVNE IZPITE IMAJO: 0 + 4 = 4
 Bricman Jakica (Prevalje): fi
 Domitrovič Erna (Dravograd): ze, bio
 Krivonog Zora (Črna): an, ma
 Lesjak Irena (Ravne): ke

NI IZDELALA: 0 + 1 = 1
 Dretnik Vlasta (Črna)

IZSTOPILO: 0 + 1 = 1
 Kern Nada (Črna): 30. 4. 1972

2. d (0 + 22 = 22)

Razrednik: Vinko Kompref

ODLIČNI: 0 + 2 = 2
 Kralj Andreja (Dravograd)
 Okrogelnik Marica (Dravograd)
 PRAV DOBRI: 0 + 7 = 7
 Herman Marija (Gortina)

Peruš Hedvika (Vuzenica)
 Preglau Marjeta (Prevalje)
 Ramšak Irena (Dravograd)
 Šmon Metka (Ravne)
 Štrekelj Amalija (Navrški vrh, Prevalje)
 Štumberger Jožica (Otiški vrh)

DOBRI: 0 + 10 = 10

Grdej Marija (Vuzenica)
 Helbl Darinka (Sv. Vid, Vuzenica)
 Hric Alenka (Prevalje)
 Klug Danica (Vuzenica)
 Kret Ema (Črna)
 Levičar Sonja (Ravne)
 Lodrant Metka (Prevalje)
 Rudl Milena (Vuzenica)
 Vetter Breda (Ravne)
 Zupanc Vlasta (Prevalje)

ZADOSTNI: 0 + 0 = 0

POPRAVNI IZPIT IMA: 0 + 1 = 1
 Repotočnik Borislava (Ravne): ma
 NISTA IZDELALI: 0 + 2 = 2
 Mejdič Irma (Žerjav)
 Veršnik Suzana (Ravne)

IZSTOPILO: 0 + 1 = 1
 Štrigel Marjana (Ravne): 26. 11. 1971

3. a (11 + 17 = 28)

Razrednik: Tone Sušnik

ODLIČNI: 1 + 1 = 2
 Sekolonik Peter (Mlake, p. Muta)
 Vončina Bogdana (Mežica)
 PRAV DOBRI: 0 + 3 = 3
 Jelerčič Jasna (Ravne)
 Miler Frančiška (Podpeca)
 Ogrinc Lijana (Radlje)

DOBRI: 5 + 7 = 12
 Borovnik Marko (Dobja vas)
 Jurjec Matjaž (Legen)
 Mikeln Janko (Dobja vas)
 Nabernik Branko (Primož na Poh.)
 Plešivčnik Drago (Slovenj Gradec)
 Kaker Branka (Črna)
 Kodrun Magdalena (Črna)
 Košir Marjana (Radlje)
 Krenker Bojana (Slovenj Gradec)
 Krevh Tatjana (Slovenj Gradec)
 Pristovnik Karmelina (Prevalje)
 Soln Irena (Prevalje)

ZADOSTNA: 0 + 1 = 1
 Rozman Terezija (Črneče)
 POPRAVNI IZPIT IMAJO: 5 + 5 = 10

Bobovnik Slavko (Radlje): an, ma
 Krevh Srečko (Vič): an
 Lampret Franc (Boštjan, p. Dravograd): fr, ma
 Prodnik Igor (Črna): fr
 Šmonker Boris (Ravne): ma, fi
 Krevh Bojana (Slovenj Gradec): ma, fr
 Šimon Viktorija (Ravne): fi
 Štonar Milena (Črna): ma, fi
 Šegula Marta (Slovenj Gradec): an, ma
 Vogel Vlasta (Lom, p. Mežica): an, fi

3. b (12 + 18 = 30)

Razrednik: Jernej Kožar

ODLIČNI: 2 + 3 = 5
 Mravliak Milan (Vuzenica)
 Pečnik Emil (Dravograd)
 Abohal Lidija (Dobia vas)
 Čuješ Irena (Prevalje)
 Knez Anica (Dravograd)

PRAV DOBRI: 2 + 8 = 10
 Močnik Voiko (Ravne)
 Ruter Andrej (Ravne)
 Britovšek Silviia (Slovenj Gradec)
 Melanšek Tatjana (Mežica)
 Oderlap Zora (Leše)
 Paniek Sonia (Ravne)
 Pšeničnik Mariana (Ravne)
 Simetinger Irma (Mežica)
 Söke Bojana (Šentjanž)
 Wastl Berta (Ravne)

DOBRI: 6 + 7 = 13

Čeh Drago (Muta)
 Otič Anton (Vuzenica)
 Paniek Igor (Slovenj Gradec)
 Štane Danilo (Črna)
 Šave Samo (Dravograd)
 Šrot Rado (Ravne)

Gimnazijci na praksi: z laboratorijsko kuhalnico

Bart Alenka (Šentjanž)
 Dimnik Dragica (Žerjav)
 Jež Irena (Ravne)
 Kozar Marija (Črna)
 Messner Silva (Muta)
 Pikel Helena (Dravograd)
 Tušek Branka (Ravne)

ZADOSTNI: 2 + 0 = 2
 Hanuš Adolf (Ravne)
 Pušnik Janez (Črna)

3. c (11 + 16 = 27)

Razrednik: Danijel Vevar

ODLIČNI: 0 + 2 = 2
 Dlopst Izidora (Mežica)
 Epšek Karla (Podvelka)
 PRAV DOBRI: 1 + 5 = 6
 Fijačko Maksimilijan (Mežica)
 Kompref Marija (Mežica)
 Kvas Vlasta (Prevalje)
 Prah Ivanka (Dravograd)
 Skralovnik Mira (Muta)
 Suhodolčan Zala (Prevalje)

DOBRI: 9 + 8 = 17
 Bertancelj Alojz (Dravograd)
 Jezeršek Božidar (Vuzenica)
 Klančnik Alojz (Ravne)
 Kotnik Bojan (Podkraj, p. Ravne)
 Kutin Bogdan (Slovenj Gradec)
 Mauhler Igor (Mežica)
 Peter Adolf (Prevalje)
 Rodošek Norbert (Ravne)
 Samec Dušan (Mežica)
 Flajs Silva (Slovenj Gradec)
 Gros Irena (Slovenj Gradec)
 Koležnik Vera (Prevalje)
 Korošec Mira (Dobia vas)
 Lakovšek Albina (Prevalje)
 Petrič Darinka (Ravne)
 Prosenjak Cvetka (Dravograd)
 Srebot Andreja (Črna)

POPRAVNI IZPIT IMATA: 1 + 1 = 2
 Konečnik Jože (Ravne): ma, fi
 Nabergoj Metka (Črneče): ma

IZSTOPILO: 0 + 2 = 2
 Hrašnan Marija (Dravograd): 18. 5. 1972
 Kerbev Gabrijela (Ravne): 24. 2. 1972

4. a (0 + 28 = 28)

Razredničarka: Jerica Vevar

ODLIČNI: 0 + 0 = 0
 PRAV DOBRI: 0 + 7 = 7
 Fajmut Olga (Slovenj Gradec)

Flajmiš Tatjana (Dravograd)
Kaker Karlina (Prevalje)
Kotnik Marija (Dravograd)
Lasnik Bernarda (Mežica)
Oto Angela (Črneška gora)
Repotočnik Zdenka (Dravograd)

DOBRI: $0 + 17 = 17$

Blaznik Marija (Dobrova)
Čeru Frida (Dravograd)
Klun Polonca (Dravograd)
Konečnik Marija (Selovec)
Kopriva Danica (Slovenj Gradec)
Krof Jožefa (Prevalje)
Lorenci Darinka (Mežica)
Pavše Ljudevika (Prevalje)
Pečovnik Karmelina (Mežica)
Pogladič Erika (Prevalje)
Rodošek Tatjana (Ravne)
Skerlovnik Vlasta (Ravne)
Stres Alenka (Ravne)
Večko Ana (Brdinje)
Rožanc Marjeta (Črna)
Vodovnik Tatjana (Prevalje)
Vravnik Jožefa (Dravograd)

ZADOSTNI: $0 + 1 = 1$

Jovan Gabrijela (Ravne)

POPRAVNI IZPIT IMAJO: $0 + 3 = 3$

Novak Olga (Mežica): ma
Perc Bernarda (Mežica): fi
Skitek Marjeta (Ravne): fi

4. b (18 + 9 = 27)

Razredničarka: Terezija Uran

ODLIČNI: $0 + 1 = 1$

Germadnik Marija (Črna)

PRAV DOBRI: $9 + 2 = 11$

Črešnik Franc (Dravče)
Krajnc Avgust (Otiški vrh)
Mežnar Drago (Ravne)
Mlinar Darko (Mežica)
Praper Branko (Ravne)
Rozman Alojz (Ravne)
Rožej Mirko (Ravne)
Štraser Matjaž (Slovenj Gradec)
Valcl Rajmund (Ravne)
Lačen Eleonora (Ravne)
Štumpf Irma (Slovenj Gradec)

DOBRI: $9 + 3 = 12$

Brodar Josip (Vuzenica)
Epšek Marjan (Črneče)
Gregorc Milan (Prevalje)
Leimisch Gustav (Ravne)
Meh Rajko (Podgorje)
Mlakar Andrej (Šoštanj)
Osojnik Stanislav (Ravne)
Pungartnik Danilo (Mežica)
Sisernik Janez (Slovenj Gradec)
Breznik Irena (Muta)
Kasnik Franja (Polena)
Paradiž Mira (Ravne)

ZADOSTNI: $0 + 3 = 3$

Kodrun Otilija (Črna)
Nabernik Danica (Slovenj Gradec)
Viltušnik Helena (Brezno)

IZSTOPIL: $1 + 0 = 1$

Večko Milan (Črna): 13. 12. 1971

4. c (15 + 17 = 32)

Razredničarka: Erna Kožar

ODLIČNI: $6 + 7 = 13$

Borstner Bojan (Ravne)
Enci Ivan (Ravne)
Smonig Marjan (Slovenj Gradec)
Stopar Vojko (Slovenj Gradec)
Vevar Stefan (Ravne)
Vogel Alojz (Lom, p. Mežica)
Garb Jelka (Ravne)
Gros Irena (Mislinja)
Japelj Irena (Slovenj Gradec)
Kadiš Ivana (Dobrova, Dravograd)
Nagernik Milka (Črna)
Predikaka Marjana (Črna)
Pučko Marjeta (Slovenj Gradec)

PRAV DOBRI: $6 + 7 = 13$

Bukovec Franc (Ravne)
Fale Gorazd (Ravne)
Gladež Peter (Slovenj Gradec)
Mlačnik Srečko (Dravograd)
Osrajnik Alojz (Sv. Vid)

Triller Zlatko (Slovenj Gradec)
Ajtnik Jolanda (Prevalje)
Dobovišek Bojana (Ravne)
Hajnc Bernarda (Radlje)
Matvoz Marjeta (Ravne)
Petrač Silva (Ravne)
Skutnik Marta (Črneče)
Šurc Dragica (Črna)

DOBRI: $3 + 3 = 6$

Krpač Rado (Dravograd)
Mirkac Dušan (Slovenj Gradec)
Ogris Janko (Ravne)
Čeh Ljubica (Muta)
Mlinar Elizabeta (Ravne)
Močivnik Magdalena (Prevalje)

ZAKLJUČNI IZPIT JUNIJA 1972

Izpitni odbor je bil takole sestavljen:
predsednik: Golčer Anton, ravnatelj;
podpredsednik: Mrdavšič Janez, profesor in
izpraševalec za slovenski jezik in psihologijo;
tajnica: Filipančič Jožica.

ČLANI: Burg Metka (an), Batič Ivana,
Delac Majda (ma), Ivartnik Anton, Kacl
Gvidon (fi), Kodrin Mihael, Komprij Vinko,
Kotnik Janko, Kožar Erna (an, ne), Kožar
Jernej (an, ne), Krivograd Alojz (zg, soc)
Lodrant Stanko (ke), Medved Drago (ze),
Mrdavšič Vera (sl), Sušnik Anton (sl), Uran
Terezija (ma), Verovnik Antonija (soc. fil),
Vevar Danijel (ma), Vevar Jerica (fr), Vučko
Stanko.

KANDIDATI: redni dijaki, ki so uspešno
dovršili 4. razred: iz 4. a: $0 + 23 = 23$, 4. b:
 $17 + 8 = 25$, 4. c: $15 + 17 = 32$, skupno
 $32 + 48 = 80$.

Po členu 13 pravilnika o izpitih (Uradni
list SRS — 43/69) so učenci, ki so končali
razred z odličnim uspehom, oproščeni zaključ-
nega izpita in se jim šteje, da so zaključni iz-
pit opravili z odličnim uspehom.

OPROŠČENIH JE BILO 14 DIJAKOV, IN
SICER:

iz 4. b razreda:

Germadnik Marija

iz 4. c razreda:

Borstner Bojan
Enci Ivan
Smonig Marjan
Stopar Vojko
Vevar Stefan
Vogel Alojz
Garb Jelka
Gros Irena
Japelj Irena
Kadiš Ivana
Nagernik Milka
Predikaka Marjana
Pučko Marjeta

Pismena izpita iz slovenskega jezika in ma-
tematike ali tuje jezika sta bila 21. in 22.
junija. Ustni izpiti so bili od 24. do 27. junija.

USPEH KANDIDATOV, KI SO OPRAV-
LJALI ZAKLJUČNI IZPIT:

iz 4. a razreda

ODLIČNI: $0 + 1 = 1$;

Repotočnik Zdenka

PRAV DOBRI: $0 + 8 = 8$

Čeru Frida
Kaker Karlina
Klun Polonca
Kotnik Marija
Oto Angela
Pogladič Erika
Stres Alenka
Večko Ana

DOBRI: $0 + 11 = 11$

Blaznik Marija
Fajmut Olga
Flajmiš Tatjana
Kopriva Danica
Lasnik Bernarda
Lorenci Darinka
Pavše Ljudevika
Pečovnik Karmelina
Rodošek Tatjana
Skerlovnik Vlasta
Vodovnik Tatjana

ZADOSTNI: $0 + 3 = 3$

Konečnik Marija
Krof Jožefa
Vravnik Jožefa

iz 4. b razreda

ODLIČNI: $0 + 1 = 1$

Lačen Eleonora

PRAV DOBRI: $10 + 2 = 12$

Črešnik Franc
Krajnc Avgust
Mežnar Drago
Mlinar Darko
Osojnik Stanislav
Praper Branko
Rozman Alojz
Rožej Mirko
Sisernik Janez
Štraser Matjaž
Breznik Irena
Štumpf Irma

DOBRI: $7 + 3 = 10$

Brodar Josip
Gregorc Milan
Leimisch Gustav
Meh Rajko
Mlakar Andrej
Pungartnik Danilo
Valcl Rajmund
Kasnik Franja
Nabernik Danica
Paradiž Mira

ZADOSTNI: $0 + 1 = 1$

Kodrun Otilija

iz 4. c razreda

ODLIČNI: $1 + 1 = 2$

Osrajnik Alojz
Ajtnik Jolanda

PRAV DOBRI: $6 + 6 = 12$

Bukovec Franc
Fale Gorazd
Gladež Peter
Mlačnik Srečko
Ogris Janko
Triller Zlatko
Dobovišek Bojana
Matvoz Marjeta
Močivnik Magdalena
Petrač Silva
Skutnik Marta
Šurc Dragica

DOBRI: $2 + 3 = 5$

Krpač Rado
Mirkac Dušan
Čeh Ljubica
Hajnc Bernarda
Mlinar Elizabeta

Končni uspeh zaključnih izpitov, vključno
z oproščenimi, je bil tale: odličnih 18, prav
dobrih 32, dobrih 26, zadostnih 4, nezadostnih
ni bilo, tudi odstopil ni nihče.

ZAKLJUČNI IZPITI V JESENSKEM ROKU
1971

Arnold Ana — zadosten, Cvahte Miroslava
— zadosten, Kričej Marjana — dober, Potoč-
nik Rudolf — dober, Pikalo Marjeta — dober,
Pogorelnik Marjana — dober, Robnik Ida
— zadosten, Valente Metka — dober, Veselko
Jože — dober, Vožič Olga — zadosten.

POPRAVNI IZPITI IZ ŠOLSKEGA LETA
1970/71

a) Uspešno so jih opravili in dosegli nasled-
nji uspeh (naveden v oklepaju):

1. a Krenker Ivan (zadosten);
1. c Sterže Peter (zadosten);
1. č Kern Nađa (zadosten);
1. d Majdič Irma (dober);
2. a Bobovnik Slavko (zadosten), Lampret
Franc (dober), Smonker Boris (zadosten), Gre-
gor Vanja (zadosten), Vogel Vlasta (dober);
2. b Otič Anton (dober), Pušnik Janez (do-
ber), Dimnik Dragica (dober);
2. c Hrašnan Marija (zadosten);
3. a Pavše Ljudevika (dober), Perc Bernar-
da (dober), Rožanc Marjeta (dober), Stres
Alenka (dober);

3. b Paradiž Mira (dober), Viltušnik Helena (zadosten);
 4. b Kričej Marjana (zadosten), Robnik Ida (zadosten);
 4. c Potočnik Rudolf (dober), Valente Metka (dober).

B) Popravnih izpitov niso opravili:

1. a: Splihal Majda,
 1. c: Kozelj Andrej, Zalesnik Adrijan
 1. d: Fijauž Lidija, Repanšek Alenka, Toplak Alenka
 2. a: Baškovič Marjan, Radšel Petra
 2. b: Berdnik Milena, Kovač Vida
 3. a: Krevh Bojana
 3. b: Krevh Srečko

C) K popravnemu izpitu niso prišli:

- Ivanišević Danica (1. a), Lubas Irena (1. d), Štrigl Marjana (2. a), Skobir Erna (3. a)

ŠOLSKA SKUPNOST

(mentorica: Erna Kožar)

V tem šolskem letu je bil predsednik Branko Sterže, člani pa predsedniki razrednih skupnosti.

KOMITE ZMS

(mentor: Jernej Kožar)

Predsednik aktiva ZMS je bil Vojko Močnik, komite pa sestavljajo predstavniki razredov.

IZ GIMNAZIJSKE KRONIKE

1. septembra — začetek pouka; prof. Burgova na seminarju anglistov v Ljubljani;
 7. septembra Stanko Vučko na strokovnem seminarju Zavoda za šolstvo SRS v Ljubljani;
 15. septembra je bila skupina četrtošolcev na zagrebškem velesesiju;
 24. septembra je bil 1. športni dan v tem šolskem letu; slavisti so bili na slavističnem zborovanju v Celju;
 29. septembra tov. ravnatelj Tone Golčer in predsednik sveta šole prof. Jancz Mrdavišič sta podpisala v Ljubljani samoupravni sporazum;
 11. oktobra so napravili dijaki 3. letnikov literarno-zgodovinsko ekskurzijo na Gorenjsko (Kranj, Begunje, Vrba, Skofja Loka, Visoko);
 13. oktobra je prof. Kacl pričel obiskovati tečaj o računalništvu v Ljubljani;
 15. oktobra je bil kolektiv gimnazije na razstavi jugoslovanske umetnosti v Sarajevu;
 18. oktobra — 20. oktobra: ravnatelj na seminarju ravnateljev gimnazij;
 26. oktobra je bilo športno srečanje dijakov slovenske gimnazije iz Celovca z našimi dijaki na Ravnah;
 8. januarja je tekmovala skupina deklet iz 4. a na tekmovanju spoznavajmo svet in domovino — v nadaljnjih tekmovanjih so prišle do polfinala;
 28. januarja so bili matematiki na strokovnem seminarju;
 7. februarja je Milan Zafošnik, takrat sekretar obč. komiteja ZK govoril dijakom 3. letnikov o vtisih in sklepih 2. konference ZKJ;
 8. februarja je bila na šoli Prešernova proslava, na njej je sodeloval gledališki igralec Rudi Kosmač;
 17. februarja je bil informativni visokošolski dan za četrtošolce, naši dijaki so bili na ustreznih šolah v Ljubljani in Mariboru;
 8. marca je bila na gimnaziji proslava za dan žena, nastopil je pevski zbor, igralci 3. a so zaigrali Čehovovo enodejanko Snubač, pevski zbor in recitatorji pa so dali kulturni program na proslavi za tovarniške delavce;
 16. marca je bilo športno srečanje dijakov brežiške in naše gimnazije v Brežicah;
 25. marca si je skupina dijakov in profesorjev ogledala smuške polete v Planici;
 29. marca je zavod za zaposlovanje Velenje testiral dijake 4. letnikov (psiholog Vinko Rečič);
 8. aprila je bil tradicionalni maturantski ples;
 18. aprila je tov. ravnatelj na roditeljskem sestanku seznanil starše z akcijo zavoda za šolstvo SRS o kalenju: ŠOLA NAJ BO PROSTOR, KJER SE NE KADI;
 21. aprila se je prof. Medved udeležil občnega zbora geografov v Ljubljani;

Gimnazijci na praksi: spoznavanje proizvodnje

Foto: Foto krožek Gimnazije Ravne

26. aprila so si dijaki v okviru proslave OF in 1. maja ogledali igro TUGOMER (igralna skupina mežiške in prevalske Svobode);

5. maja so se dijaki udeležili teka po poteh partizanske Ljubljane (ženska štafeta 3 x 600 m — prvo mesto, moška štafeta 3 x 1000 m — tretje mesto);

17. maja je predaval na gimnaziji o sodobnih problemih prof. visoke politične šole in član predsedstva ZKJ tov. Stane Krajnc;

22. maja je prof. Janko Kotnik dobil priznanje CK ZMS;

25. maja so se dijaki gimnazije zbrali na Poštarskem domu in tu počastili 80-letnico maršala Tita; gimnazijski komite ZMS je podelil pet nagrad za najboljše sestavke »OB 80-LETNICI MARŠALA TITA«;

2. junija so se maturanti po starem običaju poslovili;

7. junija je bilo povratno srečanje med dijaki naše in celovške gimnazije v Celovcu;

12. junija so odšli dijaki 3. letnikov na proizvodno delo, bili so razporejeni po naslednjih podjetjih oz. ustanovah: Železarni Ravne (24), Rudniku Mežica (13), Elektrarni Dravograd (4), Elektrarni Vuhred (1), Tovarni nogavic Otiški vrh (6), Bolnišnici Slovenj Gradec (5), Tovarna poljedelskega orodja Muta (5), Lekarna Radlje (3), GG Radlje (3), Študijska (2), ZD Ravne (2), ŠC Ravne (2), Viator Prevalje (4), KZ Prevalje (5), Tovarna meril Slovenj Gradec (6);

20. junija je bil zadnji dan pouka; tega dne si je naše ŠSD ponovno priborilo pokal komiteja IS SRS za telesno kulturo, kot najboljše šolsko športno društvo v šolskem letu 1971/72.

Na šoli so zlasti marljivo delali:

Recitacijski krožek je pripravil proslavo doma, sodelovali pa so tudi na raznih krajevnih proslavah (ob krajevnem prazniku, dnevu republike, dnevu JLA, za dan žena, ob dnevu mladosti); na gimnazijskih proslavah je vedno sodeloval mešani pevski zbor, sodeloval je tudi na obč. reviji šolskih pevskih zborov, fanovski zbor pa je uspešno nastopil na občinskem srečanju pevskih zborov »OD PLIBERKA DO TRABERKA« ter na mladinskih prireditvah v Dravogradu, Radljah in Mariboru, dijaki 3a letnika so naštudirali večer komedij (Vsiljena ženitev, Snubač, Predavanje o tobaku) in gostovali v raznih krajih našega območja; mnogi dijaki pa so sodelovali tudi v kulturnih skupinah v domačem kraju; navedemo naj še nekaj pomembnejših uspehov ŠSD; Irena Jež in Marijeta Matvoz sta republiški prvakinji v smučanju, na orodni telovadbi so bila dekleta šesta na republiškem srednješolskem prvenstvu, odbojkaši so prvi v občinski ligi, odbojkarice prav tako, so pa dosegle še prvo mesto na republiškem srednješolskem tekmovanju, fantje so dosegli šesto mesto na ekipnem tekmovanju srednjih šol

Slovenije v atletiki, dekleta pa so bila na tem tekmovanju sedma, Praperjeva Danica pa je bila celo prva v teku, na troboju v Velenju so naši dijaki zasedli prvo mesto.

To je bilo nekaj pomembnejših uspehov naših dijakov izven rednega šolskega dela.

PRAZNOVALI SMO TITOV ROJSTNI DAN

(Kratka reportaža dijakinje Franice Miler)

V četrtek 25. maja smo se zbrali dijaki gimnazije pri Poštarskem domu pod Uršljo goro, da proslavimo 80-letnico tovariša Tita. Dan je bil sončen in tako lep, kot da hoče še narava pridati svoj delež k praznovanju. Hodili smo mladostno igrivo, povsod se je širil rosnih hlad pomladanskega jutra. Kmalu se je sonce uprlo v naše obraze in zardelih lic ter potnih čel smo po dveurni hoji dospeli do cilja. Tu je bilo že mnogo dijakov šolskega centra, ki so se spočiti podili za žogo. Veseli smo posedli naokrog v to neoskrunjeno lepoto pod Goro. Sonce in mladost, smeh in sreča!

Pevski zbor je predramil okrog sedeče, proslava se je pričela. V kratkih in preprostih besedah je Vojko Močnik spregovoril o namenu in pomenu proslave. Na pobudo mladine same je šolski komite ZMS gimnazije razpisal nagrade za najboljše naloge o liku in vlogi maršala Tita. Razpisa se je udeležilo okrog 300 dijakov in komisije — najprej dijaške in končno profesorska — so imele težko nalogo izbrati pet najboljših. Vsi so se potrudili, iz vseh spisov je izžarevala ljubezen do tovariša Tita. Prvo nagrado je prejel Vojko Stopar iz 4c in ko je Močnik bral sestavek, smo ga molče poslušali, saj je bil doživeto napisan in ni bilo dvoma, da je bila to res najboljša naloga. Drugo nagrado je dobila Zala Suhodolčan, tretjo nagrado sta si delili Polonca Smonig iz 1b in Tatjana Žoher iz 1c. Posebno nagrado pa je prejela Nada Gostenčnik iz 1c za pesem o Titu. Pevski zbor je s himno zaključil proslavo. Tako smo sredi majske narave preprosto, a pristrčno počastili visoki jubilej tovariša Tita.

Vojko Stopar — 4c

TEBI ZA 80 LET

(1. nagrada)

Včeraj sem bil v kinu in sem videl policaje. Pretepali so študente, ki so demonstrirali. Pendreki so padali po glavah in želodecih; policaji niso pomišljali, kam bi udarili. Prevzel me je bes nemoči. Ali se je tudi tebi nekoč zgodilo kaj podobnega? Te je obšel občutek, da moraš nekaj storiti, da ne bo več teh udrihajočih palic, ki se ne menijo za bolečine nemočnega?

Vedel si, kaj moraš storiti. Udariti nazaj! Uspelo ti je! Boj je bil težak in neenakopra-

ven. Trpel si, vendar ne samo zase, trpel si za ves svoj narod, za vse jugoslovanske narode.

Ce danes pogledaš nazaj, lahko mirno rečeš — veliko sem storil. In nikjer ne bo nikogar, ki bi ti lahko oporekal. Toda ti nisi zadovoljen; zavedaš se, da moraš naprej. Nikoli se ne moreš ustaviti na svoji jasno začrtani poti. Pripovedovali so mi o tebi. Rekli so, da te moram spoštovati. Sedaj vem, da so imeli prav. Kajti, kdor ne spoštuje tebe, ne spoštuje svojega naroda, ne spoštuje nikogar.

Postal si legenda. Kjer koli sem hodil — na Zahodu ali Vzhodu, povsod so mi rekli, da prihajam od tam, kjer je Tito. Veliko so me spraševali o domovini in o tebi. In ko sem rekel, da te imam rad, so vprašali, zakaj. Odgovor je bil lahek in dolg. Rad te imam, ker mi pomeniš simbol revolucije, ker si mi vzornik v prizadevanju za mir, za bratstvo med narodi, za boljše življenje tistih, po katerih so stotletja udrihale palice. Rad te imam, ker vem, da ljubiš svojo domovino, kot bi jo moral vsakdo ljubiti.

Upravičeno si lahko ponosen na svoje delo in zdaj bi lahko počival. Toda človek kot si ti, ne more nikoli počivati. Svojih idej, svoje borbe ne moreš pustiti v nemar. Zavedaš se, da si nam potreben prav toliko kakor takrat, ko si nas vodil v boju proti okupatorju. Zdaj imamo drugačne sovražnike in ti lahko odločaš, kaj moramo storiti. Morda bi na te besede odgovoril, da en sam človek ne more spreminjati sveta. Toda množice potrebujejo nekoga, ki jih bo vodil, jih hrabil in jim ukazoval. Malo je takih ljudi, prav gotovo pa si ti eden izmed njih.

Gostenčnik Nada, 1. c r.

JOSIP BROZ-TITO

(Posebna nagrada)

Kdo prinaša
v življenje naše
žar, ki je ugašal?

Kdo pušča,
sledove
v besedah svojih?

Kdo nosi
breme ohromelosti
vseh nas?

Kdo poskuša
sneti krinko svetu,
da se mu izniči laž?

Cvetele so
krvave rože
v poletju smrti,
ki grelo in
porajalo sreče opoj
poznim bo rodovom.

Prebudili smo se
in spoznali,
da si nismo
tujci.

Pregnali smo umazano Nrav,
opasano v klešče zlobe
in zdaj smo mi
besnenje morja,
veličina neba,
godba Zemlje.

Pokoj duha
je v razpokah
prahu, mrtvih besed.

A počitek Njega
je v večni simfoniji humanizma,
ki
prebija se
skozi zgodovino
neizmerne kroga.

Čaka nas,
da nam pripravi pot, pot strmenja,
da sliši glas viharja,
prebujenega v lenobni temoti.

Da čas
nam vrne vse,
kar nam je ugrabil.

Da duh poraja
Silo in uniči
zlo laži.

Uči nas brati
svet tako,
da nas ne vara.
Kdo zadržal je
prelest
narave?

Kdo razbil
je življenja kletko?

Kdo spremenil
sen nezmožnega
je v mogoče?

Kdo zamenjal
smehljaj človeka
je v smehljaj sveta?

Beseda ni bila
več prazna
in delo je bogatelo.

Domišljija je poletela
v svet resnice,
ni ji bilo pretresno.
Verujem
v žar ognja?
dajte nam žerjavice, ki ga poraja!
Misel živi
in se rodi
iz naših besed.

Službo njegovo
sprejemamo mi,
majske kresnice.
In vendar,
kdo je tudi
samo človek?
Pravico vsem!
Bratstvo in enotnost!
Svoboda narodu!
Socializem in — človek!

Informator Kluba koroških študentov

Študijsko leto 1971/72 se je nagnilo v drugo polovico, zato je prav zdaj najprimernejši trenutek, da v informativni obliki pregledamo, kaj smo, kaj bomo, česa nismo in kaj bi še lahko storili, da bi naše delo zadovoljilo čim širši krog koroških študentov.

Zavedati se moramo, da je v Klubu koroških študentov prek 300 članov iz štirih koroških občin. To je vsekakor velika, in glede na število interesentov izredno heterogena skupina. Mnogokrat pomeni spoznati večino teh različnih interesov že polovico poti k njihovi rešitvi in uresničitvi. Še važnejši moment nastopi pri usklajevanju in vsebinskem formiranju posameznih interesnih grup. Drugače povedano — preveliko število želja, zahtev in predlogov nujno zahteva njihovo klasifikacijo. Uvrstimo jih lahko le v neke naprej določene okvirne enote, od katerih vsaka zase predstavlja svojo vrsto aktivnosti. Da bi kar najbolje spoznali intenziteto določenih vrst dejavnosti, smo na zadnji letni skupščini izvedli anketo. Rezultati te »mini« ankete so nam bili podlaga za formiranje naslednjih delovnih skupin oz. sekcij — **kulturne, športne, družbeno-politične in ekonomske.**

Vsekakor je osnovni poudarek na športni in kulturni dejavnosti, ki zajemata več kot polovico celotnega akcijskega programa KKŠ. Družbenopolitična in ekonomska skupina pa bi kljub navidezni neaktivnosti lahko intenzivneje posegli v obravnavanje in reševanje naslednjih, za študente zelo pomembnih tem.

1. Socialno-ekonomska problematika študentov

a) stalno spremljanje in prizadevanje za realizacijo družbenega dogovora o štipendiranju dijakov in študentov,

b) zavzemanje za zagotovitev življenjskega minimuma za vse študente,

c) ustavna ureditev statusa študentov.

2. Idejno politična vprašanja visokega šolstva

3. Problematika zaposlovanja koroških študentov v domačih delovnih organizacijah.

Vse bolj se kaže potreba, da klub usmeri svojo aktivnost tudi navzven, se pravi, da neposredno posega v vsakdanjo politično in družbeno prakso, jo kritično ocenjuje in zavestno vpliva na njeno spreminjanje.

Klub koroških študentov sicer ni edina, je pa ena najmočnejših vezi s slovensko

manjšino na avstrijskem Koroškem. Mnogim je to že samo po sebi razumljivo in od nas »a priori« pričakujejo, da stopamo v nenehno konfrontacijo s slovenskim kakor tudi z avstrijskim javnim mnenjem. Pri vsem tem pa pozabljajo, da so problemi slovenske manjšine več kot zgolj deskriptivne narave in da njihovo reševanje ne zavisi samo od nekaterih »revolucionarnih« posameznikov na slovenskem Koroškem niti od minimalne, zgolj »idejne« podpore, ki jo zaenkrat nudi slovenska javnost. Predvsem pa bo treba najprej razčistiti osnovna nasprotja, ki vladajo med nekaterimi, žal uglednimi, kulturnimi krogi znotraj Slovenije same. To dokazuje ostra konfrontacija mnenj, ki jih je sprožila ravno iniciativa KKŠ Z »ZNANO« RESOLUCIJO KOROŠKIH ŠTUDENTOV SLOVENSKE JAVNOSTI, objavljeno v številnih slovenskih in tudi zamejskih časnikih. Odmev na omenjeno resolucijo je bil izredno širok. V njej smo koroški študentje jasno opredelili svoje simpatije do zavednih rojakov in podprli njihov pravični boj za pravice, ki jim pripadajo. Nikakor pa ni bil naš namen v obtoževanju iz »nacionalno šovinistične zagnanosti«, kakor nam očita D. Prijevec, temveč v objektivni ter zato upravičeno ostri kritiki na račun nezdravega odnosa do slovenske tradicije in ciničnega pisanja o ideji humanizma nekaterih slovenskih publicistov.

Lenin je nekoč zapisal: »Boriti se moramo proti tistim, ki berejo, takoj verjamejo, brez premisleka ponavljajo in že proglašajo za ‚sveto‘ resnico.« ... To naj bi bil tudi naš odgovor in obenem »moto« ter zaključek ostre diskusije, ki je potekala pred očmi slovenske javnosti.

Ena od osnovnih nalog našega kluba bo še naprej v nenehnem navezovanju stikov s študenti in dijaki onstran meje, v še intenzivnejšem spremljanju vseh dogodkov na avstrijskem Koroškem, in če bo potrebno, tudi v aktivnem sodelovanju v konkretnih akcijah.

Da sta uspešno delo in denar v tesnem »sorodstvu«, ne bomo posebej poudarjali. Klub je vezan na številne dejavnosti, ki pa jih je brez minimalnih finančnih sredstev nemogoče izvesti. Za letošnje študijsko leto smo izdelali finančni predračun, ki je za 25% višji od lanskega. Skupna vsota znaša 10.600 dinarjev. Največ sredstev gre za kulturno in športno dejavnost

predvsem zaradi številnih regresov, ki so pri organizaciji takšnih in podobnih akcij nujni. Denar so prispevale občinske skupščine vseh koroških občin kakor tudi nekatere delovne in druge organizacije. Upamo, da smo s prikazano aktivnostjo v prvi polovici študijskega leta vsaj delno opravičili funkcionalnost oz. koristnost te investicije v obliki denarne pomoči.

Po zadnji letni skupščini si je novi upravni odbor zastavil širok akcijski program, ki je v celoti temeljil na že omenjeni anketi o interesih študentov. Poudarek je predvsem na športno-kulturni dejavnosti. Do zdaj je bilo uspešno izvedenih nekaj akcij predvsem kulturno-političnega pomena. Omenimo naj le tradicionalni »Prežihov večer«, na katerega smo povabili M. Kolarja, L. Suhodolčana, H. Vogla,

J. Messnerja in G. Januscha. Kljub dejstvu, da se vsi niso odzvali vabilu, ker so bili zadržani, je srečanje uspelo.

Akademski ples je za nami. Kot vsa prejšnja leta, je tudi letos zadovoljil vse obiskovalce. Posebej pohvaliti je treba neutrudno Alenko Horjak, ker je vsa odgovornost glede organizacije plesa ležala na njenih ramenih, in je torej dejstvo, da je ples uspel, plod njenega marljivega prizadevanja in organizatorskih sposobnosti.

Za konec naj samo na kratko preletimo program in omenimo le najvažnejše naloge, ki so še pred nami.

Pomlad pomeni začetek številnih športnih tekmovanj. Sodelovali smo na medklubskem smučarskem prvenstvu na Veliki planini in dosegli odlične uspehe. Koroška ekipa, ki so jo sestavljali Marija Pušnik,

Podovšovnik Franc, Leskovec Filip in Mostner Vlado je zasedla 1. mesto v veleslalomu in prejela v znak priznanja lepo diplomu. Temu tekmovanju se bodo spomladi pridružila še prvenstva kluba v mallem nogometu, namiznem tenisu, šahu in odbojki ter precej številna medklubska srečanja.

Predvidevamo tudi organizacijo dveh izletov po Sloveniji in prav toliko piknikov. Sem je sodil tudi ogled planiških poltov.

Važno mesto v našem programu zavzemajo tudi stiki z ravensko gimnazijo in ekonomsko šolo Slovenj Gradec. Predvidevamo športno srečanje z ravenskimi gimnazijci in kulturna srečanja. Skušali bomo tudi čim širše informirati maturante o možnostih študija na ljubljanski univerzi.

IZOBRAŽEVALNI CENTER RUDNIKOV SVINCA IN TOPILNICA MEŽICA daje poročilo za šolsko leto 1971-72

Izobraževalni center deluje kot organizacijska enota kadrovske-spolnega sektorja podjetja. Svojo dejavnost prilagaja specifičnim potrebam in finančnim možnostim rudnika Mežica.

Sodelavci izobraževalnega centra

(naziv, rojstno leto, začetno leto službovanja, leta službovanja v izobraževalnem centru, stroka, zadolžitve)

Logar Ernest, vodja izobraževalnega centra (predmetni učitelj, 1927, 1948, 1958, inženir organizacije dela)

Ocepek Edvard, vodja šolskih delovišč (učitelj praktičnega pouka, 1929, 1957, 1967, rudarski nadzornik)

Krumpačnik Jure, vodja vaj. delavnice kov. stroke (učitelj prakt. pouka 1942, 1961, 1971, delovodja kov. stroke).

Učitelji praktičnega pouka

Borneker Ivan, inštruktor (VK kopač rude, 1927, 1947, 1962)

Juh Rudolf, inštruktor (VK kopač rude, 1926, 1948, 1968)

Libnik Silvester, inštruktor (VK kopač rude, 1928, 1943, 1970)

Učitelji teoretičnih predmetov v civ.

pravn. del. razmerju

Brumen Alojz, dipl. inž. geol. — geologija, mineralogija

Grubelnik Pavel, oficir — osnove obrambe in zaščite

Knez Mirko, rudarski tehnik — tehn. varnosti, tehnol. mat. z osnovami kemije

Logar Ernest, predm. učitelj — organizacija in ekonomika podj.

Mežnar Franc, dipl. inž. rud. — strokovno risanje

Skudnik Mirko, rudarski tehnik — strokovno računstvo

Stopar Ivan, dipl. inž. rud. — rudarstvo, strojništvo v rud.

Struga Franc, predmetni učitelj — gosp. zemljepis, zgodovina

Štruc Betka, predmetna učiteljica — slovenski jezik

Vevar Tomaž, kmetijski tehnik — telesna vzgoja

Vinkl Ivan, dipl. inž. el. tehn. — elektrotehnika z osn. mehanike

Vrčkovnik Rudolf, rudarski tehnik — rudarstvo, strojništvo v rud.

Administrativno osebje

Žibert Ema (tajnica, 1942, 1960, 1960, srednja administr.)

Lujinović Rozka (administratorica, 1944, 1960, 1971, administr.)

Organizacija izobraževanja

V delo centra spadajo naslednje oblike izobraževanja:

— izobraževanje mladine v poklicni rudarski šoli za poklica kopač rude in plemenitelj rude,

— izobraževanje po vajenskem sistemu za poklice: strojni ključavničar, klepar, strugar, obratni elektrikar in mizar,

— štipendiranje za potrebe rudnika, — dopolnilno izobraževanje članov kolektiva v podjetju in izven podjetja.

I. Izobraževanje mladine

a) Poklicna rudarska šola

Šola je imela v šolskem letu 1971/72 tri oddelke: dva v Mežici in enega v Idriji. Ob zaključku šolskega leta je bilo vpisanih v šolo 37 učencev, od tega:

— Mežica:

14 učencev v I. razredu

11 učencev v II. razredu

25 učencev skupno

— Idrija:

12 učencev v III. razredu

Učni uspeh v Mežici je razviden iz naslednje preglednice:

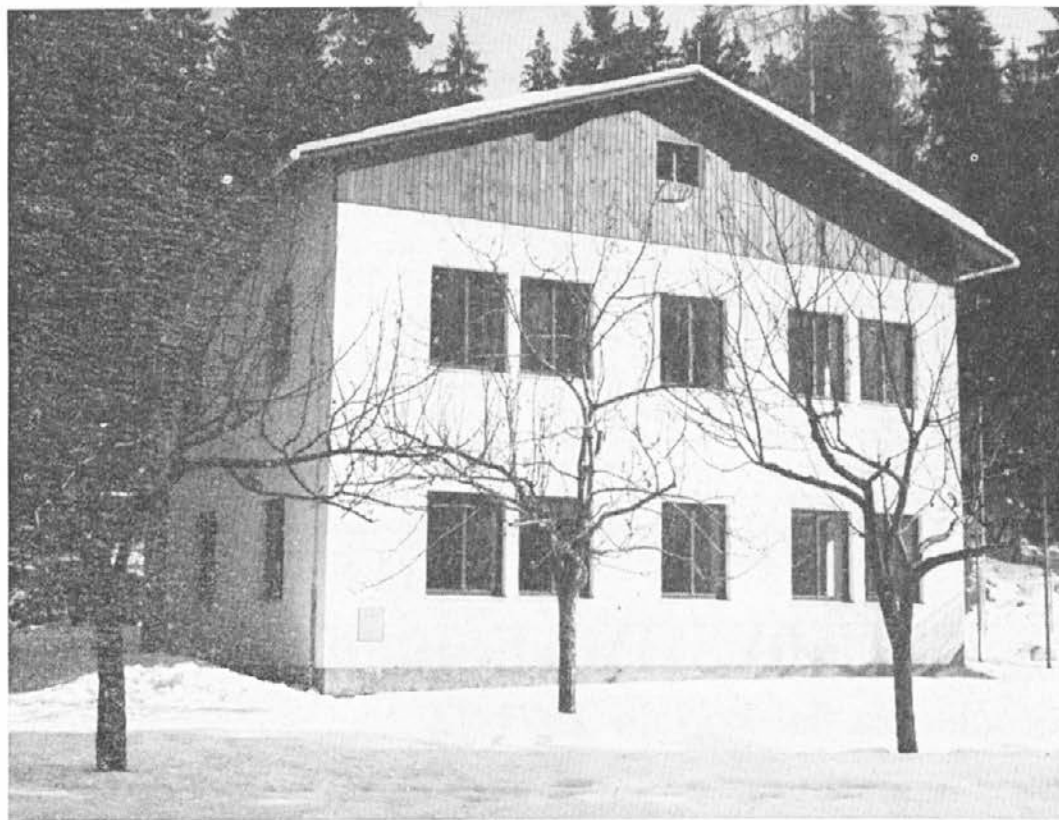
Razr.	Št. odd.	Št. uč.	I z d e l a l i					v %	Niso izdelali				Sr. oc. razr.	
			odl	pdb	db	zd	skp.		1 nz	2 nz	3 ali več	skp %		
I.	1	14	—	—	5	4	9	64,3	1	4	—	5	35,7	2,5
II.	1	11	1	2	4	2	9	81,9	2	—	—	2	18,1	3,4
Skupaj:	2	25	1	2	9	6	18	72,0	3	4	—	7	28,0	3,0

Tudi v tem šolskem letu nam ni uspelo zbrati toliko kandidatov (25), kot je bilo razpisanih učnih mest. Učenci, ki končajo vseh osem razredov osnovne šole, se za rudarski poklic ne odločajo. Zato sprejemamo učence brez končane osnovne šole, kar pa ni dovoljeno z zakonom o srednjem šolstvu. Delno rešitev problema predstavlja zakon o poklicnem izobraževanju in urejanju učnih razmerij, na podlagi katerega je gospodarska zbornica že določila, da se rudarji izobražujejo po tem zakonu. Tako se bodo lahko za ta poklic izobraževali učenci, ki so končali le šest ali sedem razredov osnovne šole. Seveda pa tudi to ne bo bistveno vplivalo na dotok kadrov v rudarski poklic, temveč so potrebne še druge rešitve.

Vzgojno izobraževalno delo je potekalo po delovnem načrtu, ki je bil realiziran.

V preteklem letu je bila zaključena preureditev bivše elektrarne Pustnik za potrebe izobraževanja. V novih prostorih smo pričeli s poukom v drugi polovici meseca novembra. S to adaptacijo smo končno prišli do svojih učilnic, za kar smo se trudili več let. S tem so se delovni pogoji izboljšali, kar se bo nedvomno odrazilo tudi v kvaliteti vzgojno izobraževalnega dela. Seveda pa je v ta namen potrebno nabaviti tudi ustrezne učne pripomočke ter sistematično uvajati sodobne učne metode in tehnike v vzgojno izobraževalni proces.

Praktični pouk je bil organiziran na deloviščih v obratu I. a v jami in v delavnicah. Na šolskih deloviščih se je priučevalo

Nova rudarska šola v Mežici

Foto: R. Vončina

valo tudi 20 novo sprejetih delavcev. Zaradi izčrpanosti rudišč na sedanjem šolskem revirju in s tem v zvezi pomanjkanjem ustreznih delovnih mest za učence je bil v tem šolskem letu določen novi šolski revir v obratu III. Za praktični pouk učencev je bila urejena tudi šolska delavnica na Glačniku, kjer imajo praktični pouk učenci, ki še niso stari 16 let, in zato ne smejo v jamo.

b) Vajenci

Ob zaključku šolskega leta 1971/72 je bilo v učnem razmerju 60 učencev, od teh:

Kovinarji

- I. letnik 13 učencev (1 za VESNO)
- II. letnik 11 učencev
- III. letnik 8 učencev

Skupaj: 32 učencev

Obratni električarji

- I. letnik 10 učencev (1 za VESNO)
- II. letnik 7 učencev
- III. letnik 10 učencev

Skupaj: 27 učencev

Mizar

- III. letnik 1 učenec

V junijskem roku je opravilo zaključni izpit 17 učencev, od tega 3 za strojnega ključavničarja, 3 za strugarja, 1 za kleparja in 10 za obratne električarje. V mese-

cu februarju pa je opravil zaključni izpit 1 učenec za mizarja.

c) Štipendisti

Številčno stanje štipendistov je razvidno iz tabele.

Stroka	Število štipendistov			Skupno
	vis.š.	vis.š.	sred.š.	
rudarska	2	—	7	9
geološka	1	—	—	1
metalurška	5	—	2	7
kemijska	2	—	4	6
elektro	1	—	6	7
strojna	—	1	4	5
gradbena	1	—	—	1
ekonomska	2	1	—	3
filozofska	1	—	—	1
administrativna	—	—	2	2
gasilska	—	—	1	1
Skupaj:	15	2	26	43

Razen rednih štipendistov daje podjetje pomoč še 24 članom kolektiva za delno kritje stroškov izrednega šolanja, od teh je vpisanih 9 na višjih šolah, 15 pa v srednjih in delovodskih šolah.

Šolanje je končalo 15 štipendistov, in sicer:

redni: 1 — metal. fak., 1 — TSS-met. odd., 1 — TSS-str. odd., 2 — TSS-el. odd., 3 — TSS-kem. odd., 1 — gas. tehn. š.

izredni: 1 — met. delov. š., 4 — el. delov. š., 1 — 2-letna AŠ.

II. Izobraževanje odraslih

V podjetju so bili organizirani naslednji tečaji:

— tečaj za KV delavce, splošni del, 60 udeležencev,

- tečaj za varjenje s Pb v AKU Žerjav, 32 udeležencev,
- seminar o kupno prodajni pogodbi 34 udeležencev,
- seminar o načrtovanju delovnih ciljev, 45 udeležencev.

Tečajev in seminarjev zunaj podjetja se je udeležilo 20 članov kolektiva, in sicer:

- tečajji za varjenje 7
- atestiranje varilcev 3
- drugi tečajji in seminarji 10

Skupno je bilo v organizirani izobraževalni proces vključenih 345 oseb, od tega:

- 215 redno zaposlenih članov kolektiva,
- 25 učencev poklicne rudarske šole,
- 45 štipendistov,
- 60 vajencev.

V teh podatkih pa niso zajeta občasna predavanja in preverjanje znanja varnostnih predpisov, ki jih za tehnični kader samostojno organizirata tehnični sektor in služba za varstvo pri delu za vsa tista delovna mesta, za katera je to zahtevano po predpisih. Prav tako v teh podatkih niso zajeti strokovni izpiti za tehnični kader.

V preteklem letu je opravilo strokovne izpite 19 vodstvenih delavcev, in sicer: 3 dipl. inž., 4 tehniki in 12 nadzornikov.

V vseh izobraževalnih oblikah, s katerimi so si delavci pridobili stopnjo strokovne usposobljenosti za delovno mesto ali poklic, so bila razen strokovno teoretičnih in praktičnih znanj vključena tudi splošna in družbeno ekonomska znanja kot sestavni del izobraževanja.

Za preobrazbo naše kadrovske strukture postaja vedno bolj pomembno permanentno dopolnilno izobraževanje vodilnih in vodstvenih kadrov v pogojih samoupravne organizacije dela. To izobraževanje v naših kadrovskih in izobraževalnih načrtih še vedno nima ustreznega mesta, pa tudi v internih samoupravnih aktih ni dovolj opredeljeno, zato bomo morali tudi temu problemu v prihodnje posvetiti več skrbi kot doslej.

SEZNAM UČENCEV POKLICNE RUDARSKE ŠOLE

I. razred, razrednik Rudolf Vrčkovnik

1. Bic Rudolf, kopač rude, dober
2. Fajmut Srečko, kopač rude, nezadosten
3. Fortin Simon, kopač rude, zadosten
4. Gabrovec Marjan, kopač rude, zadosten
5. Gabrovec Stanko, kopač rude, nezadosten
6. Klavž Janez, kopač rude, dober
7. Kogelnik Drago, kopač rude, zadosten
8. Kordež Maks, kopač rude, nezadosten
9. Kotnik Bojan, kopač rude, nezadosten
10. Lah Jože, kopač rude, dober
11. Mlačnik Branko, kopač rude, dober
12. Rajzer Rado, kopač rude, nezadosten
13. Uršnik Anton, kopač rude, nezadosten
14. Vajt Danilo, kopač rude, dober

II. razred, razrednik Mirko Skudnik

1. Akrap Jože, kopač rude, zadosten
2. Bešlagić Izet, kopač rude, odličen
3. Fajmut Kristijan, kopač rude, prav dober
4. Jerše Vlado, kopač rude, nezadosten
5. Kodrič Rudolf, kopač rude, nezadosten
6. Oderlap Anton, plemenitelj rude, dober

OBVESTILO

Letno poročilo o delovanju vseh šol šolskega centra Ravne na Koroškem bomo objavili v 4. številki Koroškega fužinarja. Poročilo je izostalo, ker je treba pri oceni praktičnega dela upoštevati tudi oceno letne prakse v gospodarskih organizacijah.

Eden drugmu ogenj dajmo

V času od 12. do 16. aprila je bila na Ravnah in v Mežici področna prireditve 15. srečanja gledaliških skupin Slovenije. Občinska zveza za kulturo, kulturna skupnost Ravne in DPD iz Raven, Mežice in Prevalj so bili gostitelji šestih najboljših amaterskih gledaliških skupin iz severovzhodne Slovenije (mariborsko področje) in ene skupine iz zamejstva. Skupine je izbrala posebna žirija, ki jo je imenoval medobčinski svet ZKPO Maribor; edini kriterij za izbor pa je bila idejna in umetniška vrednost dela in kvaliteta izvedbe.

Nastopili so: gledališka skupina DPD »Svoboda« Mežica — Prevalje z zgodovinsko igro Frana Levstika v priredbi Bratka Krefta, TUGOMER, Prosvetno društvo Zvonko Antolič iz Miklavža s Potočnikovo priredbo Cankarjevega HLAJCA JERNEJA, KUD Milka Zorec iz Hotinje vasi z Budakovim KLOBČIČEM, Amatersko gledališče »Slava Klavora« Maribor z Brechtovo BERAŠKO OPERO, skupina farne mladine iz Pliberka z Rabadanovo komedijo KADAR SE ŽENSKI JEZIK NE SUČE in gledališka skupina KPD Prežihov Voranc z Raven na Koroškem s Kesselringovo grotesko ARZENIK IN STARE ČIPKE.

Kot gost srečanja je nastopila skupina gledališkega krožka šole Ivana Cankarja iz Maribora, ki deluje pod pokroviteljstvom amaterskega gledališča »Slava Klavora«. Upriporila je mladinsko igro Leopolda Suhodolčana NAROBE STVARI V MESTU PETPEDI.

Mežiški gostitelji so se še prav posebno izkazali že na otvoritvi srečanja v sredo, 12. aprila. V prazničnem vzdušju, zastavah in transparentih so fanfare rudniške god-

be najprej na balkonu kulturnega doma, nato pa še v dvorani naznanile začetek srečanja. Nato je spregovoril predsednik kulturne skupnosti Ravne tov. Leopold Suhodolčan, ki je pozdravil goste in gledalce in poudaril kulturni in družbeni pomen tega srečanja in amaterskega gledališkega delovanja nasploh.

Svečani otvoritvi je sledila prva predstava srečanja. Domača gledališka skupina, ki poleg domačih igralcev združuje tudi igralce iz drugih dolinskih centrov, je uprizorila Kreftovo priredbo Levstikove tragedije Tugomer. Predstava je bila pri občinstvu in kritiki lepo sprejeta. Strokovna kritika je dala skupini vse priznanje za izreden pogum, pravilno usmeritev predstave in lepe dosežke tako v režijskem kot igralskem, scenskem in glasbenem izrazu, čeprav je imela nekatere pomisleke glede na izbor dela, ki je današnjemu gledalcu že nekoliko tuje, in nekatere pomisleke glede izdelave skupinskih prizorov.

Spoprijeti se s tako velikim delom kot je Tugomer, spoprijeti se z Levstikovim verzom in jezikom je vsekakor trd oreh ne samo za amaterje, ampak tudi za profesionalce. Zato je uspeh domače gledališke skupine toliko pomembnejši. Morda še pomembnejši uspeh pa je dejstvo, da se je pri realizaciji te predstave navdušilo za delo pri gledališki skupini več kot 30 novih, mladih igralcev, ki so bili v glavnem prvič na gledališkem odru.

Predstavo je z asistentom Hermanom Vehovarjem zrežiral Vili Strel. Sceno in kostume je zasnoval Dolf Rauter. Zelo učinkovito in ustrezno glasbo je napisal in naštudiral Maks Strmčnik. Lektorske posle je opravil Janez Mrdavšič, ustrezne maske pa je izdelal Edo Mauhler.

Igralski ansambel nam je dal nekaj odličnih igralskih dosežkov. Tako naj od starejših igralcev omenimo Jožeta Krenka,

Dolfa Rauterja in Rozko Lipovšek, od debitantov pa Milana Gregorca, Vojka Močnika in Romana Pogladiča. K uspehu predstave so prispevali še igralci: Marjana Komprej, Elica Predikaka, Ivan Krebs, Emil Roter, Tone Kajzer, Alfonz Prevorčič, Gusti Steharnik, Mirko Vidovšek, Vili Strel, Drago Golob, Silvo Plazl, Ervin Hercóg, Dejan Kavtičnik, Izet Bešlagič, Ivan Repotočnik, Jože Zag, Matevž Zlebnik, Dušan Krebl, Darko Planinšek, Mirko Ležnik, Maks Proje in Jože Puhar.

Organizacija in tehnično vodstvo je bilo v rokah Branka Ramšaka, predstavo je vodil Jože Steharnik, za zvočne efekte je skrbel Ivan Valcl, razsvetljeval je prizorišča Herman Bruder, kot šepetalke so sodelovale Milka Kuhar, Erika Avberšek in Slavica Kret.

Gledališniki iz Miklavža so se nam predstavili v četrtek popoldne na Ravnah s Cankarjevim HLAJCEM JERNEJEM IN NJEGOVO PRAVICO. Predstavili so nam novo priredbo tega dela, ki jo je pripravil Franjo Potočnik, žal pa je bila predolgozna in premalo dramatična, da bi mogla močnejše učinkovati na občinstvo.

Predstava, ki bolj sodi med klubske prireditve kot na gledališki oder, je bila originalno zamišljena, brezhibno tehnično izvedena in glasbeno opremljena. Spoznali smo se z zamisljivo, ko imamo istočasno na odru živega junaka, diapozitive, gibajoče se sence in glasbene vložke. Škoda le, da je interpretacija pripovedovalke Milke Hadlerjeve zašla v patetičnost in igro na usmiljenje in solze in s tem zavedla v neučinkovito interpretacijo tudi odličnega glavnega igralca Ivana Žigerta; pri občinstvu pa je taka interpretacija zbudila prav nasprotni učinek.

Predstavo je zrežiral, scensko in glasbeno opremil Franjo Potočnik. V ostalih vlogah so nastopili: Srečko Hadler, Andrej Harabent, Pavel Križovnik, Slavko Ivanušič, Miran Lajh, Stanko Kurbus, Irma Marinič in Marija Sinovec. Predstavo je vodila Irma

7. Polajner Karel, kopač rude, prav dober
8. Repotočnik Janez, kopač rude, dober
9. Strojnik Silvo, kopač rude, dober
10. Šumah Ferdo, kopač rude, zadosten
11. Zag Jože, kopač rude, dober

IZPITI V JESENSKEM ROKU ŠOLSKEGA LETA 1970/71

Razredni popravni izpiti

1. Jerše Vlado, 1. r., kopač rude, zadosten
2. Kodrič Rudolf, 1. r., kopač rude, zadosten
4. Šumah Ferdo, 1. r., kopač rude, zadosten
5. Gregor Rado, 3. r., kopač rude, zadosten
6. Krebel Milan, 3. r., kopač rude, zadosten
7. Strgar Vincenc, 3. r., kopač rude, se ni prijavil k izpitu
8. Steharnik Beno, 3. r., kopač rude, zadosten

Popravni izpiti pri zaključnem izpitu

1. Proje Maks, plemenitelj rude, dober
2. Pšeničnik Stanko, kopač rude, dober

Zaključni izpit

1. Gregor Rado, kopač rude, dober
2. Krebel Milan, kopač rude, dober
3. Steharnik Beno, kopač rude, zadosten

Prevaljsko — mežiški Tugomer

Foto: R. Vončina

Delovni človek gre po določenih letih v pokoj. Slovo od delovnega mesta, od delovnih tovarišev in še majhna slovesnost s prijatelji, pa se znajde med upokojeni. Mogoče je prav, da ob robu takšnih dogodkov zapišemo nekaj vrstic na tako pot našemu soferju Karlu Kosu — Korlu. Mislim, da ga sodelavci dobro poznajo pa tudi njegov zeleno sivi avto znamke pionir, s katerim je bil dan in noč na ravninskih cestah, ko je največkrat prevažal tople obroke hrane iz Doma železarjev v železarniške obrate. Noči so mu bile dnevi in spanje je jemal tako rekoč na obroke kakor bolnik zdravilo. Marsikatero hudo bardo je moral sprejeti na račun dotrajanega pločevinastega konja in marsikdaj je moral biti na odprti cesti tudi mehanik, kadar mu je avto odrekel poslušnost. Vse to trdo delo ga ni zlomilo, čeprav se mu je zdravje večkrat skujalo. Vsi, ki smo bili vezani na njegove delovne usluge v železarni, mu ob upokojitvi želimo še vrsto let mirnega življenja.

Foto: F. Kamnik

Marinič, za razsvetljavo je skrbel Franc Rubin, šepetalka je bila Milena Podhošnik.

Četrtek gledališki večer v Mežici so nam pripravili gledališki amaterji iz Hotinje vasi pri Ptujju. Komedijo Pera Budaka KLOBČIČ (ki je Mežičanom že poznana po uprizoritvi domače skupine) so nam predstavili v svoji verziji. Režiser se je odločil za drzen, zato pa zelo učinkovit poskus. Komedijo je prestavil v Hotinjo vas, v hotinjski dialekt in vanjo vključil probleme sodobnega človeka iz teh območij (uhajanje v tujino, marke idr.).

Komedijo je tako aktualiziral, igralce pa popolnoma sprostil, saj so lahko igrali sami sebe. Pravo sprostitev je ta predstava prinesla tudi mežiškemu občinstvu, ki je do zadnjega kotička napolnilo dvorano. Ovacije smeha so se razlegale po dvorani ves čas trajanja predstave. Predstavo je ugodno ocenila tudi strokovna kritika, čeprav ji je očitala nekatere nedoslednosti in manjšo izkušnost nekaterih igralcev. Režijsko in scensko je predstavo pripravil Franc Klasinc. Pri realizaciji predstave so uspešno sodelovali: Greta Kristanova, Ida Bračková, Jože Kristan, Branko Plakolm, Ivanka Cvetkova, Marjana Furhova, Danilo Vodušek, Angelca Špendlova, Ljubo Šnuderl, Franc Doberšek, Mirko Grajfoner, Irena Gmajner, Ivan Kopše in Jožica Vrsec.

Petkov gledališki večer je pripadel Ravnam. Amatersko gledališče Slava Klavora iz Maribora nam je predstavila znano gledališko delo Bertolta Brechta BERAŠKA OPERA. To delo, ki spada v svetovni gledališki literaturi med najtežje izvedljiva dela, je zahtevalo ogromno truda od realizatorjev Slave Klavore, čeprav ima skupina že velike gledališke izkušnje.

Predstava, zgrajena v zelo zanimivem režijskem konceptu, je osvojila občinstvo in doživela zelo lep uspeh, le pevski del predstave je zaradi premale uvežbanosti včasih malo zmotil. Strokovna kritika je predstavo (razen nekaterih pomanjkljivosti, ki izhajajo iz stiske s časom) zelo ugodno ocenila in ji dala priznanje za pogum, ki je skupino moral spremljati, da je to veliko delo lahko oživila na odru. Skupina je uporabila originalno glasbo Kurta Weilla. Režijsko je predstavo pripravil Janez Karlin, lektor je bil Bruno Hartman, dramaturško vodstvo je bilo v rokah Marjana Beline; sceno je zasnoval Saša Kump, kostume pa Marija Kobijeva. Maskiral je Zoran Lemojič.

Izmed vigranega igralskega ansambla naj na prvem mestu omenim odlične kreacije Vere Videčnikove, Miloša Skrgeta, Jožeta Protnerja, Milade Koležičeve in Alenke Povlovičeve.

V ostalih vlogah so uspešno sodelovali: Kristijan Sande, Zdenka Tkalcéva, Liljana Krčeličeva, Zdenka Šarčeva, Majda Dvoršakova, Zora Aberšek, Milan Marin, Teodor Lorenčič, Tone Rumpf, Vlado Novak, Ivan Damiš, Borut Pečar, Andrej Strgarin, Zvonko Zinrajh. Sodelovali so še: Boris Roškar, Zdravko Pavšič, Melanija Mohorko in Zmago Korošak.

Naši gostje iz zamejstva, gledališka skupina farne mladine iz Pliberka, so se nam predstavili v soboto, 15. aprila, popoldne v Mežici. Pri nabito polni dvorani so zaigrali francosko komedijo Vojmila Rabadana KADAR SE ŽENSKI JEZIK NE SUČE.

Skupina, ki deluje pod največkrat nemogočimi pogoji in ima tudi bistveno drugačno poslanstvo kot naše skupine, nas je presenetila s sočnim in razmeroma lepim

jezikom, ki bi bil včasih lahko za zgled našim igralcem. Predstavo je občinstvo navdušeno sprejelo.

V razgovoru s strokovno kritiko je skupina dobila priznanje za pogum pri izboru teksta, za jezikovno skrb in pravilno usmerjenost v skupini. Pogovorili smo se tudi o strokovni in moralni pomoči, ki jo matična domovina lahko nudi gledališkim prizadevanjem skupin v zamejstvu.

Predstavo je režirala Anita Hudlova, nastopili pa so: Jožko Hudl, Feliks Buchwald, Nežka Opetnik, Milka Buchwald, Valter Juvan in Franc Knežnik. Za oder je skrbel Alojz Mesner, šepetala je Jožica Weiss.

Zaključni večer srečanja je pripadel domači gledališki skupini z Raven na Koroškem. V režiji Silve Breznikove so uprizorili groteskno komedijo Josepha Kesselringa ARZENIK IN STARE ČIPKE.

Predstavo, ki je dosegla visok amaterski nivo, je ravensko občinstvo (ki je sicer rado zadržano) sprejelo z navdušenjem. Priznanje ravnenskim gledališčnikom je izrekla tudi strokovna kritika. Želela bi si le še poglobitev grozljivega elementa, ki bi predstavo samo še obogatil.

Od igralskih stvaritev naj na prvem mestu omenim odlični, nepozabni kreaciji Angelce Močnikove in Milke Cesarjeve v vlogah obeh sester. Svoj prispevek k uspešni uprizoritvi so dali še: Ivica Močnikova, Karel Vugrinec, Bine Bevc, Rudi Krenker, Friderik Angeli, Ludvik Kordež, Andrej Vute, Milan Jeras in Peter Šetina.

Pri realizaciji predstave so sodelovali še: Ruža Boršnikova, Barbka Pogorevčnikova, Jožko Fras, Edvard Novinšek, Ivan Vocovnik in Edi Mauhler.

Ko je padla zavesa te pomembne in lepe prireditve, je poleg predstavnika kulturne skupnosti spregovoril še predsednik združenja gledaliških skupin Slovenije tov. Janez Karlin. Poudaril je pomen te kulturne manifestacije in izrekel vse priznanje ter zahvalo prizadevnim organizatorjem, ki so brezhibno izvedli vse naloge, ki jih zahteva taka prireditve — v resnično zadovoljstvo vseh, ki so na prireditvi nastopali, kakor tudi tistih, ki so v njej sodelovali kot strokovnjaki, sodelavci in gostje.

V okviru srečanj je potekal tudi delovni del. Vsako popoldne so se skupine srečavale s strokovnjaki — režiserji in se z njimi pogovarjale o uprizoritvah prejšnjega dne in o problemih gledališkega amaterizma. Ti razgovori imajo predvsem vzgojni pomen in predstavljajo neposredno strokovno pomoč skupinam, saj strokovna razčlemba dosežka in razgovor o njem najboljše in najučinkovitejše potrdita pravilno usmerjenost skupine in sta najboljše napotilo za njeno nadaljnje delo.

V okviru srečanja je podpredsednik SO Ravne prof. Tone Golčer priredil sprejem za vse sodelavce in goste srečanja, režiserje in vodje skupin ter za vse organizatorje prireditve. Tudi to srečanje je bilo navdse prisrčno in je dajalo možnost vestranske izmenjave in seznanitve z uspehi in problemi amaterske gledališke kulture na našem območju.

Ne nazadnje je treba omeniti še izredno pozornost, ki so jo bile od gostiteljev deležne gostujoče skupine. Od prisrčnih sprejemov, ki so jih vsaki skupini pripravila društva, kjer so skupine gostovale, prek

Jernej Krof

Moje življenje in delovna doba

Dvajset let je že minilo od takrat, ko je Jernej Krof, preprosti delavec ravske železarne, objavil v Koroškem fužinarju svoje prve pesmi. Nikoli ni priobčil venčka pesmi ali kakršnekoli, iz posameznih pesmi sestavljene celote, ki bi močneje opozorila nanj. Prav tako ni imel večjih ambicij, da bi svoje pesmi objavljali še kje drugje. Tako so njegove pesmice razmetane po mnogih letnikih Koroškega fužinarja, pa se še ni kak slavist domislil, da bi povedal kaj strokovnega o tem tistem bukovniku, originalnem toliko bolj, ker se metrike še iz knjig sam ni učil, kje šele, da bi kot Blaž Mavrel z nahrbtnikom hodil po knjige v študijsko knjižnico.

Velika večina njegovih pesmi je priložnostnih, velikokrat rima zapoje trdo, ker je narejena bolj na silo, a tu in tam mu je nelahko življenje vendarle narekovalo tudi osebno izpoved, takrat pa je močnejši. Značilno za Krofa je, da silno težko napiše kaj v prozni, nevezani obliki; vse se mu baje kar samo rima.

Objavljamo kratek življenjepis, kakor ga je sestavil sam, nato pa nekaj pesmic, ki niso sicer noben izbor, kažejo pa vseeno Krofov bukovniški razpon od žalostnega do hudomušnega.

Marjan Kolar

Rojen sem na Lokovici 20. avgusta 1909 v tedanji občini Libuče; sin Jurija (st.) Krofa in Barbare, roj. Danijel iz Borovja pri Pliberku.

Moj oče je bil pesnik, dokler je rabil pesnik. Jaz njegove sem prebiral, sam pomalem jih študiral. A ko že 16 let sem bil star, že dobil sem pravi dar, to je talent.

Pesmi sem pisal v drobne zvezke in na lističe, ker mi je vedno papirja manjkalo. Tudi tega se spominjam, da sem jih nekaj izgubil zaradi tolikokratnega vandranja.

Moje pesmi so časi resni, moja zabava, ko ni še pila se kava.

Zdoma sem bil toliko časa, kar sem opravljal službo kurirja, stanoval pa sem še pri svojih starših. Bil sem nekadilec in vodopivec, to je abstinent deset let.

spominskih daril, cvetja, spremljanja skupine ves čas bivanja in družabnega večera — je predstavljalo vse to za skupine eno samo doživetje, eno samo veliko nagrado za njihov trud, eno samo ohrabritev za nadaljnje delo.

Linhartov izrek »EDEN DRUGMU OGENJ DAJMO« je na tem srečanju resnično zaživel. Zaživel pa je tudi v nas, ki smo pripravljali in vodili to prireditve, vlil nam je novih moči in nove vere v nekaj lepega, za kar je vredno žrtvovati prosti čas.

Hvaležni smo področnemu odboru združenja gledaliških skupin Slovenije, da nam je zaupal organizacijo te lepe in pomembne prireditve. Doživeli smo nekaj lepih gledaliških večerov, videli nekaj izvrstnih igralskih stvaritev, občudovali zavzetost občinstva, ki je do zadnjega kotička napolnilo dvorane na vseh predstavah in kreativno sodelovalo z izvajalci.

Kulturni dogodek je bil to in o nečem nas je prepričal. Imamo še dovolj izvajalcev kulture, pa tudi dovolj odjemalcev, treba je le približati ene drugim.

Vili Strel

Prav v tem času sem bil pri bratu Juriju v službi, ker je že on gospodaril. Nato pa sem šel k drugemu kmetu, kjer sem ostal osem let. Lahko bi igral na karte v prostih dneh, pa se še nisem mogel posloviti od svojih pesmic.

Pa sem šel spet s trebihom za kruhom za eno leto k Dobrovniku. Vendar sem bil zelo nesrečen: dobil sem kilo — na levo in desno, postalo je zame že resno. Po prvi operaciji sem prehitro spet začel delati, pa se mi je ponovila, in tako se je ponavljalo do šestih operacij.

Da pa vse opišem, opomnim še vmesno službo pri Hvaliju na Prevaljah dva meseca in štirinajst dni, nakar smo se vsi selili na Prežihov vrh. Tam smo pač mislili, da smo srečni, pa ni bilo tako. Ko bi bil dal Prežihov Voranc takrat celo posestvo v zadruho, bi bilo za mene, mogoče za Andreja Lorencija tudi boljše, ker bi bili vsi zavarovani, tako pa je bilo ravno to pomanjkljivo.

Ob Vorančevi smrti je baje zakon izšel, da bi moral že biti zavarovan, pa kaj, ko jaz izvedel nisem tega, pa sem delal tako v en dan, čeprav za denar, a vendar zaman. Tako so mi šla v izgubo tri leta in sedem mesecev.

16. septembra 1953 sem dobil službo v železarni Ravne, v livarni. Tu sem delal do novembra 1956, ko sem spet dobil kilo. Bila je zadržana, operacija pa zelo nevarna.

Ko sem ozdravel, me niso pustili več na staro delovno mesto in sem bil dodeljen v laboratorij za vrtilca prob. Po desetih letih sem bil premeščen k mlinom in plinom. Jemal sem probe od ferolegur, apna in premoga.

Mlel, tolkel in zbijal,
nosil probe in zlagal
in trud svoj v dobro nalagal.

Za konec še dodam:
občinske službe 5 let,
kmečke službe, priznane 16 let, 8 mesecev,

kmečke službe, nepriznane 3 leta in 7 mesecev,
v tovarni 17 let in 6 mesecev,
benificirana doba 7 mesecev.
Skupaj to znese 43 let in 4 mesece,
manj 3 leta in 7 mesecev,
ostane 39 let in 7 mesecev priznane delovne dobe.

Zdaj naj mene kdo še vpraša,
kaj pač res si preje bil.
Ta opis naj z vsem soglaša,
saj ničesar nisem skril.

Jernej Krof

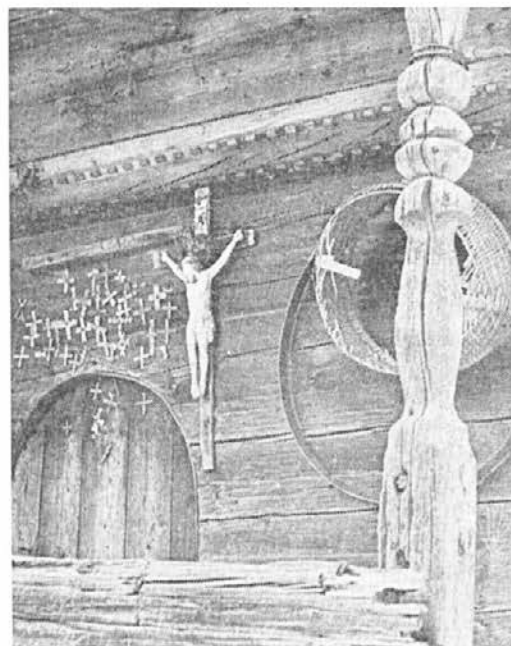
SESTRICI V SPOMIN

Rožice pustila je
ter šla na novi dom,
me z mamico pustila je,
pežabil je ne bom.

Jernej Krof

BRAZDA

Brazda na polju se mi obrača,
opravljam jaz delo vesel'ga orača.
Če brazde zravnane so v redu vse,
so lepe kot pesmic kitice.

Detajl z Železnikove kašte

Jernej Krof

RUMENI LIST

Rumeni list — kaj to pomeni?
Jaz, »egoist« po vsaki ceni?
Naj vpraša me še kdo kedaj,
kaj s tem si mislim zdaj.

Življenje mi je brez načrta,
kakor odtrgana sem trta,
a vendar hočem še živeti
ter na svetu srečo imeti.

Dotlej še bodo dnevi živi,
dokler še niso lasje sivi.
Porabiti še hočem čas,
dokler ne padem na obraz.

In ko postal rumen bom list,
postal bom večji »egoist« —
rakev vsaj iz šestih desk,
a ni potreben blesk.

Raznelo sveto gor pobito,
naj ljudem bo to očito,
v kar sem zmeraj veroval
ter Bogu čast dajal.

Znamenje dajte mi na čelo,
dajal sem ga življenje celo,
Dajte mi ga v slovo
z blagoslovljeno vodo.

Jernej Krof

LEPOTIČJE

Kaj pomaga lepotičje,
kaj so kože ti lisičje,
kaj pomaga ti preproga,
če je srce kot maroga!

POPRAVEK

V članku prof. Luke Kramolca »Koroški bukovniki in vižarji« (Koroški fužinar 1/1972, str. 12—14) opozarja avtor na naslednje popravke in dodatke:

vstaviti za »odpornosti so«: France Kotnik, Naši bukovniki, pesniki in pevci. Narodopisje Slovencev, II. del, str. 86—88.

Zamenjati besedo »kantata« za »oratorij« (Drabosnjak). Vstaviti za »Leder — Lesičjak«: umrl 1908 ravnotam.

Zamenjati Bajnk za: Bajuk (Hartman) dvakrat.

Vstaviti za »poljubček« je (Mavrel).

V članku »Koroški bukovniki, vižarji in pesniki« istega pisca (Koroški fužinar 2/1972, str. 30—33) je treba zamenjati »Bujnik« za Bajuk, organizatorsko pa za organistovsko.

Zaključili smo prvo koncertno sezono

Mnogokrat smo pevci med seboj premlevali in tuhtali, kje je v naši bližnji okolici še kak fant ali mož, ki bi imel glas in voljo za petje in delo. Običajno je najhujše takega človeka najprej prepričati, da pride, po nekaj vajah pa je led že prebit, dokler s časom ne postane zavzet pristaš zbor. Na ta način smo v dveh ali treh mesecih uspeli prekoračiti število dvajset. Ob tem smo že lahko upali, da bomo ljudem v naši dolini predstavili nov zbor. Na podlagi utemeljitve, ki smo jo zapisali tudi v našo koncertno knjižico, smo si izbrali ime, ki smo ga potrdili na večer na proslavi dneva JLA 1. 1971 in se krstili za moški pevski zbor VRES. Hkrati smo sprejeli okvirni program za sezono, ki je bila pred nami. Najvažnejša naloga je bila samostojen koncert. Negotovost, ki je v začetku vladala med večino pevcev, se je z nadaljnjim delom vedno bolj izgubljala, rastla pa je zagrizenost v delo. Za večino pevcev bo to prvi samostojni nastop, pa je dvom trajal nekoliko več časa. Z resnim delom in zagnanostjo pa smo uspeli uresničiti to, kar smo prej samo upali. Izvoljeni odbor se je odločil, da za zbor priskrbi kroje, pa še za izdajo skromne koncertne knjižice. Največji problem je bila materialna stran izvršitve te naloge. Razumevanje kolektivov delovnih in družbenih organizacij in samoprispevek pevcev zbora nam je omogočilo izpolnitev tudi te naloge. Vsem, ki so nam prispevali denar, se tudi tokrat iskreno zahvaljujemo. Razmeroma bogati letošnji sezoni pri nas na kulturnem področju smo tako uspeli tudi mi prispevati svoj del. S celovečernim programom smo dvakrat nastopili na Prevaljah, obakrat pred polno dvorano, enkrat na Ravnah, kjer smo želeli hkrati izkazati hvaležnost do železarne in njenega sindikata, ki sta nam v največji meri omogočila uspešno delo. Sindikatu smo podarili vstopnice za vse člane odborov. Gostovali pa smo še v

Žerjavu, v Ljubnem, podarili lep koncertni večer bolnikom v bolnišnici Slovenj Gradec, za zaključek pa smo bili še v Šmihelu v Avstriji. Vsakokrat so poslušalci hvaležno spremljali naš program in njihovo navdušenje je bilo za nas pevce največja nagrada. Nagrada za 105 pevskih vaj, štiri ure na teden intenzivnega dela, za skrbi, vzpodbujanja in potrditev, da smo program dobro izbrali. Narodna pesem je še vedno močno zakoreninjena med ljudmi in radi jo poslušajo. Njej tudi želimo ostati zvesti, predvsem pa koroški narodni pesmi. S tem pa ne zanikamo, da v naslednjih sezonah ne bi vpletili v program tudi zahtevnejše, umetne pesmi. Upamo, da bomo tudi naprej lahko tako uspešno nadaljevali naše delo in med kolektivi še naleteli na tako razumevanje.

Za naslednjo sezono že pripravljamo nov program. Jeseni bomo gostovali še v nekaterih krajih pri nas, povabljeni pa smo še onstran meje. 15. oktobra bomo imeli združen koncert s pliberškim moškim pevskim zborom, ki ga vodi Foltej Hartman, pripravljamo pa koncerte v Globasnici, Železni Kapli, morda pa še v Št. Jakobu v Rožu.

Še vedno želimo pritegniti nekaj novih pevcev, zato vabimo vse ljubitelje petja, da se vključijo v naš mladi zbor. Oglasijo naj se prvi teden v septembru na naših vajah, ko bomo zopet vsak ponedeljek in petek zvečer vadili na osnovni šoli na Prevaljah.

R. J.

ZDRUŽEN KONCERT ZBORA FUŽINAR IN OKTETA TRO NA PREVALJAH

Na Prevaljah sta se 2. junija 1972 predstavila občinstvu zbor FUŽINAR z Raven na Koroškem pod vodstvom Viktorja KRIVCA in OKTET TRO s Prevalj, čigar umetniški vodja je Monika PLESTENJAK. Nastopajoča sta izmenično zapela po pet

oziroma štiri pesmi v vsakem delu koncerta, oba dela pa je povezal ansambel Veseli Korošci s poskočnimi ritmi v strnjen celovečerni program.

OKTET TRO s Prevalj je domačemu občinstvu že poznan, saj je v lanskem letu imel celo samostojen koncert (interno za sodelavce), v letošnjem letu pa smo ga prvič javno slišali na reviji pevskih zborov Od Pliberka do Traberka. Ta nastop okteta na združenem koncertu naj bi prikazal delo okteta v letošnji sezoni. Izbira programa kaže, da so pevci zvesti koroški narodni pesmi, saj je bilo od osmih zapetih pesmi kar šest koroških narodnih. In prav je tako. Dinamično so bile pesmi kar dobro postavljene, šibkejša točka je bila tokrat intonacija. Sicer pa se zavedamo, pevci in zborovodje, da nam vsem manjka osnova pevske izobrazbe in da je za vse nas važnejše danes dejstvo: da nas je veliko, ki hočemo peti in se dokopati do osnovne pevske izobrazbe, da bi čimboljše in lepše zapeli. — To pa je vsekakor za mlada vokalna telesa važnejše kot pa kritične pripombe na račun kvalitete petja.

Med temi, ki želijo jutri lepše zapeti, kot so včeraj, in ki se trudijo, da bi to dosegli, je tudi OKTET TRO. Vsi zborovodje in pevci se zavedamo, da ne znamo v zboru enotno zapeti A-E-I-O-U, da nam akord ne zazveni čisto, enotno in lepo obarvano, zato se vsi trudimo, da bi to čimprej dosegli. Glasovna izobrazba je temelj, na katerem lahko pevovodja gradi. Do tega pa vodi samo ena pot: vaje in spretna, trda roka zborovodje. Brez volje pevcev pa seveda ni ničesar.

OKTET TRO ima voljne pevce in dobro roko umetniškega vodje. Vsi se zavedajo, kaj je treba še storiti, zato pridno vadijo in popravljajo, da bo prihodnja pesem še lepše zapeta. Hvaležni moramo biti pevcem in vodji za trud, ki pa ga ne vlagajo zaman.

Zbor FUŽINAR, ki deluje pri DU Ravne na Koroškem, je pod vodstvom zborovodje Viktorja Krivca na Prevaljah še bolj ubrano in dinamično pestreje zapel kot pa na svojem prvem letnem koncertu na Ravnah. Med obema nastopoma je bilo seveda nekaj vaj in koncertov, vse to pa je pevcem in zborovodji pripomoglo, da so na Prevaljah stopili na kvalitetnejšo višjo stopnico.

Spretna roka zborovodja in njegova prizadevnost vodita zbor po poti kvalitetne rasti. Pevci in poslušalci, ki spremljamo delo zbora, smo lahko zborovodji za trud samo hvaležni.

J. K.

Pevski zbor »Vres«

Foto: F. Kamnik

Društvo rokodelskih pomočnikov v Guštanju

Guštanjski rokodelci so že leta 1925 imeli svoje približno 10-člansko pevsko društvo. Kljub neugodnemu delovnemu času, saj so dnevno delali po 12 do 14 ur, so le našli toliko časa, da so imeli redne pevske vaje. Nastopili so po desetkrat na leto, in to ne le v Guštanju, temveč tudi v sosednjih krajih. Obvezno pa so nastopili vsako leto 19. marca, ko so obhajali svoj obrtniški praznik sv. Jožefa v dravograjski cerkvi. Pevce je vadil šolski upravitelj Janko Gačnik.

Guštanjski rokodelski pomočniki I. 1927. Ležita od leve p. desni: Franc Tisnikar, Josip Legner. Sedijo: Alojz Razpet, Rudolf Slivnik, Josip Šater, Robert Jamšek, Mirko Gostenčnik, Vili Skonšek, Pavel Petek. Stojijo I. vrsta: Janko Grašič, Rudolf Močnik, Anton Ivartnik, Josip Pongrac, Josip Smid, Maks Žager, Edvard Perkljč, Franc Milovnik, Franc Voh, Ernst Kragelnik. Stojijo II. vrsta: neznan, Viktor Novšek, neznan, neznan, Franc Čegovnik, Josip Gostenčnik, Viktor Krevh, Ivan Jelen. Stojijo zadaj: Franc Vravnik, Filip Podojsteršek, Maks Saletl, Franc Skrbinišek

Leta 1927 so ustanovili društvo rokodelskih pomočnikov. Prvi predsednik je bil Robert Jamšek. V tem času so ustanovili tudi dramski odsek, ki ga je vodil Jože Šater. Ta je bil tudi tajnik društva. Dramska sekcija je imela vsako leto po tri javne nastope doma in v bližnji okolici. Pri teh nastopih so sodelovali tudi pevci. Prvi predsednik je opravljal svoje delo do leta 1929, nakar pa je bil do leta 1933 predsednik Franc Gradišnik. Zadnji predsednik je bil Franjo Poropat, in sicer do leta 1935.

V tem letu se je društvo razšlo, ravno tako njegove sekcije. Glavni vzrok je bil ta, da jim ni uspelo preiti na 8-urni delavnik, kar so želeli in zahtevali. Pri teh naporih jim je celo Lovro Kuhar pomagal, vendar brez uspeha. Celo zagovarjati so se morali zaradi tega pri obrtni zadrugi na Prevaljah.

Vzelo jim je voljo do dela, kljub temu da so bili uspehi že vidni. Tako je prenehalo delo aktivnega in koristnega društva v Guštanju. E. W.

lavnice, vendar samo do decembra 1916. leta.

Vojno letalstvo je bilo tedaj še v povojnih, kljub temu pa je imel veliko željo, da bi postal vojni pilot. Vpisal se je v šestmesečno pilotsko šolo. Izpit za pilota izvidnika je sredi leta 1917 opravil na dvosedežnem letalu tipa branibor, ki je imel še platnena krila. Po opravljenem izpitu so ga poslali na rusko fronto na liniji Lvov—Černovice kot letalca izvidnika. Tu je imel lepo življenje, saj nasprotnik na tem odseku ni imel letal, niti niso na avstrijska z zemlje streljali. Sami pa so bili oboroženi samo s pištolami in bombami. Vendar na tem delu fronte ni ostal dolgo, ampak so ga premestili v III. korpus letalskega oddelka, ki se je nahajal v Primolanu v Južni Tirolski.

Tu pa za letalca izvidnika ni bilo več tako enostavno kot prej. Bilo so prave zračne bitke z italijanskimi, angleškimi in francoskimi letalci, ki so hoteli uničiti čimveč nemških letal. Na tem odseku niso več leteli na braniborih, katere so uporabljali samo za šolanje pilotov, temveč na bolj modernih in hitrejših junkerskih. Sam nikoli ni bil napaden, niti ni posegel v kakšno borbo. Ponesrečil pa se je ob pristajanju, ko je zgrešil zaradi močne megle hangar, tako da je pristal z letalom v krošnji drevesa. Imel je srečo, da je ostal pri življenju, saj je bilo letalo popolnoma razbito, sam pa je dobil hude poškodbe na glavi in roki. Ravno tako je bil poškodovan njegov sopotnik. Vse skupaj pa je obviselo v krošnji drevesa, tako da so jih le s težavo nezavestne sneli. Prepeljan je bil v vojaško bolnišnico v Znojmo na Češkem, kjer se je zdravil približno šest mesecev. Ko je ozdravel, so ga premestili kot pilota izvidnika v Beljak, kjer je tudi dočkal konec vojne. Vsega skupaj ima približno 600 ur letenja. Tu je po končani vojni prevzel vojaško delavnico ter jo vodil do leta 1924. Vrnil se je v Guštanj, kjer je odprl ključavničarsko delavnico ter imel obrt 40 let. Upokojil se je leta 1967. Še pred dvema letoma, v starosti 73 let, je s pomočjo instruktora pilotiral slovenjgraško letalo nad Ravnami. E. W.

Najstarejši letalec na Ravnah

Med še živeče letalce lahko prištevamo Viktorja Ulca z Raven. Rodil se je februarja 1897 v Kotljah kot sin Marije Ulc. Oče pa mu je bil bivši guštanjski pismonoša Anton Čadež. Osnovno šolo je obiskoval v Guštanju, za ključavničarja pa se je skupaj z elektrikerskim mojstrom Plešnikom učil pri Jožetu Krausu v Slovenj Gradcu. Leta 1914 se je kot 17-letni mladenič učil te obrti. Do septembra 1915 je bil zaposlen v Železarni Ravne. Ker pa je tedaj že divjala prva svetovna vojna, so ga poklicali na 14-dnevne vaje k mladim strelcem v Maribor. Od tu so ga premestili kot instruktora k motoriziranemu oddelku na Dunaj. Dobil je približno 25 vojakov, ki jih je imel v ključavničarski delavnici. Na tem delovnem mestu je potem ostal do avgusta 1916. leta. Na lastno željo se je začel pripravljati, da bi opravil šoferski izpit. Tega je tudi položil septembra 1916 na Dunaju. Tedaj je poleg vojaškega izpita položil tudi civilni šoferski izpit. Po opravljenem izpitu je dobil šestsežni osebni avtomobil daimler-benz. To vozilo, ki je imelo 75 KS, je razvilo brzino do 60 km na uro. Postal je tudi šef avtomehanične de-

Viktor Ulec

KOROŠKI ALPINISTIČNI ODSEK NA GRÖNLAND

Po večletnih pripravah in bogatih izkušnjah (Centralne Alpe, Visoke Ture, Pireneji, Ararat, Trolltind na Norveškem) se je Koroški alpinistični odsek formiral v močan in homogen kolektiv ter prekalil svoje člane do tolike mere, da bo v naslednjem letu (1973) organiziral odpravo na Grönland. To bi bila največja in najbolj širokopotezna odprava, kakršna je kdajkoli krenila iz našega kota.

Cilji odprave bodo še neosvojeni dva- in tritisočaki v tej deželi večnega ledu in polarnega dneva. Grönland je v notranjosti še zelo neraziskano in divje območje in zato nudi ogromne možnosti raziskovanja neznanega. Vsaka ekspedicija, katerih je bilo doslej bolj malo (slovenska še nobena), zato doživi ob uspehu precejšen odmev v svetovni alpinistični javnosti.

Odprava KAO bi predvidoma krenila na pot v drugi polovici junija in se vrnila v

Ali se telesni kulturi res obetajo boljši časi

Letošnji poletni julij (z gromom, strelami in nevihtami) ni bil prav nič dopustniški za telesnovzgojne funkcionarje in privrženca telesne vzgoje in športa, saj se je prav v tem mesecu obravnavala zelo važna stvar za nadaljnji razvoj telesne kulture in športa v SR Sloveniji. V javno razpravo smo dobili tudi pri nas na Koroškem osnutke zakona o telesnokulturnih skupnostih in o sredstvih za financiranje telesnokulturne dejavnosti v naši republiki. Prav je, da malo več napišemo, kaj sploh z obema zakonoma želimo doseči in kaj ta dva zakona (seveda če bosta sprejeta) pomenita za telesnokulturno dejavnost.

Že 4. oktobra 1971 je prosvetno-kulturni zbor skupščine SR Slovenije, republiški zbor pa 19. oktobra obravnaval predlog IS skupščine SR Slovenije, naj bi skupščina izdala zakon o telesnokulturnih skupnostih in zakon o financiranju telesne kulture. Zanimivo in pohvalno je, da sta oba zbora predlog za izdajo zakona sprejela s pripombo, da mora IS pripraviti oba osnutka.

Predlagani osnutek zakona o telesnokulturnih skupnostih v SR Sloveniji temelji na stališčih, ki so bila glede njihove bistvene vsebine ter načel sprejeta v skupščini SR Slovenije ob obravnavi predloga za izdajo zakona in njegove utemeljitve.

Kot načela, na katerih naj temelji zakon, so bila poudarjena predvsem: načelo samoupravljanja in samoupravnega združevanja na področju telesne kulture, programiranja in družbenega dogovarjanja ter zagotovitve zadostnih in relativno stabilnih finančnih sredstev za financiranje telesnokulturne dejavnosti na podlagi sprejetega programa občinskih in republiške telesnokulturne skupnosti. Predlagani zakon naj bi utrdil vlogo in pomen telesne kulture in med drugim vzpodbudil povezovalje tega področja z drugimi področji družbenega življenja. To je predvsem važ-

začetku avgusta. Sestavljalo jo bo osem alpinistov in zdravnik.

Predvideni stroški odprave bodo:

nabava opreme in dovoljenj	25.000 din
prevoz članov in opreme	40.000 din
hrana in sanitetni material	5.000 din

Skupni stroški ca. 70.000 din

Del stroškov bo odsek pokrila iz svojih rednih dotacij in iz prispevkov članov. Približno 60 odst. stroškov pa bo skušal dobiti od raznih podjetij oz. organizacij kot akontacijo za reklamo ter od predvidenega pokrovitelja odprave. Poleg tega se bodo udeleženci odprave oglasili z razglednico iz baznega tabora vsakemu posamezniku, ki bo na žiro račun odprave nakazal 20 din.

Zato se KAO priporoča vsem podjetjem, organizacijam in posameznikom, da po svojih močeh pomagajo odpravi, ki bo s svojo uspešnostjo za vedno ponesla ime Koroške na zaledeneli Grönland.

Pripravljali odbor odprave

no, saj smo do sedaj telesnovzgojni funkcionarji vedno sami sebe prepričevali, kako je telesna kultura zdrava in potrebna, v večini primerov skrbeli za strokovno vzgojo in se še pehali za dodatnimi in prepotrebnimi finančnimi sredstvi, kot da je ta telesna vzgoja nekaj povsem našega in da smo za njen razvoj odgovorni samo mi. Res je treba priznati, da so družbeno-politične organizacije v naši občini in tudi občinska skupščina bili vedno pripravljeni pomagati, da imamo pri nas na Koroškem delovne kolektive, brez katerih pomoči si športa in telesne vzgoje sploh ne moremo zamisliti, res pa je tudi, da še veliko činiteljev stoji povsem ob strani in tudi to je res, da veliko ljudi misli, da je telesna kultura zaradi funkcionarjev, ki jih za svojo agilnost večkrat tudi »dobijo po glavi« in je torej splošna ugotovitev ali bolje rečeno v bodoče zakonsko določilo o skrbi za razvoj telesne kulture kot koristne narodne prvine več kot potrebno in nadvse koristno.

Seveda so bile že na prva osnutka tudi pripombe odbora za telesno kulturo prosvetno-kulturnega zbora, odbora za kulturo in prosveto republiškega zbora in odbora za proračun in finance republiškega zbora skupščine SR Slovenije kakor tudi zakonodajno-pravne komisije skupščine SR Slovenije. (To naštevamo zaradi tega, da se vidi, da je pri obeh osnutkih sodelovalo veliko inštitucij, poleg tega pa to izpričuje tudi resnost obravnave problema telesne kulture).

Republiški sekretariat za prosveto in kulturo je imenoval delovno skupino, ki je pripravila osnutek zakona. Ta skupina je bila sestavljena iz predstavnikov Zveze za telesno kulturo Slovenije, Planinske zveze, komiteja IS za telesno kulturo, republiškega sekretariata za prosveto in kulturo in seveda tudi drugih telesnokulturnih delavcev.

Osnutek zakona je v začetku marca 1972 obravnaval komite IS za telesno kulturo, ki je poleg nekaj sprememb sprejel tudi stališče, da je potrebno izdelati dva osnutka, in sicer:

— osnutek zakona o telesnokulturnih skupnostih in

— osnutek zakona o sredstvih za financiranje telesnokulturne dejavnosti.

Po pregledu obeh osnutkov v republiških organih smo ta osnutek prejeli tudi mi v javno razpravo.

Pri nas v naši občini se je začela pravzaprav že pred regionalnim posvetom, saj smo oba osnutka takoj razposlali vsem našim osnovnim organizacijam s prošnjo, da osnutka pregledajo in dajo morebitne pripombe. S to našo akcijo smo skoraj malo prehitevali, vendar pa nič zato in prav zaradi tega na drugi strani nihče ne more trditi, da se z obema osnutkoma ni mogel pravočasno seznaniti.

Regionalni posvet štirih občin koroške regije je bil na Ravnah 22. junija, vodil pa ga je predsednik Zveze za telesno kulturo Slovenije tov. Florjančič. Vsem nam je takrat obširno poročal o pomenu in vlo-

gi telesne kulture in pri tem poudaril, da ta vloga naglo narašča z vedno hitrejšim družbenim in gospodarskim razvojem. Zvedeli smo, da je telesnokulturna dejavnost vedno bolj potrebna in da pomeni današnjemu, predvsem pa jutrišnjemu človeku — ogroženemu od vseh deformacij in razvrednotenja njegovega okolja, strahovitega tempa sodobnega življenja, pomanjkanja gibanja in vsega tistega, kar prinaša s seboj moderno življenje — novo vrednoto. Tudi v uvodu k obema zakonoma beremo o pomembnosti telesne vzgoje in tudi to, da postaja telesna kultura ena od elementarnih potreb človekovega bistva in pomemben interes družbe, saj je eden bistvenih elementov, ki omogočajo v modernem, tehniziranem svetu človeku ohraniti njegovo psihofizično ravnotežje. Osnovne vrednote telesnokulturne dejavnosti pa se dopolnjujejo še z vrhunskimi dosežki, ki so izraz njene množične osnove in potrjevanje vitalnosti slovenskih športnikov v vedno hujši mednarodni konkurenci športnikov Evrope in vsega sveta.

Oblikovanje in uresničevanje koncepta razvoja telesnokulturne dejavnosti v SR Sloveniji je možno le:

1. če združimo nosilce telesnokulturne dejavnosti v samoupravne interesne skupnosti, ki bodo na podlagi družbenega dogovarjanja in samoupravnega sporazumevanja oblikovale in uresničevale dogovorjene programe;

2. če zagotovimo zadostna in stabilna sredstva za uresničevanje dogovorjenih programov.

Seveda bi lahko o razlogih za oblikovanje teh osnutkov napisali še več, povedali tudi to, da vsebina obeh osnutkov temelji tudi na ustavnih dopolnilih k ustavi SR Slovenije in da je predvsem osredotočena na doseg cilja, to je za čim večje vključevanje vseh občanov v telesnokulturne aktivnosti.

Osnutek zakona v splošnih določbah opredeljuje, kaj je telesna kultura in kdo so nosilci telesnokulturne dejavnosti, ki se združujejo v skupnosti. V telesnokulturno skupnost naj bi se združili vsi tisti organi in organizacije, ki so kakor koli odgovorni za stanje in razvoj telesne kulture. V Sloveniji bi organizacijsko prišlo do ustanovitve republiške telesnokulturne skupnosti in do občinskih, to je temeljnih telesnokulturnih skupnosti, dopušča pa se seveda tudi možnost, da se ustanovijo področne telesnokulturne skupnosti za več občin skupaj, če se občine o tem predhodno dogovorijo. Glavne naloge telesnokulturne skupnosti je vsebinsko mogoče razdeliti na tri področja:

— skrb za razvoj že obstoječe telesnokulturne dejavnosti,

— množično vključevanje občanov v telesnokulturne dejavnosti,

— zagotavljanje in delitev finančnih sredstev za telesnokulturne dejavnosti na svojem področju.

Seveda osnutka točno določata naloge republiške telesnokulturne skupnosti in naloge občinskih telesnokulturnih skupnosti. Ker pa smo o teh nalogah že več ali manj pisali, jih tu ne bi ponavljali, pač pa bi mogoče malo bolj podrobno obravnavali osnutek zakona o financiranju telesnokulturne dejavnosti, saj je to izredno pereče vprašanje.

Ta osnutek zakona določa, da bi za izvedbo programov telesnokulturnih skupnosti oddvojili 0,39 stopnje republiškega prispevka od osebnega dohodka iz delovnega razmerja. Ta sredstva, ki bi jih delili 0,28 za temeljne in 0,11 za republiško telesnokulturno skupnost, naj bi predstavljala minimum za uresničevanje programov telesnokulturne dejavnosti. To seveda ne pomeni, da bi za telesnokulturno dejavnost ta sredstva zadostovala, saj oba osnutka zakona, predvsem pa zakon o telesnokulturnih skupnostih v III. poglavju govori o dodatnih virih, kot so dotacije družbenopolitičnih skupnosti, sredstva, ki so določena s posebnimi predpisi, in druga sredstva za izvajanje posebnih nalog, kar pomeni, da so sredstva, ki bi se zbirala na podlagi zakona, le dodatna pomoč pri financiranju telesnokulturne dejavnosti, ki pa bi bila seveda točno odmerjena in stalna, kar je posebej potrebno poudariti.

V obrazložitvi k osnutku tega zakona beremo med drugim tudi naslednje: »Osnutek zakona o sredstvih za financiranje telesnokulturne dejavnosti dejansko predstavlja sedaj v samostojno celoto oddvojen del prejšnjega osnutka zakona o telesnokulturnih skupnostih in financiranju telesnokulturne dejavnosti. Po predlogu komiteja za telesno kulturo Izvršnega sveta skupščine SRS se je predlagatelj osnutka namreč odločil, da financiranje telesnokulturne dejavnosti uredi v posebnem zakonu, ker gre za materijo, ki se česče spreminja, kot pa to velja za sistemsko-organizacijski zakon, kakršen je zakon o telesnokulturnih skupnostih. Glede predloga za izdajo zakona in njegove obravnave velja torej tudi za ta osnutek zakona tisto, kar je povedano že v obrazložitvi osnutka zakona o telesnokulturnih skupnostih.«

V načinu financiranja telesne kulture gre za pomemben premik, ki je usklajen z ustavnimi amandmaji.

Že na regionalnem posvetu smo se domenili, da bo v naši občini nosilec javne razprave občinska konferenca SZDL. Nekaj dni po regionalnem posvetu sta se v Mežici na skupni seji sestala IO SZDL in sekretariat Občinske zveze za telesno kulturo in se domenila o vsem potrebnem pri organizaciji javnih razprav v Črni, Mežici, na Prevaljah in Ravnah. Pred razpravami v teh krajih se je sestala na skupni seji sekretariat s predsedstvom in predsedniki strokovnih odborov občinske zveze, kjer sta bila oba osnutka zakona dobro preštudirana in kjer so se že pojavile prve pripombe, ki smo jih kasneje uporabili tudi za izhodišče na javnih razpravah.

Kljub temu da smo v času letnih dopustov, smo lahko z udeležbo na javnih razpravah zadovoljni, saj se je v vseh štirih krajih te razprave udeležilo več kot 200 ljudi. Razumljivo je, da je bil interes telesnovzgojnih delavcev tu največji, ne gre pa zanemariti tudi dejstva, da so zlasti na Prevaljah bili zastopani tudi drugi činitelji družbenega in gospodarskega življenja v zelo velikem številu.

In kaj je prinesla javna razprava?

Povsod so si bili enotni v tem, da je že zadnji čas, da se vprašanje razvoja telesne kulture sistemsko uredi in z zakonom določi njen pomen in njena dejavnost. Prav tako so vsi udeleženci javne razprave pozdravili predlog o načrtnem financi-

Posvetovanje predstavnikov športnih društev koroških občin na Ravnah

Foto: F. Kamnik

ranju telesne vzgoje, vendar obenem takoj ugotovili, da predlagana stopnja ne zadostuje za vse potrebe telesne vzgoje in športa in da je zato potrebno poleg sredstev, z zakonom predvidenih za financiranje telesnokulturne dejavnosti, zadržati vse dosedanje vire. Še več. Pomemben poudarek je bil dan skrbi za 100-odst. izvrševanje družbenega dogovora o financiranju kulture in telesne kulture v naši občini z 0,8 odst. na zaposlenega v sklade za kulturo in telesno kulturo pri krajevnih skupnostih.

Ker z zakonom ni predvideno načrtno urejanje financiranja izgradnje novih in vzdrževanje starih telesnokulturnih objektov, je bilo na javni razpravi tudi poudarjeno, da je temu vprašanju potrebno posvetiti vso pozornost in predlagano, da se tudi to vprašanje zakonsko uredi. Do rešitve tega vprašanja pa si bo potrebno tudi na tem področju pomagati kot dosedaj.

Razpravljalci v Črni, Mežici, na Prevaljah in Ravnah so bili enotni tudi v tem, da je potrebno oba zakona sprejeti istočasno (mišljeno je namreč, da se zakon o telesnokulturnih skupnostih sprejme prej kot pa zakon o financiranju), in s tem seveda pokazali, da so le nekoliko nezaupljivi, kar pa je popolnoma upravičeno, če se samo spomnimo na vse obljube, resolucije, priporočila itd., ki so več ali manj ostala le na papirju. Ker zakon o financiranju določa stopnje (0,39 oz. 0,28 : 0,11) samo za leto 1973, je bila tudi na to dana pripomba, da je potrebno to stopnjo določiti za več let naprej in ne samo za eno leto.

Razprava je tudi pokazala, da smo pri nas mnenja, da s stopnjo 0,11 (to je približno 18 milijonov din) za republiko nismo zadovoljni, saj se nam zdi občutno previsoka v škodo temeljnem, torej občinskim telesnokulturnim skupnostim. Na vseh javnih razpravah je bila ta ugotovitev potrjena, točen predlog o drugi stopnji pa se je izoblikoval šele na končni razpravi oz. bolje povedano na razširjenem sestanku IO SZDL, kjer so sodelovali tudi predstavniki občinske zveze, ki so se o

tem vprašanju predhodno posvetovali tudi s predstavniki Jesenic, Kranja, Celja, Slovenj Gradca in Dravograda. Končno naše stališče je bilo, da naj bi republika dobila največ 0,07 odst. in bi potem delitveno razmerje bilo 0,32 za občinske telesnokulturne skupnosti in 0,07 za republiško telesnokulturno skupnost.

Vsi ti predlogi so bili tudi na seji IO SZDL potrjeni in posredovani naprej na republiški sekretariat za prosveto in kulturo kot stališča občine Ravne na Koroškem k osnutku zakona o telesnokulturnih skupnostih oz. financiranju telesne kulture.

Seveda na javni razpravi ni bilo omejeno le to, kar smo že napisali. Bila so izražena tudi druga stališča, ki že nekako pomagajo razreševati problematiko, ki bo nastopila v letošnji jeseni, ko bo potrebno tudi pri nas ustanoviti telesnokulturno skupnost. Razpravljalo se je o tej skupnosti, o dosedanjih organih za telesno kulturo in zapisati je potrebno, da je tu bilo dovolj realno poudarjeno, da pri nas ne kaže podirati tistega, kar dobro dela, ampak da je potrebno dejavnost, naloge in dolžnosti uskladiti in organizacije telesne kulture v občini modificirati v korist aktivne telesne vzgoje in športa. Pri tem se že v grobih obrisih kaže tudi bodoča organizacija telesne kulture, ki bo morala biti seveda prediskutirana na prav takih javnih razpravah, kot so bile te o teh zakonih. Razumljivo bo najvišji povezovalni in usklajevalni organ telesnokulturna skupnost, ki pa bo morala imeti operativne organe za izvajanje politike razvoja in dejavnosti telesne kulture. Zaradi vedno večjega obsega dejavnosti in zaradi različnih interesnih področij in ker je namen nove organizacije telesne kulture, da se zbirajo občani v isti interesni skupini, bo najbrž prav, da bo telesnokulturna skupnost kot operativne organe imela tri zveze, ki bi bile ena za šolsko telesno vzgojo in šolska športna društva, druga za tekmovalni in vrhunski šport ter tretja za rekreacijo. K taki organizaciji se nagiba več občin

in prav bo, da se tudi na tem področju posvetujemo in skušamo dobiti najboljšo rešitev. Vsekakor ne kaže odkrivati Amerike, ampak se poslužiti že preverjenih rezultatov, ki se lahko prenesejo v našo občino.

Letošnje poletje torej ni čas počitka za telesnovzgojne funkcionarje, največ dela pa seveda čaka člane iniciativnega odbora za ustanovitev telesnokulturnih skupnosti, ki jih je naša občinska skupščina že imenovala.

Z zanimanjem torej lahko pričakujemo zaključek javne razprave o obeh zakonih in seveda sprejetje zakonov, ki bo moralo slediti v pozni jeseni. Če bosta oba zakona v predlagani in dopolnjeni obliki s terena sprejeta in če bodo zadržani vsi dosedanji viri za financiranje telesne kulture, potem lahko na vprašanje, če se telesni kulturi res obetajo boljši časi, odgovorimo prihrdilno.

Zeleti bi, da bi pri tej izjavi tudi ostalo.

Jože Šater

temu primerno tudi ukrepa — odhod dijakov na razna tekmovanja je pogojen s pozitivnim učnim uspehom. Na koncu vsakega šolskega leta izberejo najboljši športni razred na šoli, ki prejme denarno nagrado. Prav tako izberejo iz svojih vrst tri najboljše športnike (športnice) in jih nagradijo s knjižnimi nagradami. Pri tem pa je pomembno, da ne upoštevajo le športnih uspehov — rezultatov, doseženih na tekmovanjih — ampak tudi učni uspeh in delež posameznika pri organizacijskem delu v ŠSD. Zaradi tega so uvedli tudi poseben sistem točkovanja.

ŠSD na gimnaziji je popolnoma samoupravljavska organizacija. Vodi jo šestčlanski ožji odbor ob podpori osemnajščlanskega širšega odbora. V ožjem odboru so predsednik, tajnik, blagajnik, mentor in dva člana predsedstva. Ravenska gimnazija je relativno gledano s stališča samoupravljanja med najbolj razvitimi v Sloveniji in tako je tudi s ŠSD, ki se trudi, da je za svoje člane čim bolj odprto in da so člani sami usmerjevalci dela športnega društva na šoli. Velikokrat se zgodi, da dijaki predlagajo odboru ustanovitev kakšne nove športne sekcije: prvenstvo šole v neki disciplini. Ti predlogi se potem preučijo in se v skladu z danimi možnostmi vestno izpolnjujejo.

ŠSD ima vsako leto svoj redni občni zbor. Pri pripravah in izvedbi občnega zbora veliko pomaga tudi mladinska organizacija, s katero ima ŠSD tesne stike. Imajo tudi svoj pravilnik in statut, ki je nujen pogoj vsake organizacije. Vsako leto pa sestavijo program dela ŠSD za tekoče šolsko leto. Člani društva so vsi dijaki in profesorji, ki plačujejo članarino 0,50 din mesečno. To ni veliko in bi bilo za redno delo društva vsekakor premalo. Zato imajo pomembno vlogo finančna sredstva, ki jih dobijo kot nagrade na najrazličnejših tekmovanjih. Finančno jim precej pomaga tudi ObZTK in ne nazadnje tudi šola sama.

Od štiristo članov jih je redno aktivnih okoli 150. To pa nikakor ne pomeni, da drugi člani niso aktivno vključeni v ŠSD. Nasprotno, precej je takih, ki so občasno aktivni ali pa so aktivni v športnih klubih in imajo dovolj časa za redno vadbo v okviru ŠSD. V delo društva so vključeni tudi dijaki, ki so oproščeni telesne vzgoje. Ti prevzemajo vloge organizatorjev, zapisnikarjev, sodnikov itd.

V okviru društva deluje več sekcij. Najbolj aktivne so: atletika (trikrat tedensko po eno uro), košarka (enkrat tedensko), pletanje (enkrat tedensko), namizni tenis (večkrat na teden), odbojka in orodna telovadba (oboje enkrat tedensko). Razen navedenih panog pa občasno delujejo naslednje sekcije: nogomet, streljanje, šah, smučanje. Omeniti je treba, da imajo na šoli krožek za slabše plavalce oziroma za neplavalce. Ta krožek deluje ločeno od plavalnega. Uspeh je velik. Do četrtega letnika znajo vsi dijaki plavati. Dijakom — neplavalcem je s tem krožkom omogočeno, da se lahko pri rednih učnih urah hitreje vključijo v učni program plavanja.

Gimnazijsko ŠSD je sodelovalo na vseh tekmovanjih, ki sta jih razpisala ObZTK in RC ŠSD. Pa to še ni vse. Sami prirejajo medrazredna tekmovanja v košarki, nogometu, namiznem tenisu. Pomembno je tudi to, da znajo pritegniti profesorje, ki

Gimnazijski športniki — najboljši v Sloveniji

Septembra bo minilo četrto leto obstoja ŠSD na ravenski gimnaziji. V tem sorazmerno kratkem času je ŠSD močno razvilo in tudi dobro organiziralo svojo dejavnost.

Športna dejavnost je bila na gimnaziji razvita že pred ustanovitvijo športnega društva, vendar je ŠSD krepko pripomoglo k njenemu razcvetu. Že ob ustanovitvi se je društvo vključilo v tekmovanje za naslov najboljšega ŠSD v Sloveniji, ki ga razpisuje RC ŠSD v Ljubljani. Znašli so se v konkurenci društev, ki so imela že nekajletne izkušnje. Torej ni prav nič čudno, če se je mlado vodstvo ŠD ravenske gimnazije spraševalo: »Kako bomo delali? ... Kje naj začnemo? ...« Mnogo je bilo takih in podobnih vprašanj. Res, ni bilo lahko. Učili so se pri vrstnikih v Murški Soboti, ki so bili takrat s svojo dejavnostjo na vrhu kakovostne lestvice. Videli smo, kako so organizirali oni — dijaki mursko-soboške gimnazije — potem so začeli po svoje tudi Ravenčani. Štiri leta so vztrajno in trdo delali. Bili so polni mladostnega elana. In šlo je. Danes se lahko pohvalijo, da so najboljše srednješolsko ŠSD v

Sloveniji. Ta naslov so letos osvojili že drugič zapored. Da, lahko bi se pohvalili, pa se ne. Skromni so, včasih kar preskromni. Toda dobro blago se samo hvali, in tako so danes znani ne le v Mežiški dolini, ampak jih poznajo po vsej Sloveniji. V svoji sredi ima ŠSD gimnazije mnogo dobrih športnikov in mnogo dobrih organizatorjev, ki skrbe za uspešno društveno dejavnost. Uspehi, doseženi na tekmovanjih, so plod trdega in vztrajnega dela.

Vsaka organizacija naj bi svoje člane vzgajala. Tega se zavedajo tudi na gimnaziji. ŠSD ima na svoje člane velik vzgojni vpliv, saj jim omogoča fizično in mentalno sprostitve, kar je lahko velikega pomena za dober učni uspeh. Trudijo se, da bi svoje člane vzgajali v duhu »fair-playa«, ki je osnova vsaki športni dejavnosti; in uspeva jim. Dijaki se do soigralcev, sotekmovalcev ali sodnikov obnašajo zelo športno; naučili so se športno prenašati poraze. Kot premaganci so se naučili čestitati boljšemu, pridobili so borbenost, ki jo sicer današnja mladina omalovažuje. ŠSD vodi evidenco učnega uspeha svojih članov in

D. R. P. »Avtomobilist« 21. oktobra 1928. Sediyo od l. p. d.: Julijana Ledinek, Hedvika Jamšek, Ela Konečnik, Josip Šater, Rezka Roženk. Stojijo: Tončka Dobnik, neznan, Frane Gradišnik, Viktor Krevh, Justina Petrač, Viktor Novšek, neznan

enakopravno sodelujejo na teh tekmovanjih. Resnici na ljubo moramo priznati, da je le malokje tako.

Članom ŠSD gimnazije ne moremo očitati »lokalpatriotizma«. Nimate točno določenih mej svojega delovanja v okviru šole, kraja, občine. Svojo dejavnost širijo tudi navzven. Najlepši dokaz za to je že kar tradicionalno sodelovanje z brežiško gimnazijo. V letošnjem šolskem letu pa so ravenski gimnazijci navezali tesnejše stike tudi s slovensko gimnazijo v Celovcu. Rezultat tega je bilo pred kratkim že drugo srečanje dijakov športnikov obeh šol. To sodelovanje predstavlja več kot zgolj športno povezanost med mladimi, ki jih formalno sicer loči meja, družijo pa jih nekaj več, družijo jih skupen jezik in zavest, da pripadajo enemu narodu.

Rezultat številnih športnih tekmovanj so lepi uspehi na različnih prvenstvih — od

občinskih do republiških. Tako imajo v svojih vrstah na šoli republiške prvake med posamezniki v različnih panogah in ekipnega prvaka v odbojki (dekleta).

Društvo se zaveda pomembnosti strokovnega kadra, ki je nujno potreben vsakemu društvu. Zato vztrajno pošilja svoje člane na najrazličnejše tečaje in seminarje za športne sodnike, vaditelje, trenerje-pripravnike (smučarski, odbojcarski, rokometni, košarkarski). Danes imajo v svojih vrstah 38 registriranih sodnikov, vaditeljev in trenerjev — pripravnikov.

Če bi primerjali nekdanje gimnazijsko športno življenje z današnjim, bi opazili precejšnjo razliko. Močno se je razmahnilo. Dijaki se zavedajo pomena ŠSD. Zavedajo se, da je to njihovo društvo, da je to društvo, ki jim prinaša zdravje in koristno razvedrilo.

M. M.

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega ljubljenega, plemenitega, vzornega očeta in brata Toneta ŠPEGLA z Raven na Koroškem se vsem toplo zahvaljujemo za sočustvovanje, ki so ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti dne 9. avgusta 1972 in darovali vence. Predvsem se zahvaljujemo kaplanu Toneu Šteklju za poslovilne besede, tov. Francu Košaku iz železarne Ravne na Koroškem in tov. Vinku Božiču kot zastopniku strelske družine »Knez Pepi«, nečakinji Ljubici za ganljivi govor, godbi za žalostinko in pevske-mu zboru.

Neutolažljivi

žena Lojzka s hčerko Metko
in sinčkom Markcem, bratje
in sestre ter drugo sorodstvo

MEDDRUŠTVENO TEKMOVANJE GASILCEV RAVENSKE OBČINE

Vsakoletno meddruštveno tekmovanje ni samo zaradi predpisov in pravil, ampak je tudi koristno in potrebno, da se vidi in preizkusi znanje in izvežbanost gasilskih enot, in to od najmlajših do članov. Letos je bilo to tekmovanje naše občinske GZ v Črni na Kor. na nogometnem stadionu, in sicer konec maja; prvi dan so tekmovali pionirji, a drugi dan člani.

Vodji mladinskega tekmovanja se je javilo prvi dan 13 mladinskih desetini, in to iz GD: Kotlje, Ravne-mesto, Ravne železarna, Prevalje, Mežica, Mušenik in Črna. Med njimi sta bili tudi dve ženski desetini, in sicer mladinke iz Kotelj ter pionirke iz Raven-mesta.

Tekmovanje je bilo zelo zanimivo ter med posameznimi desetini ostra konkurenca. Naši najmlajši so pokazali, da so se res dobro pripravili in vadili ter dali vse od sebe, da bi dosegli kar najboljše rezultate. Saj so bili končni rezultati med prvimi in zadnjim mestom v zelo malem razmaku, tako da lahko trdimo, da je zadnja deseterina bila prav tako dobra kot prva. Kajti pri taki konkurenci je potreben samo majhen »kiks« in že si za dve ali tri mesta nazaj. Končno pa pravi pregovor, da je

Anton Špegel

Željni toplih sončnih žarkov so ljudje z zamrlim prešernim smehom topo stali pred svojimi domovi z globokimi bolečinami v srcih. To bolelost so oznanjali tudi zvonovi in završalo je, »TONČEK ŠPEGEL je umrl.« Pretresla nas je ta nenadna, boleča vest.

Toda TONČKA res ni več. Zaman ga bo čakala ljuba žena Lojzka z malima otrokoma Metko in Markcem, zaman ga bo čakal brat in osem sester, pogrešali ga bodo njegovi stanovski tovariši ter vsi znanci in prijatelji.

dvomi in negotovost. Upali smo in si zatrpvali, da je strah odveč, kot smo mislili.

In 7. avgusta 1972, ko se je prebujal prelep sončni dan, so za vedno ugasnile tvoje oči in prenehalo je biti tvoje plemenito srce. Kruta bolezen je slavila svojo zmago. Da, še 30. življenjskega leta nisi dopolnil, odšel si tako mlad, toliko lepih načrtov in želja je ostalo neizpovedanih, neuresničenih... Zelo te bodo pogrešali tudi tvoji športni tovariši — strelec, saj si bil najboljši koroški strelec in s svojo zmago si jih povzdignil do slovesa.

Dragi naš Tonček, 9. avgusta 1972 si nas zadnjič povabil na najtežje slovo. Med cvetjem je bilo skrito tvoje drobno telo, tvoj blede, voščeni obraz. In ogromna množica ljudi te je ob žalostinki godbe zadnjič pospremila v preani, s cvetjem posuti grob. Zapeli so ti pesem v slovo in v imenu železarne Ravne, strelec in svojcev so se govorniki bolešno poslovili in solze žalosti so rosile naše bolečine.

Tonček, čeprav si odšel, boš kot »lik pravega človeka« vedno ostal kot najboljši oče, brat, prijatelj med nami in skušali te bomo posnemati in ti biti vsaj malo podobni. Vsem si rad pomagal, drugim si znal lajšati gorje, a sebi nisi več mogel najti leka za življenje.

Ob vznožju Uršlje gore naj ti vetrič pihlja, šelestijo gozdovi: »Hvala ti, Tonček za vse, vsi smo te tako ljubili in nikoli te ne bomo pozabili.«
Sestra Pavla

Velika vrzel bo na njegovem delovnem mestu, saj je bil z marljivostjo, natančnostjo in vestnostjo vsem svetel vzor.

Rodil se je 30. decembra 1942 v Smartnem pri Slovenj Gradcu. V družini je bilo 10 otrok in Tonček je bil najmlajši. Vsa družina je okušala bolj trdo življenje, vendar pa so pridni starši garali, samo da so se lahko otroci šolali in da bodo nekoč srečni. Da, tudi Tonček je končal gimnazijo v Slovenj Gradcu, a nato je odšel v industrijsko šolo in se izučil za ključavničarja. Pozneje je delal na delovnem področju kot kvalificiran metalni modelar. Pri delu je dosegal bogate uspehe. Nič mu ni bilo pretežko in preveč.

Na Ravnah si je ustvaril svojo družino in bila je presrečna družina v prelepem domu. Njegove roke niso znale samo risati ter oblikovati les in kovino, ampak znale so božati tudi cvetje in zelenje, ki ga je imel tako rad. Največ časa je posvetil svoji družini, prepeval z njimi, čokler je še mogel, in pred meseci se mu je uresničila težko pričakovana želja, da si je kupil avto. In prevozil je le nekaj kilometrov...

Skrita, zahrbtna bolezen je pričela glodati njegovo zdravje in njegov vedno bolj blede obraz nam je to večkrat potrjeval. Bil je v slovenjegraški in ljubljanski bolnišnici, odkoder se je zadovoljen vrnil domov v prepričanju, da bo spet kmalu okreval, da bo spet delal in živel med najdražjimi.

Volja do zdravja in življenja, njegov življenjski optimizem sta bila ob srečanju z njim tako močna, da so nam izginili vsi prikriti

Nepremagana ravenska gasilska deseterina: I. mesto na občinskem prvenstvu v Črni, I. mesto na medobčinskem prvenstvu v Mislinji in I. mesto na mednarodnem tekmovanju v Weizu (Avstrija)

Struga

častno tekmovali, ne pa zmagati. No in tega so se naši mali tudi zavedali ter nastopili z veseljem, članom in disciplinirano.

Med pionirji B so dosegli prvo mesto in pokal GD iz Kotlj, drugo mesto in diplomu pa pionirji B iz GD Mežice.

Od mladincev so dosegli prvo mesto zopet GD Kotlje in pokal, a drugo mesto in diplomu GD Ravne-mesto. Ker pa ni bilo konkurence pri pionirkah in mladinkah, pripada prvo mesto pionirkam in GD Ravne-mesto, prvo mesto mladink pa GD Kotlje. Iz tega vidimo, da ima GD Kotlje zelo močen in dober mladinski kader, iz katerega bo v doglednem času zrastle močno in dobro izvežbano članstvo.

Ob koncu se je poveljnik občinske GZ Ravne vsem nastopajočim zahvalil za udeležbo, jim čestital k uspehom ter razdelil pokale in diplome z željo, da bi ostali zvesti gasilski organizaciji ter še v bodoče stalno vadili in se vsestransko usposabljali na operativnem področju.

V lepem sončnem jutru se je drugi dan zbralo na stadionu devet članskih desetini, pripravljenih za tekmovalje. Verjetno je vsaka desetina imela skrito željo doseči kar najboljši uspeh oz. plasirano mesto. Nastopale so desetine iz GD: Kotlje, Ravne-mesto, Železarna Ravne, Prevalje I in Prevalje II, LIO Prevalje, Mežica, Mušenik in Črna.

Takoj v začetku tekmovalja se je opazilo, da bo konkurenca še ostrejša in hujša, kot je bila prejšnji dan pri mladih, tako da se do zadnjega ni moglo vedeti, katera desetina bo zasedla prvo ali drugo mesto. Vsi so se izredno trudili in si prizadevali za dosego čim boljšega uspeha. Seveda so za vse to porabili nič koliko ur in truda na vajah, katerih verjetno ni bilo malo. In prav zato gre sleherni desetini pohvala ne glede na dosego mesto na tekmovalju, kajti vsi

ne morejo biti prvi in vsi ne zadnji. Kot že rečeno, ni važno samo doseženo mesto na tekmovalju, temveč bolj važno in koristno je, da sleherni desetina pokaže svojo izvežbanost ter znanje, ki si ga je pridobila z večkratnimi vajami v pripravah. Namreč namen vežbanja je predvsem, da zna sleherni operativni član ali pa celotna desetina pravilno, hitro in s sigurnostjo stopiti v akcijo, kadar bo potrebno in po navodilih nadrejenega. Iz podanega tekmovalja smo videli, da je operativa v Mežiški dolini več ali manj dobro izurjena in pripravljena stopiti sleherni trenutek v kakršno koli akcijo.

Na članskem tekmovalju so bila dosežena naslednja mesta: prvo mesto GD Ravne-mesto, drugo GD Železarna Ravne, tretje GD Kotlje, nato sledijo: Mežica, Črna, Prevalje I, Mušenik, Prevalje II, LIO Prevalje.

Organizacija tekmovalja je bila brezhibna ter je tekmovalje letos izredno hitro potekalo brez kakršnih koli pritožb ali prekanja, kar do sedaj skoro ni bil primer. Temu je levji delež prispeval sodniški zbor, ki je svojo nalogo opravil res dobro, pošteno in objektivno ter se vidi, da si je sodniški kader iz zadnjih let nabral izkušnje ter se tudi v polni meri zaveda svoje odgovornosti in dela.

Ob koncu tekmovalja je pred zborom vseh desetini razglasil rezultate tekmovalja in razdelil pokale in diplome poveljnik obč. GZ Ravne, se vsem zahvalil za sodelovanje in jim čestital z željo, da bi še naprej dobro vežbali in se usposabljali na operativnem področju. Istočasno pa je obvestil prvo in drugo plasirano desetino, da mora iti prihodnjo nedeljo na consko tekmovalje v Radlje, kjer jim tudi želi čim boljše mesto. Zahvalil se je tudi GD Črna za pripravo terena za tekmovalje.

Tako je minilo letošnje tekmovalje vseh gasilskih enot v Mežiški dolini. Ob koncu želimo, da bi drugo leto bilo še boljše in kvalitetnejše, kar se pa da doseči samo z vztrajnim in požrtvovalnim delom in pravo gasilsko disciplino.

Jože Srebot

HUMOR

ŠTIRJE ALI PET

Malherbe je bore malo zaupal ljudem in slogi med njimi; v zvezi s Kajnom in Abelom je dejal:

»In če pomislimo, da jih takrat na zemlji še ni bilo več kot štirje ali pet!

BRATRANEC

Avstrijski diplomat in državnik knez Clemens Metternich (1773—1859) se je jepen vrnil iz Francije in dejal:

»Zlorabljanje besede »bratstvo« v Franciji se mi tako gnusi, da bi bratu — če bi ga imel — rekel bratranec.«

ŽENSKA IN KATEDRALA

Ko je bilo Paulini Metternich petinšedeset let, jo je eden od voščilcev skušal tolažiti:

»No, kaj pa je petinšedeset let!«

»Ne veliko za katedralo,« je menila, »pri ženski pa je to že nekaj.«

Redakcija te številke je bila zaključena 12. avgusta 1972.

Izdajata upravni odbor Železarne Ravne in skupščina občine Ravne na Koroškem. Ureja uredniški odbor: Jože Delalut, Franc Fale, Marjan Kolar, Franciška Korošec, Janez Mrdavšič, Jože Rudi, Jože Sater, Drago Vončina, Milan Zafošnik. Odgovorni urednik: Marjan Kolar. Telefon: 86-030, interni 304. Tisk: CP Mariborski tisk, Maribor.

»Gospodar«

